ಎಂ.ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯ

ಧುರ ಚಿಂತನ

ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಜೆಳ್ಳಿಯ ಹಬ್ಬದ ನುಡಿಮಣಿ ಕಾಣಿಕೆ

ಮಧುರ ಚಿಂತನ

ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯ

ಪ್ರಬೋಧ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ

ಮೈಸೂರು

MADHURA CHINTANA-By Sri M G Nanjundaradhya
Published by Prabodha Publications, Basaweswara Road
Mysorc-570 004
First Edition: 1981, P. P. 120 + IV = 124
Price Rs **FIVE**

ಒಡೆತನ ಬರೆದವರದು

೧೯೮೧

ಬೆಲೆ : ಐದು ರೂ. ಗಳು

ಪ್ರಬೋಧ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
೮೮೧, ಬಸವೇಶ್ವರ ರಸ್ತೆ
ಮೈಸೂರು-೫೭೦ ೦೦೪

ಮಧುಪರ್ಕ

ಕೈಕಾಲ್ಗೆ ನೀರಿತ್ತು ಮುಖಮಜ್ಜನವಗೈಸಿ,
ಜೇನೊಸರನುಣಬಡಿಸಿ ತಣಿಸುವಂತೆ,
ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಜೇನ್ನುಡಿಯ ಕೂಡಿಟ್ಟು ಕನ್ನಡದೆ
ಬಂದವರನುಪಚರಿಪನಮರವಾಣಿ,

‡ ‡ ‡

ನುಡಿ ಕಾಣಿಕೆ

ಕನ್ನಾಡಿನೊಕ್ಕೂಟ ಬಿಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಬೆಡಗು
ಚನ್ನೆಸೆವ ಕನ್ನಾಡ ನುಡಿಯ ರಾಣಿ;
ಕನ್ನಡಿತಿ ತಳಿರಡಿಗೆ ಮುಡಿಯಿಟ್ಟು ಮಣಿದೆರಗಿ
ನುಡಿಗಾಣಿಕೆಯ ನಿಟ್ಟನಮರವಾಣಿ

"ಅಮರವಾಣಿ"

ಅರಿಕೆ

ಇದೊಂದು "ಮುಕ್ತಕ ಮಾಲೆ," ಐದೆಸಳ ಐದು ನೂರು ನುಡಿಮಣಿ ಮಾಲೆ! ಅದರ ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಆಗಾಗ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದ, ಮೂಡಿದ ಮಧುರೋಕ್ತಿ ರಸಮಂಜರಿ! ಹಿರಿಯ ಕವಿಸೂಕ್ತಿ ಸುಮಗಳನ್ನು ತಿರಿತಂದು ಕನ್ನಡಿಸಿ, ಜೊತೆಗೆ ಮರುಗವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಸರಗೊಳಿಸಿ, ನುಡಿ ದೇವಿಯ ತಳಿರಡಿಗೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ರಸ ಕುಸುಮ ಮಂಜರಿ! ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನುಭವೋಕ್ತಿಗಳ ರಸಸುಮ ಮಾಲೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕಂಠಮಾಲೆಯೆನಿಸಿ ಶೋಭಿಸಿದರೆ ಬರೆದವನ ಬದುಕು ಸಾರ್ಥಕ, ಓದುಗರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಠಿನ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ, ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದಿ ಸೂಚಿಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಮುಕ್ತಕಗಳು ಹಲವಾರು ಮಾಸಿಕಗಳಲ್ಲಿ "ಮಧು ಬಿಂದು" ವೆನಿಸಿ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ನೆನಕೆಗಳು

ಇಂತು

೧–೧೧–೧೯೮೭
ಮೈಸೂರು

ಎಂ. ಜಿ. ನಂಜುಂಡಾರಾಧ್ಯ
"ಅಮರವಾಣಿ"

ಮಧುರ ಚಿಂತನ

ಎಸಳು ೧

೧

ನೀರನೆರಳಲಿ ಪೊಳೆವ ಗಿರಿಜೆ ಮುಖದರ್ಶನದೆ
ಮನವರಳಿ ಕೈ ಸಡಲಿ ಸುರಿಯೆ ಜಲವು,
ಬೆಮರಹನಿಪೂರದಿಂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತಲಿರುವ
ಸಲಿಲಾಂಜಲಿಯು ಜಯಿಕೆ ಪರಸು ಶಿವನ.

೨

ವಿಶ್ವಸುದ್ಯಾನದೊಳಗರಳಿರುವ ನಲ್ಸುಮವ
ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಸಿ ಮರುಗ ಬೆರಸಿ,
ಸರಗೊಳಿಸಿ ಕನ್ನಡಿತಿ ಸಿರಿಮುಡಿಗೆ ಸಿಂಗರಿಸಿ
ನಲಿವ ಕನ್ನಡಕುವರನಮರವಾಣಿ

೩

ಸಂಸಾರ ವಿಷವೃಕ್ಷದೊಳು ಬಿಟ್ಟ ಪಣ್ಗಳಲಿ
ಸುಧೆಗೆ ಸಮಮೆನಿಸಿರ್ಪ ಫಲಗಳೆರಡು ;
ನಲ್ನುಡಿಯ ರಸವಿಸರಮಾಸ್ವಾದಿಸುವುದೊಂದು
ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ[illegible]

೪

ಬಹುಜನರು ಕುಡಿದರುಂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದು ಮತ್ತೆ
ವಿಕೃತಿ-ವಿರಸಗಳಿಲ್ಲವದರ ಬಳಿಯೊಳ್,
ಜಾಡ್ಯಹರ ರುಚಿಕರಂ ಸಂತೃಪ್ತಿಯೆಸಗುವೀ
ನಲ್ನುಡಿಗೆ ಸಮನಹವೆ ರಸೆಯ ರಸಗಳ್,

೫

ಜೀವನವೊ ಕಡು ಕಿರಿದು, ಕಾಲವಿದುವತ್ಯಲ್ಪ
ಸೇರುವೆಡೆ ದೂರಿಹುದು ಪಥಿಕ! ನೀನು
ನಿಲ್ಲದೆಯೆ ನಡೆ ಮುಂದೆ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳುಂಟು
ಆಮೆ-ಮೊಲಗಳ ಪಯಣ ನೆನೆಯೊ ನೀನು!

೬

ಕಳಕೊಂಡ ರತ್ನಮಂ ಪುಡುಕಲಿಲ್ಲೈತಂದು
ಡೊಂಬರಾಟವ ಕಂಡು ತನ್ನ ಮರೆತು,
ಬನ್ನಬಡುತಿಹ ಮನುಜಕುನ್ನಿಯನು ನವೆಬಡಿಯೊ
ಚಿನ್ನವನು ಕಸಕೆಸೆವ ಪರಿಯ ಕಂಡು.

೭

ಗಾಜಿನೀ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ಜೀವವನು ತುಂಬಿಹನು
ನಾಜೋಕಿನಿಂ ಬಳಸು ಜೋಕೆ ಮತ್ತೆ!
ಸೋಜಿಗವದೇಕಿನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಯು ಮಿಗಿಲೆಂದು
ರಾಜಿಮಾಡಿಕೊ ಮನೆಯ ಒಡೆಯನಲ್ಲಿ.

೮

"ಕಡಮೆ ಪರಿಕರಮಿರಲು ಪಯಣಸುಖಕರಮಕ್ಕು
ಸೌಕರ್ಯ ಮಿಗಿಲಕ್ಕು" ಮೆಂಬ ನುಡಿಯು,
ರೈಲು ಪಯಣಿಗಗಷ್ಟೆ ಸೀಮಿತಂ ಎನಬೇಡ
ನಿನ್ನ ಜೀವನಯಾತ್ರೆಗದುವೆ ಷಡಿಯು.

೯

ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳುಂಟು ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳುಂಟು
ಜಗದೊಡೆಯನುಂಟೆನಲುಮಿಲ್ಲ ಕೆಡುಕು ;
ಯಜಮಾನನಿಲ್ಲವೆಂದತಿಗಾಮಿಯಾದವಗೆ
ಜಗದೊಡಯನಿರೆ ಉಂಟು ತುಂಬ ತೊಡಕು.

೧೦

ಸಿಂಹದಿಂದೊಂದನುಂ ಬಕದಿಂದವೊಂದನುಂ
ಮೂರು ಗಾರ್ದಭದಿಂದಮಾರು ನಾಯಿಂ ;
ಕಾಗೆ-ಕೋಳಿಗಳಿಂದ ಮೈದು-ನಾಲ್ಕೊಳ್ಗುಣವ
ಸಾದರದೆ ಕಲಿತ ನರ ಶೇಷಶಾಯಿ.

೧೧

ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವ ಬಿಡದೆ ಸಾಧಿಸುವ ಯತ್ನದಲಿ
ಹಿರಿದುಕಿರಿದೆಂದೆಣಿಸಲುಂಟು ತೊಡಕು
ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂ ಸಾಧಿಸುವ ಸಿಂಹದೊಲು
ಹಿಡಿದುದಂ ಬಿಡದೆಸಗಲುಂಟು ಬದುಕು.

೧೨

ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳನೆಲ್ಲ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಯಮದೆ
ಸಾಹಸಿಗ ಸಾಧಿಸಂ ಗುರಿಯನಿರದೆ,
ಕಾಲದೇಶಗಳರಿದು ಸನ್ನಿವೇಶವಕಾಯ್ದು
ಬಂದ ಮಿಾನ್ಗಳ ಪಿಡಿವ ಬಕದ ತೆರದೆ.

೧೩

ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಲ್ಲದೆಯೆ ಬಹುಭಾರಮಂ ಹೊರುವ
ಮಳೆಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲುಗಳ ಪರಿವೆ ಮರೆದು,
ಆವಗಂ ಸಂತೋಷದಿಂ ದುಡಿವ ಸುಗುಣಗಳ
ಕತ್ತೆಯಿಂ ಕಲಿಗೆ ನರ ಬಿಂಕತೊರೆದು.

೧೪

ಬಲ್ಬುಣಿಸು ಮಿತತುಷ್ಟಿ ಬಹುಬೇಗ ನಿದ್ರಿಪುದು
ಶೀಘ್ರಪ್ರಮೆಚ್ಚರ ಸಮಯಪಶೌರ್ಯ ವಿಧಿಯಂ
ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿಯು ಬಗೆಗೆ ತನುವನರ್ಪಿಸುವಾರು
ಶುನಕನುತ್ತಮ ಗುಣವ ಕಲಿಗೆ ಮನುಜಂ

೧೫

ಗುಪ್ತದರ್ಶನವೆಸಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದೊಳಪೊಕ್ಕು
ಸಮಯವರಿದಾಲಯುವ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ,
ಎಚ್ಚರದೆ ಸೋಮಾರಿಯಾಗದಿಹ
ಗುಣವೈದ ನರ ಕಲಿಗೆ ಕಾಗೆಯಿಂದ,

೧೬

ಏಳುವುದು ಮುಂಜಾನೆ, ಹೋರಾಟ ಗೆಲ್ಲಿಕ್ಕೆ
ಬಂಧು ಬಳಗವ ಕೂಡಿ ಭುಂಜಿಸುವುದಂ,
ಕಾಮಿನಿಯ ಕಷ್ಟದಿಂ ಪಾರುಮಾಳ್ಪನುಮೆಂಬ
ನಾಲ್ಕುಗುಣ ಕುಕ್ಕುಟದೆ ಕಲಿಗೆ ನರನು,

೧೭

ಭಾರಮೇಂ ಶಕ್ತನಿಗೆ ದೂರಮೇಂ ನಡೆಯುವಗೆ
ಪ್ರಾಜ್ಞನಿಗೆ ಪರದೇಶಮೆಂಬುದುಂಟೆ ?
ಆಗದವರಾರುಂಟು ಸದುಹೃದಯಶೀಲನಿಗೆ
ಹಿತಭಾಷಿಯಾದವನಿಗುಂಟೆ ವೈರಿ ?

೧೮

ಸಜ್ಜನರ ಹಾದಿಯಲಿ ನಡೆವುದತಿದುಸ್ತರಂ
ಎಂದದಂ ಬಿಡಬಹುದೆ ಜಾಣಮನುಜಂ,
ತನ್ನಳವಿಗನುಗುಣಂ ಹಾದಿಯೊಳಗಡಿಯಿಟ್ಟು
ಮುನ್ನಡೆವ ಧೀರನಿಗೆ ವಿಜಯ ಸಹಜಂ,

೧೯

ತನ್ನ ನಡತೆಯೊಳೆಷ್ಟು ಪ್ಪುಗನಡತೆಗನುಣಂ
ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಸಜ್ಜನರ ನಡತೆಗೆಂದು,
ಪರಿಕಿಪೊಡೆ ದಿನ ದಿನಂ ಪರಿಶುದ್ಧನಹ ಮನುಜ
ನಡತೆಯೇ ಬೆಳಕಲ್ತೆ ಬದುಕಿಗೆಂದುಂ,

೨೦

ವಾಸಿಪುದು ಸಜ್ಜನರ ನೆರೆಯೊಳಗೆ ಮಾನವಂ
ಮಾಡುವುದು ಸಂಬಂಧ ಸುಜನರೊಡನೆ,
ಜಗಳವೊ ಗೆಳಮೆಯೊ ಸುಜನರೊಡನಿರಲಕ್ಕು
ಸುಳಿಯದಿರು ಕನಸಿನೊಳು ದನುಜರೊಡನೆ.

೨೧

ದ್ವೇಷಿಸದೆ ದೂಷಿಸದೆ ಯಾರನುಂ ಯಾಚಿಸದೆ
ಪರನಿಂದೆ ಗೆಡೆಗೊಡದೆ ಧೃತಿಯಕೆಡದೆ !
ಕರೆಯದಿರೆ ಬಾರದಿಹ ಮಾನವಂ ಶಿಲೆಯಂತೆ
ಕೈಗೊಳುವ ಪೂಜೆಯಂ ತೃಣವ ಕೊಡದೆ.

೨೨

ಮೂರ್ಖತ್ವ ತೊಲಗುವುದು ಸದ್ಗ್ರಂಥಪಠನದಿಂ
ಜಪದಿಂದ ಪಾತಕಂ ಕಳೆವು ದಿಳೆಯೊಳ್,
ಮಿತಭಾಷಿಗುಂಟೇನು ಮಾತುಕತೆಯೊಳು ಜಗಳ
ಭಯಮಿಲ್ಲಮೆಚ್ಚೆತ್ತ ಮನುಜಗೆಂದುಂ

೨೩

ವಯಸು ಗತಮಾಡೊಡಂ ಸುವಿವೇಕಿ ವಿದ್ಯೆಯಂ
ಎಂತಾದರುಂ ಗಳಿಪನಾತ್ಮವಿದರಿಂ,
ಇಹ ಜನ್ಮದೊಳಗದರ ಫಲ ದೊರೆಯದಿರ್ದೊಡಂ
ಮರು ಜನ್ಮದೊಳು ಸುಲಭಮಕ್ಕುಮುಸರ್ರಿಂ,

೨೪

ಗಾಢಮಾಲೋಚಿಸಿದ ದೃಢಯತ್ನವೆಸಗಿರ್ಪ
ತಿಳಿವರೊಳು ಸುವಿಚಾರವೆಸಗಿ ಬಿಡದೆ,
ಜಾಣರಾರಂಭಿಸಿದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಮಾವಗುಂ
ಹುಸಿಯುದೆಯೆ ಹಸನಹುದು ಹದವು ಕೆಡದೆ.

೨೫

ಆಲಸರುಂ ವಂಚಕರು ವ್ಯಗಳ್ಳರಾದವರ್
ಲೋಗರಪವಾದಕ್ಕೆ ಹೆದರದವರು,
ಸಂದೇಹವಾದಿಗಳು ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯ ಬಗೆಗೆ
ಕಾರ್ಯಾಂತನೊಂದಿಗುಂ ಪಡೆಯರವರು

೨೬

ಜಲಬೇಕು ತನಗೆಂದು ಕಡಲಾರ ಬೇಡಿತ್ತು ?
ನದಿಪೂರದಿಂ ಕಡಲು ತುಂಬಿ ಬರ್ಕುಂ,
ಪಾತ್ರತೆಯ ಮಾತ್ರಮೇ ಮನುಜಗಳಿಸಿದೊಡಾಯ್ತು
ಪಾತ್ರದೊಳು ಸಂಪತ್ತು ತಾನೆ ಬರ್ಕುಂ.

೨೭

ಅಜ್ಞಾನದಿಂ ಕೆಲರುಮವಿವೇಕದಿಂ ಕೆಲರು
ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ಬಿಡುವರೊಡನೆ,
ಕೆಲರಹಂಕಾರದಿಂ ತಾವಾಗಿ ಕೆಡುತಿಹರ್
ದುಷ್ಟಸಂಗದಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲರು ಕೆಡುವರ್

೨೮

ಗೆಳೆಯರಂ ತನ್ನವರ ಬಂಧುಗಳ ಬುದ್ಧಿಯಂ
ತನ್ನ ಧೈರ್ಯೋತ್ಸಾಹ ಮಿತಿಯನೆಲ್ಲಂ,
ಆಪತ್ತಿನೊರೆಗಲ್ಲವೋಲ್ತಿಕ್ಕಿ ನಿರ್ಧರಿಪ
ಮಾನವಂ ಸುವಿಚಾರಿಯೆನಿಸಿ ನೆರೆವಂ.

೨೯

ಮುಂಬರುವ ವಿಪದಗಳ ಮೊದಲೆ ಯೋಚಿಸಿಯವಕೆ
ಸೂಕ್ತಪರಿಹಾರಮಂ ರಚಿಪ ವಿಬುಧಂ
ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯು ಹೊತ್ತಿ ಧಗಧಗಿಸಿ ಉರಿಯುತಿರೆ
ಬಾವಿ ತೋಡುವ ಕೆಲಸಕಿಳಿಯನೆಂದುಂ

೩೦

ಅನ್ಯಾಯದಿಂ ಗಳಿಸಿದರ್ಥವೈಭವಕಿಂತ
ಬಡತನಮೆ ಬಹುಲೇಸು ಸಾಧುಜನಕೆ,
ಬೇನೆಯಿಂದೂದಿರುವ ಬೊಜ್ಜು ದೇಹಕ್ಕಿಂತ
ನೀರೋಗಕೃಶತೆಯೇ ಹಿತವು ಮನಕೆ.

೩೧

ಅತಿದಾನದಿಂ ಬಲಿಗೆ ಬಂಧನಂ ತಾನಾಯ್ತು
ಮಾನಧನ ಮಡಿದನಾದುರ್ಯೋಧನಂ,
ಅತಿ ಚಪಲನೆನಿಸಿರ್ದ ರಾವಣಂ ಹಾಳಾದ
ಅತಿಯೆ ದುರ್ಗತಿಗೆಲ್ಲ ಬಲ್ಸಾಧನಂ

೩೨

ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಮುಮೆನಿಸ ಮಾತನಾಕರ್ಣಿಪುದು
ಮಗುವಿನಿಂದಾದೊಡಂ ಮರೆಮಾಜದೆ,
ರವಿಗೆ ಕಾಣದ ವಸ್ತು ದೀಪದಿಂ ಕಾಣ್ಬುವೆನೆ
ತಿಳಿವಾರದಾದೊಡಂ ಪಡೆಯೊ ಬಿಡದೆ !

೩೩

ನಿಷ್ಫಲಂ ಕಡಲಿನಲಿ ಮಳೆಸುರಿವುದಾವಗಂ
ನಿಷ್ಫಲಂ ತಣಿದವಗೆ ರಸಭೋಜನಂ,
ನಿಷ್ಫಲಂ ಧನಿಕನಿಗೆ ಕೊಡುವ ದಾನಗಳೆಲ್ಲ
ನಿಷ್ಫಲಂ ಹಗಲಿನೊಳು ದೀಪ್ತೋತ್ಸವಂ,

೩೪

ಬಿಡಬೇಕು ಜೀವಿಕೆಯು ದೊರೆಯದಿಹ ದೇಶಮಂ
ಬಿಡಬೇಕು ಕಿರುಕುಳದ ಜೀವನಮುಮಂ,
ಬಿಡಬೇಕು ಮಾಯಾವಿ ಗೆಳೆಯನಂ ತಳುವದೆಯೆ
ಬಿಡಬೇಕು ಧನಮುಮಂ ಜೀವಹರನಂ.

೩೫

ನಡೆಯಬಾರದು ಮುಂದೆ ನಾಯಕಂ ತಾನಾಗಿ
ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಸಲೆಲ್ಲ ರೊಲವು ಸಿದ್ಧ ;
ಅಡಿಯಮುಂದಿಡೆ ಸಗ್ಗ ಹಿಂಜರಿಯಲದೆ ನರಕ
ತನ್ನಳಿವ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನುಗ್ಗು ಮುಂದೆ !

೩೬

ಸಾಲಗುಡುವಾಢ್ಯನುಂ ಸಜ್ಜನರ ಗೋಷ್ಠಿಯುಂ
ಹಿರಿಯಜನ ಹರಿವನದಿ ವೈದ್ಯರ್ಕೆವರ್
ಇರದೂರಿನೊಳಗೊಂದು ಅರೆಗಳಿಗೆಯಿರಬೇಡ
ವೆಂದೆಮ್ಮ ಹಿರಿಯರುರೆ ಬೋಧೆಗೈವರ್

೩೭

ಯಜಮಾನನಿರದೆಡೆಯು ವಾಸಯೋಗ್ಯಮುಮಲ್ತು
ಬಹುನಾಯಕತ್ವದೊಳಗಿರುವುದೆಂತು ?
ಮೂರ್ಖ ನಾಯಕನಾಗಲೇನೇನು ವಿಪದಗಳೊ
ಬಾಲಿಶಂ ಮುಂದಿರಲು ಬಾಳ್ವುದೆಂತು ?

೩೮

ನಾಳೆ ಯಾರಾರಿಗೇಮೇನೇನು ಬರ್ಪುದೆಂ
ದೀರಾರು ಭುವನದೊಳಗರಿವರಾರ್ಕೆ !
ಅದರಿಂದ ಜಾಣನುರೆ ನಾಳೆಬಪ್ಪುದನೆಲ್ಲ
ನಿಂದೆಸಗಿ ಮುಗಿಸುಗುಂ ಛಾತಿಯೊಳಗೆ

೩೯

ಪರರಿಗಾಗಿಯೆ ಕರ್ಮಕೌಶಲಂ ಲೋಕದಲಿ
ಪರರಿಗುಪಕರಿಸುವುದೆ ಪರಮಧರ್ಮಂ
ಸತ್ಪಾತ್ರದೊಳಗೀವ ದಾನಮೇ ಲೇಸಕ್ಕು
ಆಸೆತೊರೆವುದೆ ನರಗೆ ಪರಮಧರ್ಮಂ

೪೦

ಗ್ರಂಥ ಕೋಟಿಯೊಳೊರೆದ ನೀತಿಜಾತಮನೆಲ್ಲ
ಶ್ಲೋಕಾರ್ಧದೊಳೆ ಪೇಳ್ವೆ ಕೇಳಿ ಮೆಲ್ಲಂ,
ಮೈ-ಮಾತು-ಮಾನಸದೆ ಪೆರರಿಗೊಳಿತೆಸಗುವುದೆ
ಪುಣ್ಯ ಮುಳಿದುದು ಮತ್ತೆ ಪಾಪಮೆಲ್ಲಂ,

೪೧

ಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿದರು ಮುಗಿವುದಂಜನಗಿರಿಯು
ಕಣಕಣಂ ಪೇರಿಸಲು ಪುತ್ತಮಕ್ಕುಂ,
ದಿನದ ಬಂಜೆಯಗೊಳಿಸದಾವಗುಂ ಸತ್ಕರ್ಮ-
ದಾನಮಧ್ಯಯನದಿಂ ಸಾರ್ಥಗೊಳಿಸ್ಕೈ !

೪೨

ಭೂತಾನುಕಂಪೆಯುಂ, ಗೆಳೆತನಂ, ದೀನರಲಿ
ದಾನಮುಂ, ಮೃದು ಮಧುರಮಾದ ನುಡಿಯು,
ಇವನುಳಿದು ಲೋಕಮಂ ವಶಪಡಿಸಲೇನುಂಟು
ಗಳಿಸಿದವನಿವ ಜಾಣನೆನಿಪನಿಳೆಯೊಳ್.

೪೩

ಯಾರ ಮನೆಯೊಳು ದೋಷಮಿಲ್ಲವಿಲ್ಲಿಯತನಕ
ರೋಗ ಪೀಡಿತರಾಗದವರು ಯಾರು ?
ವ್ಯಸನಪಡದವರಾರುಮೇನಾನು ಮೊಂದರಿಂ
ಆವಗ್ಗುಂ ಸುಖಿಯೆನಿಸಿದವರು ಯಾರು ?

೪೪

ಜಗಳ, ಲೇವಾದೇವಿ, ಕಂಡುದಂ ಕೊಳ್ಳುವುದು,
ಏಕಾಂತಭಾಷಣಂ ಪರಸತಿಯರೊಳ್,
ಬೇಡುವುದುಮೆದುರಿನೊಳಗಾವಗಂ ಸಿಲ್ಲುಗುಣ
ಕೆಡಿಸುವವು ಕೆಳೆತನವನಾತ್ಮವಿದರೊಳ್

೪೫

ಎಲ್ಲಿ ಗೆಳೆತನ ಬೆಳೆಸಲೆಳಸುವೆಯೊ ನೀನಲ್ಲಿ
ತ್ಯಜಿಸಿವನು ಮೂರನುಂ ಸತ್ಯವಾಗಿ
ಪತಿಯೆದುರಿಗಿರದಲ್ಲಿ ಪೆಂಡಿರೊಳು ಮಾತುಕತೆ
ಜಗಳ, ಲೇವಾದೇವಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ.

೪೬

ಯಾರೊಳಗೆ ಧನ ಧಾನ್ಯ ಸಮಮೆನಿಸಿ ಮೆರೆದಪುದು
ಮಾರೊಳಗೆ ಕುಲಪೆರ್ಮೆ ಸಮನಿಸುವುದು,
ಮದುವೆ-ಮೈತ್ರಿಗಳೆರಡುಮವರೊಳೇ ಕೂಡುವುವು
ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದರೊಳಗೆ ಕೂಡವೆಂದುಂ.

೪೭

ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನಿರದೆ ಬೆಳಗುವನೆ ಉತ್ತಮನು
ತಂದೆಯಿಂ ಬೆಳಗುವವ ಮಧ್ಯನೆನಿಕುಂ,
ಮಾವನಿಂ ಬೆಳಗುವವನಧಮನುಂ ಲೋಕದಲಿ
ಪೆಣ್ಣಿನಿಂ ಬೆಳಗುವವನಧಮಾಧಮಂ

೪೮

ದಾನಕ್ಕೆ ಸಂಪತ್ತು ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸದ್ವಿದ್ಯೆ
ನಿಶ್ಚಯಕೆ ಪರಜೊಮ್ಮನಾರ ನುಡಿಯುಂ,
ಪರರಿಗುಪಕರಿಸುವುದೊ ಧನ್ಯನವ ಲೋಕದಲಿ
ನಂದ್ಯನವ ಮೂಲೋಕ ತಿಲಕನವನು,

೪೯

ದುರ್ಜನರ ಬಾಯಿಂದ ಬರುವ ದುರ್ವಾದವೇ
ಸಜ್ಜನರ ಮುಖದಿಂದೆ ಹಿತಮೆನಿಸುಗುಂ,
ಹಸಿಯು ಸೌದೆಯು ಹೊಗೆಯುಮಹಿತಮಾಗಿರ್ದೊಡಂ
ಅಗರು ಚಂದನ ಧೂಮು ಧೂಪಮೆನಿಕುಂ .

೫೦

ಲೋಭಿಯನೆ ಲೋಕದಲಿ ದಾತನೆಂದೆನಲಕ್ಕು
ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಧನಮೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟಿನಡೆವಂ
ದಾತನನೆ ಕೃಪಣನೆಂದೆನಲಕ್ಕು ಸಿಕ್ಕುವಂ
ಗಳಿಸಿರ್ದ ಸುಕೃತಮುಂ ಕೊಂಡೆ ನಡೆವಂ

೫೧

ಉಣಬೇಕು, ಕೊಡಬೇಕು, ಬದುಕಿನೊಳು ವೈಭವಂ,
ಸಂಗ್ರಹವನೆಂದಿಗುಂ ಮಾಳ್ಪುದಲ್ತು
ಗೂಡಿನಲಿ ದುಂಬಿಗಳು ಕೂಡಿಟ್ಟ ತನಿಜೇನು
ಹೆರರ ಪಾಲೆಂಬುದಂ ಕಂಡೆವಲ್ತೆ !

೫೨

ಸತ್ಪಾತ್ರದೊಳು ಗೈದ ದಾನವಣುವಾದೊಡಂ
ಬೆಳಗುವುದು ಬಹುವಪೌಲ್ಯಮೆನಿಸಿ ಧರೆಯೊಳ್
ಶುಕ್ತಿಯಲಿ ಬಿದ್ದೊಂದು ಜಲಬಿಂದುವುಂ ಮುತ್ತೆ
ಮುತ್ತಾಗಿ ತೊಳಗುವುದು ಸುಕೃತಿ ಶಿರದೊಳ್.

೫೩

ಕಷ್ಟ ಸಲಿಲದಿ ಮುಳುಗಿ ನೊಂದರುಂ ಸಜ್ಜನರು
ಉಪಕಾರಮನೆ ಗೈವರೆಂತಾದರುಂ,
ರಾಹುವಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರ್ದರುಂ ಶಶಿಯು
ಕ್ಷಣ್ಣನೀವಂ ಜಗಕಮಿಸಿತಾದರುಂ,

೫೪

ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂ ಜಗವ ಬೆಳಗಿದರು ಚಂದ್ರಮಂ
ತನ್ನೊಳಿಹ ಕಲಮೆಯನೆ ತೊಳೆಯನೆಂತು ?
ಪರಹಿತದೆ ನಿರತರಹ ಸುಜನರಿಗೆ ನಿಜಹಿತವು
ಮರೆವುದೈ ಲೋಕದಲಿ ಸಾಜಮಿಂತು,

೫೫

ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಲೋಕಹಿತ ಬಯಸುವುದು
ನಿಷ್ಕಪಟ ಮೈತ್ರಿಯಂ ಮಾಳ್ಪುದೆಲ್ಲಂ,
ಸುಜನರಿಗೆ ಸಹಜಗುಣಮಾದವುದು ಲೋಕದಲಿ
ತಣ್ಪು ತುಂಬಿದರಾರು ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ?

೫೬

ಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯ ಮಾನ್ಯರೇ ಕೊಡುತಿಹರು
ಸಾಮಾನ್ಯರವರ ಗುಣವರಿಯರೆಂದುಂ,
ಧರಿಸಿದಂ ಚಂದ್ರಮನ ಪರಶಿವಂ ಮಂಡೆಯಲಿ
ನುಂಗಲೆಳಸುವನವನ ರಾಹುವಿಂದುಂ.

೫೭

ಸಿರಿ ಬರಲು ಹಿಗ್ಗದೆಯೆ ಬೆಸನ ಬರೆ ತಗ್ಗದೆಯೆ
ಅಸುವಿನಿಂದಾದರುಂ ಹಿತವೆಸಗುವರ್,
ತನ್ನ ಬಣ್ಣಿಸೆ ನಾಣು ಹೆರರ ಬಣ್ಣಿಸೆ ಜಾಣ
ರಾದವರ್ ಲೋಕದೊಳಗೆನಿತು ದೊರೆವರ್

೫೮

ಧನಮದಂ ತಾಗುವುದೆ ದಯೆ ಯುಳ್ಳಮನುಜನಿಗೆ
ಉಪಕಾರಿ ಹರ್ಷಿಸನೆ ಬೇಡಿದೊಡನೆ!
ಹಿರಿಯ ರೋಗದಿ ನರಳಿಯುಸುವಳಿಯೆ ಕಡುಲೋಭಿ
ಭಾರವಿಳಿಯಿತು ಎಂದು ಧರೆಯು ನಲಿಗುಂ,

೪೯

ಗುಡುಗಿದರು ಶರದದಲಿ ವರ್ಷಿಸವು ಮೋಡಗಳು
ಗುಡುಗದೆಯೆ ವರ್ಷಿಪವು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ,
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯರೀ ನೀಚರೀ ಲೋಕದಲಿ
ನುಡಿಯದೆಯೆ ನಡೆಯುವಂ ಸಾಧುಚರಿತಂ.

೫೦

ಗುಣಹೀನರಾಗಿರ್ಪ ಜೀವರಲಿ ಮಮತೆಯಿಂ
ಕರುಣೆಯಂ ತೋರುವಂ ಸಾಧುಚರಿತಂ
ಚಾರುಕರ ಚಂದಿರಂ ದುರ್ಜನರ ಮಂದಿರದ
ಮೇಲೆ ತಿಂಗಳ ಸೂಡಿ ನಲಿಪ ನಿರುತಂ

೫೧

ಸದ್ವಂಶದೊಳಗುದಿಸಿ ತನ್ನತನು ಬಳಲಿಸುತೆ
ಪರತಾಪ ಹರಿಪ ಬೀಸಣಿಗೆಯಂತು,
ಸದ್ವಂಶ ಸಂಭವಂ ಸತ್ಪುರುಷನಾವಗಂ
ಪರತಾಪ ಪರಿಹರಿಸೆ ದುಡಿವನೆಂದುಂ

೫೨

ಎಳೆತನದೆ ಕುಡಿದಲ್ಪ ಜಲವ ತಾಂ ಮರೆಯದಲೆ
ಶಿರಸಿನಲಿ ಧರಿಸಿದೀ ತೆಂಗುವಿಂದುಂ,
ಮಧುರತರದೆಳೆನೀರ ಕಡೆತನಕ ಕೊಡುವುದೆನೆ
ಮರೆಯನುಪಕಾರಮಂ ಸುಜನನೆಂದುಂ.

೫೩

ಪರರೆಸಗಿದುಪಕೃತಿಯ ನೆನೆದುಮುಪಕರಿಸುವರು
ಬಹುಮಂದಿ ದೊರೆಯುವರು ಜಗದೊಳೆಂದುಂ ;
ಸ್ವಾರ್ಥಮಿನಿಸಿತಾದರುಂ ಬಯಸದೆಯೆ ಸಂತತಂ
ಪರಕೃತ್ಯ[illegible]

೬೪

ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಕೀರ್ತಿಯಾಸೆಯುಮಿಲ್ಲ
ಸುಖವಿಲ್ಲ, ದುಃಖವೊ ಬಹಳಮಿವರೊಳ್,
ಆವರುಂ ಧೀರರುಕೆ ಪರಸೇವೆಯೆಸಗುವುದೆ
ಧರ್ಮವೆಂದನವರತ ದುಡಿವರಿಳೆಯೊಳ್

೬೫

ಅಪಕಾರಿಯಾದವಗಮುಪಕಾರಮೆಸಗುವನ
ಸಾಧುವೆಂದೊರೆಯುವರು ಸುಜನರಿಳೆಯೊಳ್,
ಉಪಕಾರಿಯಾದವಗಮುಪಕಾರಮೆಸಗುವನ
ಸಾಧುವೆನಲಾವ ಗುಣ ಕಾಣ್ಬುದವನೊಳ್

೬೬

ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡೆಯೊಳಗಮಾವಗಂ
ಸಜ್ಜನಂ ಬದಲಿಸನು ತನ್ನ ಕೆಳೆಯಂ,
ಕಾಯಿಸುತೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ತಿಕ್ಕಿ ಬಡಿದರು ಮತ್ತೆ
ಕಾಂಚನಂ ಬದಲಿಪುದೆ ತನ್ನ ಗುಣಮಂ !

೬೭

ದೂರದೊಳಗಿರ್ದರುಂ ಗುಣವಂತ ಸನ್ಮಿತ್ರ
ಕೊರತೆಯಾಗದು ಗೆಳೆಮೆಗೆಂದುಮಿಳೆಯೊಳ್,
ಕಾರ್ಮುಗಿಲಿನೊತ್ತಡದೆ ಕವಿದಿರ್ದರುಂ ಚಂದ್ರ
ನರಳಿಸನೆ ಕುಮುದಗಳ ಕೊಳದ ಜಲದೊಳ್ !

೬೮

ನೆಲಕೆ ಗಡಿ ಕಡಲಿನಲು ಹನುಮನದ ದಾಂಟಿದಂ
ಗಗನವಡಗಿತು ಬೊಮ್ಮಪೊಕ್ಕುಳಲ್ಲಿ,
ಎಲ್ಲೆಯೊಂದುಂಟಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಿಗಾವಗಂ
ಸುಜನ ಶೀಲುವಿಂಗಿಲ್ಲಮೆಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲಿ

೬೯

ಕ್ಷಯಯುತಂ ವಕ್ರತನು ಜಡನು ದೋಷಾಕರನು
ಮಿತ್ರನಳಿವಂ ಚಂದ್ರನೆಂದು ಗಣಿಸಂ,
ಆದರುಂ ಶಿವನವನ ಮುಡಿಯಲಿ ತಾಳ್ದಪಂ
ಹಿರಿಯರಾಶ್ರಿತರಲ್ಲಿ ಕೀಳನೆಣಿಸರ್,

೭೦

ಉದಯದಲಿ ರವಿ ತಾನು ರಕ್ತತನುವಾಂತಪಂ
ರವಿಯಸ್ತಮಿಸುವಲ್ಲಿ ರಕ್ತನೆಂದುಂ,
ಸಿರಿ ಬರಲಿ ಬರ ಬರಲಿ ಗರ ಶಿರಮೊಳೆರಗಿರಲಿ
ಬದಲಿಸರು ಸಜ್ಜನರು ಗುಣಮನೆಂದುಂ.

೭೧

ಬುವಿಯೆಲ್ಲ ಜೇವುಮರ ಸಿರಿಗಂಧಮಪರೂಪ
ರತ್ನ ಮರ್ಲಭ ಕಲ್ಲು ತುಂಬಿದೆಡೆಯೊಳ್,
ಕಾಗೆ ಕೂಗಾವಗಂ, ಪಿಕಸರಂ ಚೈತ್ರದಲಿ
ವಿರಳಸುಜನರ್ ಖಲರು ತುಂಬಿದಿಳೆಯೊಳ್.

೭೨

ತುದಿಯಿಂದ ಬುಡವರೆಗೆ ಕರ್ಬುಗೆಣ್ಗೆಣ್ಣಿಗುಂ
ಮಧುರತರ ಮೆನಿಸುವೊಲು ಸನ್ಮಿತ್ರರ,
ಸಹವಾಸ ದಿನದಿನಂ ಮಧುರತರಮೆನಲದಕೆ
ವಿಪರೀತ ಗೆಳೆತನಂ ದುಷ್ಟಜನರ.

೭೩

ನದಿ ತಾನು ಕುಡಿಯುವುದೆ ತನ್ನೊಳಿಹ ತಿಳಿನೀರ
ಮರ ತನ್ನ ಪಣ್ಗಳಂ ಸವಿಯುದಲ್ತೆ !
ಮಳೆಗರೆದ ಮೋಡಗಳು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ಮೆಲ್ಲುವವೆ
ಸುಜನಸಂಪದಮೆಲ್ಲ ಪೆರರಿಗಲ್ತೆ !

೭೪

ಮೂಢರಾರಂಭಿಸುವ ಕೃತಿಯಲ್ಪವಾದರುಂ
ಆಡಂಬರವೆ ಮಿಗಿಲು ಕಡೆಯತನಕ,
ನುರಿತವರ್ ಹಿರಿದೆಸಕ ಕೈಗೊಳುವರಾದರುಂ
ನಿಶ್ಚಿತರ್ ಫಲಕ್ಕೆಗೆ ಬರುವತನಕ.

೭೫

ಸುಜನ ಮುಖದಲಿ ಬರುವ ದೋಷಮೇ ಗುಣಮಕ್ಕು
ದುರ್ಜನರ ಮುಖದಿ ಗುಣದೋಷಮೆನಿಕುಂ,
ಉಪ್ಪನೀರಂ ಪೀರ್ದ ಮುಗಿಲ ನೀರ್ ಸಿಹಿಯಕ್ಕು
ಫಣಿಕುಡಿದ ಪಾಲ್ ಗರಳತಾನೆನಿಸುಗುಂ

೭೬

ಮಹಿತರಿಗೆ ಲೋಕದಲಿ ಸಂಪದಗಳೊದಗುವವು
ವಿಪದಂಗಳುಂ ಕವಿವುವವರನೆಂದುಂ,
ವರ್ಧಿಪುದು ಕುಗ್ಗುವುದು ಚಂದ್ರಮಗೆ ಮಾತ್ರಮೇ
ಕಿರುತಾರೆ ಗಾವುದುಂ ಲಭಿಸದೆಂದುಂ.

೭೭

ತವರು ಹಿರಿಮೆಯಿನೇನು ತಂದೆ ಗೌರವಮೇನು
ನಿಜಶಕ್ತಿಯಿಂ ಪುರುಷಮೆರೆಯಲಕ್ಕುಂ,
ಗಡಿಗೆಯೆನಿತಾದರುಂ ಕೂಸವೊಣಗಿಸಲಳವೆ
ಕಲಶಜಂ ಕಡಲನೇಕುಡಿದನಕ್ಕುಂ

೭೮

ಅಭಿಷೇಕಮೆಸಗಿಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರಮಿನಿತಿಲ್ಲ
ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆತಂದು ಮಣಿವರಿಲ್ಲ,
ಶೌರ್ಯದಿಂ ಗಳಿಸಿರ್ಪ ರಾಜ್ಯವೈಭವದಿಂದ
ಮೃಗರಾಜನಾದುದಿರೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

೭೯

ಸತ್ಪಾತ್ರದೊಳು ಸ್ಥಿದ ವೆಚ್ಚದಿಂ ಸುಜನರಿಗೆ
ವಿಪದಮುಂ ಶೋಭಿಸುವುದೆಂದೊರೆಯುವರ್,
ಗುಡ್ಡದಲಿ ಗೂರಾಡಿ ಘೀಂಕರಿಪ ಮದಗಜಕೆ
ಪಲ್‌ಮುರಿದರುಂ ಶ್ಲಾಘ್ಯವೆಂಬರರಿದರ್

೮೦

ಸಂಪದಕೆ ಸೌಜನ್ಯ ಮಿತವಚನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ
ಶಾಂತಿ ತಿಳಿವಿಗೆ ವಿನಯ ಸತ್ಕುಲಕ್ಕೆ
ವ್ಯಯವು ಸತ್ಪಾತ್ರದಲಿ ನಿಷ್ಕೋಪ ತಪಸಿಂಗೆ
ಶೀಲಮೇ ಭೂಷಣಂ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲಕೆ.

೮೧

ದುರ್ಜನರು ಸುಜನರುಂ ಸೂಚಿಯಿರ್ಕಡೆಗಳನು
ಸರಿಯಾಗಿಹೋಲುವರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಸೂಚಿಮುಂಭಾಗದೊಲು ಖಲನು ರಂಧ್ರವಕೊರೆಯೆ
ಗುಣವಂತ ಮುಚ್ಚುವಂ ಹಿಂದಿನಿಂದೆ.

೮೨

ಸ್ವಜನರಲಿ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪರಿಜನದೆ ಕನಿಕರಂ
ಶಾಠ್ಯದುರ್ಜನರಲ್ಲಿ ನಯವು ಬುಧರೊಳ್,
ಸರಳತೆಯು ತಿಳಿದರೊಳು ಗೌರವಂ ಗುರುಜನದೆ
ಪೆಣ್ಗಳೊಳು ಶಾಲೀನ ಜಾಣನೆನಿಪಂ

೮೩

ಪೆಣ್ಣಿಂಕೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗಂಜನವ ತಿದ್ದಿದರ್
ನವಿಲ ರೆಕ್ಕೆಗೆ ಸೊಬಗನೊಳಿಪರಾರು ?
ನೈದಿಲೆಯ ದಳಗಳಲಿ ಹೊಂದಿಕೆಯ ಗೈದವರ್
ಸುಜನರಿಗೆ ವಿನಯಮುಂ ಕಲಿಪರಾರು ?

೮೪

ನೀಚರೇನಂಗೈಯರೆಡರುಗಳ ಭಯದಿಂದ
ಎಡರು ಬರೆ ವಿರಮಿಪರು ಮಧ್ಯರೆನಿಪರ್
ಎಡೆಬಿಡದೆ ಎಡರುಗಳು ಎದುರಾದರುಂ ಬಿಡದೆ
ಹಿಡಿದುದಂ ಸಾಧಿಸುವರುತ್ತಮಾಂಕರ್

೮೫

ತೇದರೇಂ ಪೆರ್ಚದೇ ಚಂದನದ ಸೌರಭ್ಯ
ಜಜ್ಜಿದರೆ ಕಬ್ಬು ತಾಂ ರುಚಿಗೆಡುವುದೇ?
ಕಾಯ್ಪಿನಿಂ ಕಾಂಚನಂ ಬಣ್ಣಮಂ ಬದಲಿಪುದೆ
ಕಷ್ಟಬರೆ ಧೀರನೇಂ ಧೃತಿಗೆಡುವನೆ?

೮೬

ದುರ್ಜನರ ನುಡಿಕೆಂಡದಿಂ ದಗ್ಧರಾದರುಂ
ಸಜ್ಜನರು ವಿಪ್ರಿಯವ ನುಡಿಯರೆಂದುಂ,
ಅಗರು ಚಕ್ಕೆಯ ಬೆಂಕಿ ಸುಟ್ಟರುಂ ಅದು ತನ್ನ
ಶ್ರೀಗಂಧಸೌರಭವ ಬಿಡದೆಂದಿಗುಂ

೮೭

ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗದಿಂ ಖಲನು ಸಜ್ಜನನೆನಿಪ
ಖಲಸಂಗದಿಂ ಸುಜನ ಕೆಡನೆಂದಿಗುಂ,
ಮೃತ್‌ಕುಸುಮ ಸೌರಭವನಾಂತಪುದು ಲೋಕದಲಿ
ಮೃದ್ಗಂಧಮಂ ಕುಸುಮಧರಿಸದೆಂದುಂ

೮೮

ಬಡವ ಕೆಡು ನುಡಿಗಳಿಗೆ, ಧನಿಕಹಿತವಚನಕ್ಕೆ
ನಿಜಸತಿಯೊಳೇ ತೃಪ್ತರಾದಮನುಜರ್,
ಪರದೂಷಣೆಗೆ ವಿಮುಖರಾದರುಂ ಲೋಕದಲಿ
ವಸುಧೆಭೂಷಣರವರೆ ವಿಮಲಚರಿತರ್.

೭೯

ಸೌಜನ್ಯ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೆ ಬರ್ಕು
ಬಾರವವು ಸಂಗದಿಂ ಮನುಜಗೆಂದುಂ ;
ಹುಟ್ಟಿನಿಂ ಜೊತೆಗಿರ್ಪ ಮಣಿ, ನಾಗದೋಷಮಂ;
ನಾಗ, ಮಣಿಗುಣಮುಮಂ ಪಡೆಯದೆಂದುಂ.

೮೦

ಮೃಗಮಾಂಸ ಭುಂಜಿಸುವ ಸಿಂಹಗಳು ಕಾಡಿನಲಿ
ಹುಲ್ಲನೇಂ ಮೆಲ್ಲುವವೆ ಹಸಿವಾದರುಂ,
ಬಹುಸಂಕಟಂಗಳಿಂ ನೊಂದರೇಂ ಸಜ್ಜನರು
ಹೀನಕೃತಿಗೆಳಸುವರೆ ಬಡವಾದರುಂ.

೮೧

ಕಾಂತೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದೆಯೆ
ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂ ಸುಡದ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯರ್
ವಿಷಯಗಳ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗದವರಿಲ್ಲ
ಮೂಲೋಕ ವಿಜಯಿಗಳು ಧೀರಮನುಜರ್

೮೨

ರಾಹುಮುಖದಲ್ಲಿರ್ಪ ರವಿ ತನ್ನ ನಂಬಿರುವ
ಕಮಲಗಳ ನರಳಿಪಂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ,
ಸಜ್ಜನರು ಕಷ್ಟದಲಿ ಪರಿತಪಿಸುತಿರ್ದೊಡಂ
ಹಿಡಿದೆಸಕಮುಗಿಸುವರು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ

೮೩

ಕೊಡುವವಂ ಕೊಡಿಸುವನೆ, ಕೊಡಿಸುವಂ ಕೊಡ ಮತ್ತೆ
ಕೊಡು-ಕೊಡಿಪರೊಳಗಿಲ್ಲ ಹಿತವಚನವು.
ಕೊಡುವುದುಂ ಕೊಡಿಸುವುದು ಹಿತವಚನವಿವು ಮೂರು
ಸತ್ಪುರುಷರೊಳಗಲ್ಲೆ ನೆಲೆಸಿರ್ಪವು.

೯೪

ಸಜ್ಜನರ ಹೃದಯವೇ ಬಹುಕಠಿನವಿಳೆಯೊಳಗೆ
ಎಂಬುದೆನ್ನಯ ಮತಿಯ ದೃಢನಿಶ್ಚಯಂ,
ಅಲ್ಲದೊಡೆ ಖಲವಚನಬಾಣಗಳು ಭೇದಿಸಲು
ಒರ್ಮೆಯುಂ ಒಡೆಯದೇ ಸಾಧುಹೃದಯಂ.

೯೫

"ಬಾಯೊಳಗೆ ಕಡಿವಾಣ, ಸಮರ ದೈವದ ವಶದೆ
ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂ ಭಾರಮಂಪೊರುವೆಯೇನು ?"
ಎಂದ ಕರ್ತೃಯ ನುಡಿಗೆ ಕುದುರೆ ಹೂಂಕರಿಸಿದುದು
ಸುಜನರಧಮರ ತೆರದೆ ಗಳಹರೇನು?

೯೬

ಜೊಗಸೆಯಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಕುಸುಮಗಳು ಎಡಬಲದ
ಕೈಗಳಿಗೆ ಸೌರಭವನೆಸಗುವಂತು,
ಸುಮನಸರುಮೆಂದಿಗುಂ ಋಜುಕುಟಿಲಭೇದಗಳ
ನೆಣಿಸದೆಯೆ ನಲ್ಮೆಯಿಂ ತಣಿಪರಿಂತು.

೯೭

ಪ್ರೇಮಮೆಂಬುದೆ ಬೇಡ, ಪಥಿಕನೊಡಲಾಗಲದು,
ಅದುಕೂಡ ಗುಣವಂತರೊಡನೆ ಬೇಡ,
ಅಂತಾಗಲದಕೆಂದುಮಗಲಿಕೆಯೆ ಇರಬೇಡ
ಅಂತಾದರಾಯುವುಂ ಕೂಡೆ ಬರಲಿ.

೯೮

ಗಡಿಗೆ ಕುಡಿವುದು ನೀರ ತನ್ನೊಡಲ ಪರಿಮಿತಂ
ಕಲಶಜಂ ಕಡಲನೇ ಕುಡಿದ ತೆರದೆ,
ಸಚ್ಚರಿತಮಾನಸರ್ ತಮ್ಮಗುಣಗರಿಮೆಯಿಂ
ತಂದೆಯನೆ ನೋಱುವರ್ ಧೀರರಿರದೆ.

೯೯

ಹರ ಕಾಲಕೂಟಮಂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವಿಂದಿಗುಂ
ಕೂರ್ಮರ್ಧರಿಸಿದ ಧರೆಯ ತೊರೆಯನೆಂದುಂ,
ಬಡಬಾಗ್ನಿಯಂ ಕಡಲು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದಿಡಲಿಲ್ಲ
ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡುದ ಸುಕೃತಿ ತಪ್ಪನಿಂದುಂ

೧೦೦

ಕುದುರೆ ಕಾಲೊದೆತನುಂ ಶ್ಲಾಘ್ಯಮದು ಲೋಕದಲಿ
ಕತ್ತೆಯಾರೋಹಣಂ ನಿಂದ್ಯಮೆನಿಕುಂ ;
ಬುಧವರರನೆದುರಿಸಿದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯುಂ ಶ್ಲಾಘ್ಯಮದು
ಮೂರ್ಖನೊಡನಾಟ ತಾಂ ದೂಷ್ಯಮೆನಿಕುಂ

ಪ್ರಥಮ ಶತಕಂ

೧

ದಿಗ್ವಸನ ಸತಿಗೇಕೆ ವಸನ ಬೆಸನಮುಮೆಂದು
ತೊಡವುಗಳ ಹಂಗು ತಾನೇಕೆ ಎಂದು,
ಸತಿಯಳಂ ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಮುದ್ದಿಸಿದ
ಶಿವನೊಲಿದು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ನಮ್ಮನೆಂಪಂ.

೨

ಸಂದರ್ಭಕನುಗುಣಂ ಸತ್ತ್ವಪ್ರಯುಕ್ತಮುಮೆನಿಸಿಪ
ನುಡಿಗಳಂ ನಿರ್ಭಯಪಡೆ ನುಡಿವನಾವಂ,
ಕವಿಯವಂ ಕವಿವಾಣಿಯೇ ಕಾವ್ಯಮದರೊಳಗೆ
ನವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಗೈವುದವನ ಭಾವಂ.

೩

ಸತ್ಕವಿಯೊಳುಕ್ಕಿಬಹ ಭಾವಸೌಂದರ್ಯಮುಂ
ನುಡಿಯ ಬೆಡಗಂ ಬಲ್ಲ ಕವಿಗಳರಿವರ್ ;
ಚಿನ್ನದಲಿ ರನ್ನಮುಂ ಕುಂದಣಿಪ ಚಾತುರಿಯ
ಚಿನಿವಾರನಂತಿತರರರಿಯಲಳವೆ ?

೪

ಕವಿವಾಣಿ ಚಂದ್ರಿಕೆಗೆ ಸಹೃದಯ ಕುಮುದವೊಲು
ಬೇರೆ ಹೃದಯವು ಬಿರಿದು ಅರಳದೆಂದುಂ ;
ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಕಳೆಗೆ ಕಡಲುಕ್ಕಿಹರಿವಂತೆ
ಕೊಳದ ನೀರುಕ್ಕುವುದೆ ಧರೆಯೊಳೆಂದುಂ ?

೫

ಪದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳು ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ
ಯಾರ ಪ್ರತಿಭಾಸಲಿಲಪೂರದಲ್ಲಿ,
ಕಿರು ತೆರೆಯ ಝುರಿಗಳಲಿ ಕಳಕಳಿಸಿ ತೇಲುವವೊ
ಆ ಕವಿಯ ಮಾನಸಕೆ ಶರಣು ಶರಣು

೬

ಭಾರತೀಲತೆಯೊಳಗೆ ಕಾವ್ಯಫಲರಸವಿಸರ
ಲೋಕೋತ್ತರಾಸ್ವಾದಮರಿವನಾವಂ ?
ಜನಮೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯಫಲ ಸವಿಯುವವರಾದರುಂ
ಕವಿ, ಕೇವಲಂ ಕಾವ್ಯರುಚಿಯನರಿವಂ

೭

ಮನವೆಳಿಸಿದಂತೆಲ್ಲ ಗದ್ದಗಳ ಮೇಲೆತ್ತಿ
ಗಳಹುವರು ಲೋಕದಲಿ ಸುಲಭಮಾಗಿ,
ಕವಿ ಹೃದಯದಾಳಮಂ ಭಾವದೌನ್ನತ್ಯಮಂ
ಕವಿಯು ಮಾತ್ರಂ ಬಲ್ಲ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಗಿ

೮

ಕಾವ್ಯಗಳ ರಚಿಸಿದರ್ ಧನ್ಯಾತ್ಮರಿಳೆಯಲ್ಲಿ
ಕಾವ್ಯದೊಳ್ ವರ್ಣಿತರ್ ಪುಣ್ಯಚರಿತರ್,
ರವಿಚಂದ್ರರಂತವರ ಕೀರ್ತಿಯದು ಶಾಶ್ವತಂ
ಕಾವ್ಯಾಮೃತಂ ಸವಿವ ಮನುಜರಮರರ್

೯

ಸತ್ಕಾವ್ಯಮಯವಾದ ಮಾತುಗಳು ಲೋಕದಲಿ
ಬೆಳಗುವವು ರಸಿಕರೊಳಗೆಲ್ಲಿವರೆಗೆ,
ಕವಿ, ಶಾರದೆಯ ಸಿಂಹಪೀಠದಲಿ ಚಿರಕಾಲ
ಶೋಭಿಸಂ ವೈಭವದೊಳಲ್ಲಿವರೆಗೆ.

೧೦

ಕವಿ ಕಾವ್ಯದಲಿ ಭಾವಸೌರಭವ ಬೀರುವಂ
ಸಹೃದಯನದನಾಂತು ಗೌರವಿಸುವಂ,
ತರು ಕುಸುಮಬಿಡಲದರ ಸೌರಭವ ಶಿರದಾಂತು
ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬೀರುವಂ ಮಂದಾನಿಲಂ.

೧೧

ನವ್ಯಕಾವ್ಯದೊಳಿರ್ಪ ರಸವಿಸರ ಚಾತುರಿಯ
ರಸವಿದಂ ಬಲ್ಲನವ ಕವಿ ಕಾಣ್ಬನೇಂ ?
ಮಗಳ ಮಂಗಳರೂಪ ಸುರ ಸುರತವೈಭವವ
ರಮಣನರಿವಂತವಳ ಪಿತನರಿವನೇಂ ?

೧೨

ಕವಿ, ಕವಿತೆಯುವತಿಯಂ ತಂದೆಯೊಲು ಪೋಷಿಸಂ
ಪತಿಯಂತೆ ಪಾಲಿಪರ್ ಸರಸಹೃದಯರ್ ;
ಸುವಿವೇಕಿಗಳುಮವಳ ಸೋದರರು ತಾವೆನಿಸಿ
ಗುಣದೋಷ ವಿವರಿಪರ್ ಬುಧಮಾನಸರ್

೧೩

ಕಾವ್ಯಾರ್ಥರಸದೂಟ ಸವಿದದಂ ಸಂಗ್ರಹಿಪ
ಸಮಹೃದಯರತಿವಿರಳ ವಿಬುಧರಲ್ಲಿ,
ಮಕರಂದ ಮಾಧುರ್ಯ ಸವಿದದಂ ಸಂಗ್ರಹಿಸೆ
ಮಧುಪಕಿಂ ಮಿಗಿಲಾರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ.

೧೪

ಕೆಲನಿಮಿಷದವಧಿಯಲಿ ಹುಟ್ಟಳಿವುಮುಪ್ಪಿಂದ
ನರಳುವೀ ನಶ್ವರದ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ,
ಕಲ್ಪಾಂತವರಮಿರ್ಪ ಕವಿಸೂಕ್ತಿಸುಧೆಯೊಂದೆ
ಬಂಧದಿಂ ಬಂಧುವೊಲು ಪೊರೆವುದಿಲ್ಲಿ.

೧೫

ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಾಮೃತದ ತೀರ್ಥದಲಿ ಮಿಂದಮಿತ
ಕೀರ್ತಿತನುವಾಂತಿರ್ಪ ಪೂತಾತ್ಮರು,
ಜೀವಿಸುವರನವರತಮಾಕಲ್ಪಪರಿಯಂತ
ಮುಳಿದವರ್ ಮೃತರವರ ಕೇಳ್ವರಾರ್ಕೆ !

೧೬

ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚಮುಂ ಬಿತ್ತರಿಪ ಕವಿವರಂ
ಕಾವ್ಯಸಾರವನರಿಯಲಾರನೆಂದುಂ,
ಮೃದುಮಧುರತರಫಲವ ತರು ಕೊಡುವುದ: ಆ ರುಚಿ
ಯರಿದಪುದು ಪಕ್ಕಿಗಳ ಬಳಗದಿಂದುಂ

೧೭

ವಿಬುಧ ಕವಿಯುಂ ಕವಿಯುಮೆನಲಕ್ಕು ಲೋಕದಲಿ
ಉಳಿದವರ್ ಕೇವಲಂ ಕಪಿಗಳಲ್ತೆ !
ಸತ್ಕುಲಜೆಯೋ ಜಾಯೆ ವಿಧಿವಿಹಿತ ಕೈಹಿಡಿಯೆ
ಉಳಿದವರ್ ಕೇವಲಂ ಮಾಯೆಯಲ್ತೆ !

೧೮

ಅಬುಧಕವಿ ವಿಬುಧಕವಿಯಿರ್ವರುಂ ಕವಿಗಳೇ
ವರ್ಣದೊಳಗಂತರಂ ಈರ್ವರಲ್ಲಿ,
ಕರಭವೋ ಕಲಭವೆಂದೆನಲಕ್ಕು ಲೋಕದಲಿ
ರ-ಲಗಳೊಳಗಂತರಂ ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ.

೧೯

ರಾವಣನ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ಸಂಕುಚಿತವಾದತ್ತು
ಶ್ರೀರಾಮಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಚೆಲುವೆತ್ತುದು,
ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕಾವ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದೆನಲಿನ್ನು
ಮುಳಿದವರ್ ಕವಿ ಕೆಣಕಿ ಬದುಕರೆಂದುಂ.

೨೦

ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ಯೆಯಲಿ ಪರಿಣತಿಯ ಪಡೆಯದಿರೆ
ಕವಿಕರ್ಮ ಶೋಭಿಪುದೆ ಗುಣಗಳಿಂದ
ಎಣ್ಣೆನೀರಿಲ್ಲದಿಹ ನಾರಿಯರ ಕೇಶಗಳು
ಶೋಭಿಸುವುವೇಂ ಧೂಪವಾಸದಿಂದ,

೨೧

ಅರಕರಾಸ್ಥಾನದಲಿ ಸತ್ಕವಿಗಳಿಲ್ಲದಿರೆ
ಸರಸರೆಂತಾಗುವರು ರಸಿಕರಿಳೆಯೊಳ್
ಭೂಪಾಲರೆನಿತೊ ಜನ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಟ್ಟಿದರು
ಅವರನಾರ್ ಪೆಸರಿಸರ್ ಪಕ್ವಹೃದಯರ್

೨೨

ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಾಧಿಸದ ಮಾನವಂ
ಬಯಸುವನೆ ಸತ್ಕವಿಯ ರಸಕೃತಿಗಳಂ
ಗುರುಗಂಜಿ ಬೀಜದಿಂ ಸಿಂಗರಿಪ ವನಚರಂ
ಆಶಿಪನೆ ಚಿನಿವಾರ ಚಾತುರ್ಯಮಂ

೨೩

ತರ್ಕ ಕರ್ಕಶ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂಡಿತ್ಯಮಿರ್ದರುಂ
ಕವಿ ಕರ್ಮರಚನೆಯಲಿ ಮಧುರನೆನಿಕುಂ,
ಅಸುರನೆದೆ ಸೀಳಿರ್ದ ನಖ ದಯಿತೆ ಕೆನ್ನೆಯಲಿ
ಕಸ್ತೂರಿ ತಿದ್ದುವೊಡೆ ಮಿದುವೆನಿಸುಗುಂ

೨೪

ಕವಿ ತನ್ನ ಸಲ್ನುಡಿಯ ಚಲುವಿನಿಂ ತಣಿದರುಂ
ಕವಿವರರ ನುಡಿಜೇನ ಸವಿಯನೇನು ?
ಮಕರಂದ ಪೂರದಿಂ ತುಂಬಿರ್ದರುಂ ಮಾವು
ಸ್ವರ್ಣಕಲಶದ ಸೇಕ ಬಯಸವೇನು ?

೨೫

ಯಾರ ಭುಜವನತರುವಿನಾಶ್ರಯದೆ ಮೇದಿನಿಯು
ಸುಖಿಸಿದಳ್ ಭಯಮಿನಿತನರಿಯದಂತೆ
ಯಾರನುಗ್ರಹದಿಂದಲಾನೃಪರ ನೆನಪಿಹುದೋ
ನಮಿಪೆನಾ ಕವಿಕರ್ಮಯಶಸಿಗಿಂತು.

೨೬

ಕವಿಯಿಲ್ಲದಾಸ್ಥಾನ ರವಿಯಿಲ್ಲದಾಗಸಂ
ತನಯನಿಲ್ಲದ ರಮಣಿರೂಪಸಿರಿಯಂ
ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಸೇನೆ ಕಳೆಗುಂದಿಕೆಡುವಂತೆ
ಮೃಡನ ನೆನೆಯದ ಬದುಕು ಬೆಳಗದೆಂದು.

೨೭

ದುರ್ಲಭಂ ನರಜನ್ಮ ಧರೆ ಜೀವರಾಶಿಯಲಿ
ವಾಗ್ಮಿತೆಯೊಲಿಯುವುದು ಬಹುದುರ್ಲಭಂ
ಸರಸ ಕವಿತಾಭಣಿತಿ ಕರುಣಿಪುದುಮತಿಕಷ್ಟ
ಪ್ರತಿಭೆಯುದರೊಳು ದೊರವುದತಿ ದುರ್ಲಭಂ

೨೮

ಧರ್ಮಕರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಹೆರರಿಗುಪದೇಶಿಪುದು
ಸುಲಭ ಲೋಕದೊಳಿಲ್ಲಮಾನವರಿಗೆ,
ಮನ-ಮಾತು-ಮೈಗಳಿಂ ಧರ್ಮದೊಳಗಾಸಕ್ತಿ
ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೊಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸಾಧಕನಿಗೆ.

೨೯

ಅರುದರಿಯದ ದಾನ ಮನೆಗೆ ಬರೆ ಸಡಗರಂ
ಪ್ರಿಯಮೆಸಗಿಯುಂ ಮೌನ ಗುಣದ ಕಥೆಯು,
ಉಪಕೃತಿಯ ನೆನೆವುದುಂ ವೈಭವದೆ ವಿನಯಮುಂ
ಅಸಿಧಾರೆ ವ್ರತಗಳಿವು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ

೩೦

ನೀತಿಯೊಳಗಾಸಕ್ತಿ ಸದ್ವೃತ್ತಿಯಾಪದದೆ
ಬಡಗೆಳೆಯ ಬಾಂಧವರ ಜೀಡದಿರುವ,
ಆಪತ್ತಿನೊಳಗಾದ ಬಾಂಧವರ ನೆನೆಯುವುದು
ಅಸಿಧಾರೆ ವ್ರತಗಳಿವು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ,

೩೧

ತಣ್ಣೀರ ಮೀಯುವುದು ಸಿಂಗರದ ಲೇಪನಂ
ಬಿಸಿಲಿನಲಿ ಬಳಲಿದನ ತಣಿಸುವಂತು,
ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಮುಮೆನಿಪ ಸೊಳ್ನುಡಿಯನಾಲಿಪುದು
ಮಿಂತ್ರದೊಲು ಮಾನಸವ ತಣಿಪುದಿಂತು.

೩೨

ಸಜ್ಜನರ ಸಾಂಗತ್ಯ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಗುಣದೊಲವು
ವಿದ್ಯೆಯೊಳಗಾಸಕ್ತಿ ರತಿಸತಿಯೊಳು,
ಶಿವಭಕ್ತಿ ಸಂಯಮವು ನಿಂದೆಯೊಳಗಂಜಿಕೆಯು
ನೆಲೆಸಿರುವ ನರನೆ ಹರ ಮನುಜರೊಳಗೆ.

೩೩

ಆಳರಸು ಭೇದಗಳ ಪರಿಯುಂಟೆ ಮನುಜರಲಿ
ಸುಜನರೊಡನಿರಲೆಲ್ಲ ಕುಲಜರೆನಿಪರ್,
ಮಲಯ ಗಿರಿಯೊಳು ಬಳೆದ ಚಂದನದ ಸಂಗದಿಂ
ವಿವಿಧ ತರುಕುಲಮೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಚಂದನಂ.

೩೪

ಒಳಿತು ಕೆಡು ನುಡಿಗಳಿಂ ಬಾಯಾಳಿ ನುಡಿದರುಂ
ಜಾಣನವರೊಳು ಗುಣವ ಕೊಂಬನೆಂದುಂ,
ಪಾಲು ನೀರಂ ಬೆರಸಿ ಮುಂದಿಡಲ್ ಮುದದಿಂದ
ಪಾಲನೇ ತಾಂ ಕೊಂಬುದಂಚೆಯೆಂದುಂ.

೩೫

ಕೈಗೆ ಚಾಗಂ, ಶಿರಕೆ ಗುರುಪಾದವಂದನಂ
ಮುಖಕೆ ಸತ್ಯಂ ಭುಜಕೆ ಶೌರ್ಯಮೆಂದುಂ,
ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮಾನಸಕೆ, ಶ್ರುತ ಕಿವಿಗೆ ಭೂಷಣಂ
ಚಿನ್ನದೊಡವೆಯು ಸುಜನರೆಳಸರೆಂದುಂ,

೩೬

ನೈ ಮಾತು ಮನಸಿನಲಿ ಪುಣ್ಯರಸ ತುಂಬಿರುವ
ಮೂಲೋಕಮುಪಕೃತಿಯ ನೆನೆಯುತಾವಂ,
ಅಣುಮಾತ್ರದುಪಕೃತಿಯ ಬೆಟ್ಟದೊಲು ಭಾವಿಸುವ
ಸುಜನರೆನಗೆನಿತು ದಿನದೊರೆವರಿಂತು !

೩೭

ಧೃತಿಗೆಡರೆ ಸಜ್ಜನರು ವಿಪದಂಗಳಡಸಿದರು
ಕರಘಾತದಿಂ ಚೆಂಡು ಪುಟವುಪೆಂದುಂ,
ಮರ ಕಡಿಯೆ ಚಿಗುರದೇ ಎಳೆವೆರೆಯು ವರ್ಧಿಸನೆ
ಕಳೆಗುಂದುವನೆ ಸುಜನ ವಿಪದದಿಂದಂ !

೩೮

ಪರರಿಂದಮುಪಕಾರ ಬಯಸದೆಯೆ ಕಷ್ಟದೊಳು
ಉಪಕರಿಸಿ ಸಜ್ಜನರ್ ದೂರ ಸರಿದು,
ಆಪದದೆ ತಗ್ಗದೆಯೆ ಸಂಪದದೆ ಹಿಗ್ಗದಯೆ
ಲಕುಮಿಯುಂ ಪುಲ್ಲಮಂ ಜರೆವರಿವರು !

೩೯

ಧೀರರುರು ತೇಜಮದು ವಿಪದದೊಳಗೆಂತಂತು
ಸಂಪದದೆ ಲೋಕದೊಳು ಕಾಣದೆಂದುಂ,
ಅಗರು ಸಿರಿಗಂಧಗಳು ಬೆಂಕಿಯೊಳು ಬಿಳ್ದರುಂ
ಸೌರಭವ ಸೂಸುವುದ ಕಾಣ್ಬೆವಿಂದುಂ

೪೦

ಸಿಡಿಲಿನೊಲು ಕಡುಬಿರುಸು ಪೂವಿನೊಲು ಬಲು ಮಿದುವು
ಸುಜನಮಾನಸದಿರವನರಿಯಲರಿದು,
ಮರದ ಬುಡಕೆರೆದ ನೀರ್ ತುದಿ ಚಿಗುರಲೆಸೆವಂತೆ
ಸುಜನಕಿನಿತೆಸಗಿದರುಮುಹತೆನಿಪುದು,

೪೧

ಪಾಪಮಂ ಪರಿಹರಿಪ, ದಾನದಿಂ ಕಂಗೊಳಿಪ
ಪರಿಶುದ್ಧ, ಸದ್ವ್ರತವ ಸಾಧಿಸಿರ್ಪ,
ಸರ್ವರಂ ಸುಖಗೊಳಿಪ ಸುಜನರತಿ ದುರ್ಲಭರ್
ಗಂಗೆ ಗಜ ಬಾನ್ ಭೀಷ್ಮ ಗಾನದಂತೆ,

೪೨

ನೆನೆದಂತೆ ನುಡಿಯುವರ್ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವರ್
ಮೈ ಮಾತು ಮನಸೊಂದು ಸುಜನ ರಿಳೆಯೊಳ್,
ಕುಪಿತಕರಿನಂ ಸುಜನ, ನಂಪುದಿಂದ ಮೃದುವಹಂ,
ಚಿನ್ನ ಬೆಸೆವೊಲು ಪುಲ್ಲ ಬೆಸೆಯಲಳವೆ ?

೪೩

ವಿನಯದಿಂದುನ್ನತರ್ ಬಹುಯತ್ನ ಸಾಧಕರ್
ಕೊಂಡಾಡಿ ಪರಗುಣವ ಗುಣಿಗಳೆನಿಪರ್,
ಶಮದಿನುಪಶಮಿಸುವರ್ ದುರುಳರಪವಾದಗಳ
ವಿನುತ ಸುಜನರ್ ಜಗದೆ ಧನ್ಯಚರಿತರ್.

೪೪

ಪೆರರಿಗುಪಕರಿಸುವುದೆ ಸುಜನ ಜೀವಾದರ್ಶ
ತಂಪಿಪುದೆ ಚಂದನಂ ತನ್ನ ತನುವ ?
ಕಾಗೆ ಜೊತೆ ಬೆಳೆವರುಂ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸರಿ ಬೇರೆ
ಕೆಡುಗುಮೇ ದುರುಳರಿಂ ಸುಜನಮನವು ?

೪೫

ತನ್ನ ಸುಖ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಪೆರರಿಗಾಗಿಯೆ ದುಡಿವ
ಸಾಧು ಜನಕೀ ಬಗೆಯ ವೃತ್ತಿಯೆಂದುಂ,
ಉರಿಬಿಸಿಲನನುಭವಿಸಿ ತಳೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಾಲ
ಬಳಲಿದರ ಬಳಲಿಕೆಯ ಕಳೆವುದಿಂದುಂ.

೪೬

ಬೆಸನದೊಳು ತಗ್ಗದೆಯೆ ಸಂಪದದೆ ಹಿಗ್ಗದೆಯೆ
ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಜೀವನಸ ಮುಡುಪಾಗಿಸರ್
ನಿಜಗುಣವ ಬೆಳಗಿಸದೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ಹೆರರ ಗುಣ
ತರ್ಕಿಸುವ ಸುಜನರೀ ಲೋಕತಿಲಕರ್

೪೭

ಸುತನವಂ ನಲ್ಗುಣಗಳಿಂ ಪಿತನ ತೋಷಿಸಂ
ಸತಿಯವಳ್ ಪತಿ ಹಿತವ ಬಯಸಳೇಗಳ್,
ಗೆಳೆಯನಾಪದವಿಸವಮೆರಡರೊಳು ಸಮನಿಸಂ
ಮೂರರಿಂ ನರ ಸುಕೃತಿಯೆನಿಸನಿಳೆಯೊಳ್.

೪೮

ಸ್ನೇಹಮಂ ಪಾತ್ರಮಂ ದೆಸೆಯನುಂ ನೆನೆಯದೆಯೆ
ಬೆಳಕ ಬೀರುವ ರತ್ನದೀಪದಂತೆ,
ಲೋಕಹಿತರತರೆನಿಪ ಮಾನಸರ್ ಲೋಕದಲಿ
ಸ್ನೇಹ–ಪಾತ್ರತೆ-ದೆಸೆಯ ಬಯಸರೆಂದುಂ.

೪೯

ಒಳ್ನಡತೆ ನಲ್ವಾತು ಪಾಲ್ಬಗೆಯು ತಿಳಿ ತಿಳಿವು
ಒಳಹೊರಗೆ ಮುಕುರದೊಲು ನಿಕರವೆನಿಪ,
ಪಳಿಪೊರ್ದದನುಭವಂ ಜೇನ್ಗೆಳೆಮೆ ಕನಿಕರಂ
ಸುಜನರೊಳತಿರುಳಿದುವೆ ಸುಕರವೆನಿಸ.

೫೦

ಕಷ್ಟಸಂಕಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರ್ದರುಂ ನಿರುತ
ಒಳಿತನೇ ಬಯಸುವರ್ ಸುಜನರಿಳೆಯೊಳ್,
ಪಜ್ವಳಿಪ ಬೆಂಕೆಯಲಿ ಬಿರ್ದುರಿವ ಸಿರಿಗಂಧ
ಪರಿಮಳವ ಬೀರುವುದು ಸರ್ಬುವೆಲರೊಳ್,

೫೧

ಲೋಕಹಿತ ಸುಗುಣಗಣಭೂಷಿತರೊಳೊಗೆದಮಿತ
ರೋಷಮುಂ ರಮಣೀಯವೆನಿಕುಮಿಳೆಯೊಳ್,
ಲೋಕಹಿತ ಸೌರಭವ ಬೀರುವೀ ಕೇಸರದ
ಗಾಟು ಕೆರಳಿಪುದೆನಿತು ಸೊಗವ ಬಗೆಯೊಳ್,

೫೨

ಪಾಲ್ಗಡಲ ಕಡೆವಂದು ಸುಜನ ದುರ್ಜನರುಗಮ
ಮಿದಕಿಲ್ಲ ಸಂದೇಹಮಾದರಿಳೆಯೊಳ್,
ಮೊದಲವಂ ಚಂದಿರನ ಸೋದರಂ ಮತ್ತೋರ್ವ
ನಂಜಿನೊಡಹುಟ್ಟಿದಂ ಸಾಜ ಗುಣದೊಳ್,

೫೩

ರವಿಯು ಪಡುಗಡೆಯುದಿಸಿ, ಮೇರು ಸಂಚರಿಸಿದರು,
ಬೆಂಕಿಯಾಂತೊಡೆ ತಣ್ಪು, ಬಿಸಿಯನಿಂದುಂ,
ಗಿರಿತುದಿಯ ಬಂಡೆಯಲಿ ಕಮಲಬಿಡದರಳಿದರು
ಕವಲು ನುಡಿಯಾಡರೈ ಸುಜನರೆಂದುಂ.

೫೪

ಹಗೆ ಬೊಮ್ಮಮೊಮ್ಮಗಂ, ನಡೆಪ್ಪೆಡೆ ಕಡಲ ತಡೆ
ಲಂಕೆ ಗೆಲ್ವೊಳಲಲ್ಲಿ ಕಪಿಗಳೊಲವು,
ತರಿದ ರಿಪುಕುಲಮೋರ್ವ ರಾಘವಂ ತಾನಲ್ತೆ!
ಸಿದ್ಧಿಕಾರಣ ಸತ್ವ ಕರಣಮಲ್ತು !

೫೫

ಚಕ್ರಮೊಂದೇ ರಥಕೆ ಪಾವ್ ಪಗ್ಗಮೇಳ್ಕುದುರೆ
ಹಾದಿ ನೆಲವಿಲಿ, ಸಾಬಿ ಕಾಲಿಲಿಯೆನಲು
ದಿನದಿನಂ ರವಿ ನಡೆವ ಕಡೆಯಿಲ್ಲದಾಗಸವೆ
ಸಿದ್ಧಿಕಾರಣ ಸತ್ವ ಕರಣಮಲ್ತು !

೫೬

ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳ್ ಕೆಲರಿಹರ್ ಪಾಳ್ಗೊಟ್ಟೆಪೂರ್ಯ್ಸೆ,
ಹೆರರ ಹಿತಕಾವಗಂ ಸಾಧು ಮಡಿವಂ ;
ಕಡಲ ಕುಡಿಗುಂ ವಡಬ ಜಠರಮುರಿಯಾರಿಸಲು
ಬೇಗೆ ಕಳೆಯಲ್ಮುಗಿಲು ನೀರೀಂಟುಗುಂ.

೫೭

ಸಂಪದವೆ ಸುವಿವೇಕ, ಬಿಜ್ಜೆಯೊಳು ಸಮುವಿನಯ
ಬಡತನವೆ ಬಡವರೊಳಗಿರಲು ಕರುಣೆ
ಗೋಗರೆದು ರೈಲ್ ಹತ್ತಿ ಕಷ್ಟದಿಂದೊಳ ಪೊಕ್ಕು
ಬರುವವರ ತಳ್ಳದಿರಲವನೆ ಶರಣ,

೫೮

ಹಿತ ಬಯಸುವೊಡೆ ಯೆಸಗು ಸುಜನ ಸಹವಾಸಮಂ
ಜೇನ್ದುಮ್ಬಿ ರಸಕುಸುಮ ಕೆರಗುವಂತೆ,
ಬಯಸಿಮುದು ಲಭಿಸುವ್ರದೆ ಸುಜನ ಕೆಳೆಯಿಲ್ಲದೊಡೆ
ತಿಂಗಳಿರದೊಡೆ ತಾಪ ತವಿಪುದೆಂತು ?

೫೯

ಗಂಗೆಯುರು ಪಾಪಮುಂ ಶಶಿಯು ಸಂತಾಪಮುಂ
ದೈನ್ಯತೆಯ ಕಲ್ಪಕುಜ ಕಳೆವುದೆಂದುಂ,
ಪಾಪ–ಸಂತಾಪಗಳ ದೈನ್ಯತೆಯ ಮೂರನುಂ
ಸುಜನ ಸಹವಾಸ ತಾಂ ಕಳೆವುದಿಂದುಂ ;

೬೦

ಗುಣರಹಿತನೆಂದಿಗುಂ ಸುಗುಣಿಯುಂ ಗುರುತಿಸನು
ಮತ್ಸರಿಪನೆಂದಿಗುಂ ಗುಣಿ ಗುಣಿಯೊಳು;
ಗುಣವಂತನಾಗಿಯುಂ ಗುಣಿಗಳಂ ಗೌರವಿಪ
[illegible]

೬೧

ಕಲುಷಿತನ ಕೆಳೆಯುಬಿಡು, ಕುಲಹಿತವನಾಶ್ಸೆಯು
ಬಿಡಬೇಕು ಕುಲಮುಮಂ ಪುರದ ಹಿತಕೆ,
ನಾಡಹಿತವನಾಶ್ಸೆಯು ಬಿಡಬೇಕು ಪುರಮುಮಂ
ಪೊಡವಿಯನೆ ಬಿಡಬೇಕು ಆತ್ಮಹಿತಕೆ.

೬೨

ಬದುಕು ಗುಡದಾ ನಾಡು, ನಿಡುತೊಡಕುಗೊಡು ಬದುಕು
ಕಪಟ ಗೆಳೆಯನ, ಜೀವ ಕಳೆವ ಹಣವ ;
ಸೌಹಾರ್ದಮಣಮಿರದ ಸೋದರನನಾದರುಂ
ತೊಳೆದು ಕಳೆ ಕೊಳೆಯಂತೆ ಬಿಡದೆ ಜಣವ.

೬೩

ಆಡುಗಳ ಹೋರಾಟ, ಕಲಿತವರ ಕಾದಾಟ,
ಮುಂಜಾನೆ ಮುಸುಗಿಬಹ ಮುಗಿಲ ಸೋನೆ,
ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಜಗಳ ಮೊದಮೊದಲು ಬಲು ಬಿರುಸು
ಕಡೆ ಕಡೆಗೆ ಕರಗುವುವು ತಮಗೆ ತಾವೆ!

೬೪

ಪೆಣ್-ಪಸುಳೆ-ಗೆಳೆಯ-ಗೋ-ಪಾಲಿಸರ ಕೊಲುವವಂ,
ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕಂ, ಶ್ವಪಚನೆನಿಕುಂ ;
ಬ್ರಹ್ಮವಧೆ-ಮಧುಪಾನ-ಕಳವುಗಳಿಗೆಳಸುವಂ
ಉಗ್ರತರ ನರಕದೊಳ್ ಚಿರ ನಿವಸಿಸುಂ

೬೫

ಬ್ರಹ್ಮವಧೆ-ಮಧುಪಾನ-ಕಳವು-ಗುರುತಲ್ಪಗಮು
ಮೋಣೆವರ ಗೆಳಮೆಯುಂ ಗೈವ ಮನುಜಂ,
ಕಡೆಯಿರದ ದುಗುಡದಲಿ ನಿಡುಗಾಲ ಪರಿತಪಿಸಿ
ಉಗ್ರತರ ನರಕದೊಳ್ [illegible] ಸತತಂ.

೬೬

ಎಂತಾದರುಂ ಅಕ್ಕೆ ಏನಾದರುಂ ಆಕ್ಕೆ
ಜಸಗಳಿಸದಿರೆ ಪುರುಷನೆನಿಸನಿನಿಸುಂ ;
ಘಟಮಾದರುಂ ಪೊಡೆದು ಪಟಮಾದರುಂ ಹರಿದು
ಕತ್ತೆಯಾದರು ಹತ್ತಿ ಜಸವ ಗಳಿಸು.

೬೭

ಋಣಶೇಷ ರಿಪುಶೇಷ ತಿಳಿಯಲಗ್ನಿಯ ಶೇಷ
ಉಳಿಸದಿರು ಬೆಳೆದಪವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ;
ಬಯಸದಿರು ಪರವಧುವ, ನಂಬದಿರು ನಾರಿಯರ
ದಶವದನ-ದಶರಥರ ದೆಸೆಯ ನೆನೆದು.

೬೮

ವಿಷಲಿಪ್ತ ವಾಕ್ಪರುಷ ವಾಗ್ಬಾಣಮಿಸೆಯದಿರು
ವಾಕ್ಪರುಷ ಕುರುಕುಲವ ದಹಿಸಿತಲ್ತೆ !
ಮೃದುವಚನ ಸದುವಿನಯ ಮುಂಬೆಳಗು ಜೀವನಕೆ
ಮಾತು ಮಾನವನದೆಯ ದೀಪಮಲ್ತೆ.

೬೯

ಪುಲ್ ಹಗುರಮದಕಿಂತಲರಳೆ ತಾಂ ಬಲು ಹಗುರ,
ಬೇಡುವುದುಮವೆರಡರಿಂ ಹಗುರಮೆನಿಕುಂ,
ನೀಚತೆಯನೊದಗಿಸುವ ಯಾಚನೆಯ ಮಾಡದಿರು
ಬಲಿಯ ಬೇಡಲು ಹರಿಯು ಕಿರಿಯನಾದಂ

೭೦

ಪತಿಯ ಸಂಗದೆ ಸತಿಯು ಕತ್ರೆಯು ಪತಿಯತಂಕ್ಕು
ವಿಷವೃಕ್ಷ ಬಳಸಿರುವ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ;
ಮಧುರತಾನಾದೊಡಂ ಮುಟ್ಟಿದರ ಮೂರ್ಛಿಪುದು
ಸಹವಾಸ ಬೆಸನಗಳ ಬೆಸುಗೆಯಲ್ತೆ !

೭೧

ದ್ರಾಕ್ಷೆ-ಜೇನ್ಕೊಸರು-ಪಾಲ್ಮಧುರಮೆನಿಸಿರ್ದರುಂ
ಅವನವನಿಗೊಲಿದುದೇ ಮಧುರಮಂತೆ ;
ಹೆತ್ತವಗೆ ಹೆಗ್ಗಣಂ ಕೂಡಿದಗೆ ಕೋಡಗಂ
ರುಚಿಸುವುದು ಲೋಕದಲಿ ವಿಹಿತವಲ್ತೆ !

೭೨

ಸಂಗೀತ-ಸೌರಭ್ಯ-ತಾಂಬೂಲಮೊಳ್ನುಡಿಯು
ನಲ್ಲೆ–ನಲ್ಗೆಳೆಯರುಂ ಪೊರೆವುದರಿಪು,
ಪೊಸ ಪೊಸತು ಸುಖಗುಡುವರನುದಿನಂ ಸೇವಿಸಲು
ರಸೆಯೊಳಿವ ಗಳಿಸಿದವ ಧನ್ಯನಲ್ತೆ !

೭೩

ನದಿಯಲ್ಲಿ ನಖಿಯಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಿಯಲಿ ಶಸ್ತ್ರಿಯಲಿ
ಕಾವಿ-ಖಾಕಿಯು-ಖಾದಿ ಧರಿಸಿದವರೊಳ್,
ಆರೈದು ವಿಶ್ವಾಸ ವಿಡಬೇಕು ಪೆಣ್ಗಳಲಿ
ಅರಿಯಲಸದಳವಿವರ ಹೃದಯವಿಳೆಯೊಳ್.

೭೪

ಮಾಟಕೂಟಗಳಿಂದ ಮದ್ದು-ಜಿದ್ದುಗಳಿಂದ
ಮಾರಣವ ಮಾಡಿದವನವನೆ ಮಡಿಗುಂ,
ಮಾಟದಿಂದೆಲ್ಲರಂ ಕೊಲಬಯಸಿದಿಂದ್ರಜಿತು
ಸೌಮಿತ್ರಿ ಬಾಣದಿಂ ತಾನೆ ಮಡಿದಂ.

೭೫

ಚಿಂತೆ ಮನುಜಗೆ ಮುಪ್ಪು, ಶಾಂತಿ ಸಿಂಗಕೆ ಮುಪ್ಪು,
ಓಡದಿಪ್ಪುದೆ ಮುಪ್ಪು ವಾಜಿಗಳಿಗೆ !
ಬಿಸಿಲು ವಸ್ತ್ರಕೆ ಮುಪ್ಪು, ಬಸುರು ಜೀಳಿಗೆ ಮುಪ್ಪು
ಪತಿವಿರಹವೇ ಮುಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ

೭೬

ಗುಣ-ದೋಷವೆರಡನುಂ ಸ್ವೀಕರಿಪ ಬುಧವರಂ
ಶಿವನು ಶಶಿ-ಗರಳಗಳ ಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆ
ಮೊದಲನಭಿನಂದಿಸುತೆ ಶಿರಸಿನಲಿ ಧರಿಸುವಂ
ಮತ್ತೊಂದ ಕೊರಳಿನೊಳಗಿರಿಸಿ ಪೊರೆವಂ.

೭೭

ದಾರುಣಾಗ್ರೇಸರಂ ತಾನೆಂದು ನೀನೇಕೆ
ಶಿಶು ವಿಷವೆ ! ಸುಮ್ಮನೇ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವೆ ?
ನಿನಗಿಂತ ಕಟುವೆನಿಪ ದುರ್ಜನೋಕ್ತಿಗಳೆಷ್ಟೊ
ಈ ಲೋಕದೊಳಗಿಪ್ಪುದರಿಯದಿಹೆಯಾ ?

೭೮

ಒಳ್ನುಡಿಗೆ ಒಲಿಯುವವು ಜಗದ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲ
ಒಳಿತ ನುಡಿ ; ನುಡಿಗೆ ಬಡತನವುಮುಂಟೆ ?
ಮಾತುಬಲ್ಲನಿರದೆ ಮಾಣಿಕ್ಯಮುಂ ತರುವ
ಮಾತು ಮಾನವ ನೆದೆಯ ದೀಪಮಲ್ತೆ !

೭೯

ಐವರೊಡನಾಡುವುದು ಐವರೊಡಗೂಡುವುದು
ಪಯಣಮುಂ ಐವರೊಡನಾಗೆ ನರಗೆ
ಸಹವಾಸ-ಮಾತುಕತೆ ಸುಜನರ್ಗೈವರೊಳಾಗೆ
ಮನುಜನೇ ಮಹದೇವನೆನಿಪನಿಳೆಗೆ

೮೦

ನಯವಿದನ ಮೃಗಪಕ್ಷಿ ರಕ್ಷಿಸುವು ನೆರವಿತ್ತು
ಕಾದಿದವು ಕಪಿ-ಹದ್ದು ದಾಶರಥಿಗೆ,
ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಯಾದವಗೆ ದೂರನಹ ಸೋದರಂ
ತಮ್ಮನುಂ ದಶಶಿರನ ತೊರೆದನಲ್ತೆ !

೮೧

ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಲಿಯುವಳು ವರಲಕ್ಷ್ಮಿ,
ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧುಬಳಗ,
ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲ.
ನಾಲಗೆಯೆ ಹೊಣೆ ಏಳು ಬೀಳುಗಳಿಗೆ.

೮೨

ಮಾಡಿದುದ ಮರೆಯುವನ ಕೇಡನುರೆ ಬಯಸುವನ,
ನಾರಿಕೊಲೆಗಡುಕ, ಕಡು ನೀಚನರರಂ,
ನನ್ನಿಗೆರಡೆಣಿಸುವನ ಚಿನ್ನವಂ ಕದಿಯುವನ,
ಮನ್ನಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯಿಲ್ಲವಿಳೆಯೊಳ್.

೮೩

ಗಳಿತಸಿರಿ ನಿಂದಿಸಂ ಜೋಯಿಸನನೆಡೆಬಿಡದೆ
ಗಳಿತಾಯು ನಿಂದಿಸಂ ಭಿಷಜವರರಂ ;
ತಿಳಿಗೇಡಿ ನಿಂದಿಸಂ ಬಳಿವಿಡಿದ ಬಾಂಧವರ,
ಒಳಿತನರಿವನೆ ದೈವವಂಚಿತಾತ್ಮಂ !

೮೪

ನಿಜಬುದ್ಧಿ ಕಡುಲೇಸು ಗುರುಬುದ್ಧಿ ಮಿಗೆ ಲೇಸು
ಗೆಳೆಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೊಳೆಯ ತೊಳೆವುದೆಂದುಂ;
ಪ್ರಳಯಮೈಖಲಬುದ್ಧಿ ಪರಬುದ್ಧಿ ಪಾಪಕರ
ಶಿಶುಬುದ್ಧಿಯಿಂ ಜಸವು ನಶಿಪುದೆಂದುಂ.

೮೫

ಅಮೃತಮಂ ವಿಷದಿಂದೆ, ಕಸವರಂ ಕಸದಿಂದೆ
ಸಚ್ಚರಿತಮಂ ನೀಚಕುಲಜನಿಂದಂ ;
ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಮಂ ದುಷ್ಟಕುಲದಿಂದಲಾದರುಂ
ಸ್ಲೊಳ್ನುಡಿಯ ಶಿಶುವಿನಿಂ ಗ್ರಹಿಲಕ್ಕುಂ.

೮೬

ಧನದಿಂದ ಲೋಭಿಯುಂ, ಕೈಮುಗಿಯೆ ಕುಪಿತನುಂ
ಅನುಸರಣೆಯಿಂ ಮೂಢಮನುಜ ಸುವಶಂ ;
ತಿಳಿದವಂ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಚಿಂತನದೆ ವಶನಕ್ಕು
ಮುಕ್ಕಣ್ಣಗಾದರುಂ ಮೂರ್ಖನವಶಂ

೮೭

ಭಟನಳವ ಕಾಳಗದೆ, ಬಾಂಧವರ ದುಗುಡದಲಿ
ಕಷ್ಟದಲಿ ಕೆಳೆಯ ಗುಣ ಕಾಣಲಕ್ಕುಂ ;
ಅಳಿಯೆ ವಿಭವಂ ಪೆಂಡಿರನುನಯವ ಪರಿಕಿಪುದು
ಬೆಳೆಯ ಗುಣ ಮೊಳೆಯುಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಲಕ್ಕುಂ

೮೮

ಪೊರದಲ್ಲಿರುವವಗೆ, ನೀರಿನಲಿ ಮುಳುಗುವವಗೆ
ಧಾವಿಸುವಗಂ ಧನದೆ ಬೀಗುವವಗಂ,
ಕ್ರೋಧವಂತಗೆ ಕುಡಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುವಾತನಿಗೆ
ವಂದನೆಯು ನಿಂದಿತಂ ಮಂದಮತಿಗೆ

೮೯

ಇರುವೆ ಗಳಿಸಿದ ದವಸ, ಪರಮೆ ಗಳಿಸಿದ ಮಧುವು
ಜೀನನಾರ್ಜಿಸಿದರ್ಥ ಪರರ ಪಾಲು ;
ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಪೂಜೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನುಡಿಮೆ
ನೇಮವಿಲ್ಲದ ನರನ ಬಾಳು ಹಾಳು.

೯೦

ನಾಲಗೆಯ ನಲುಗಿಸಂ ಧೀರ ಕಡುನೀಚನಲಿ
ನರಿಗೆ ಶರಮಂ ಬಿಡುವರಾರು ಜಗದೊಳ್ ?
ಬಾಲನಲಿ ರತಿಕೇಳಿ ಬಣ್ಣಿಸಿಯು ಫಲವೇನು
ಕರುಣೆಕಣಮುಂಟೇನು ಕಾಲನೆದೆಯೊಳ್,

೯೧

ಜೇಡಿದುದ ನೀಡುವಂ, ಜೇಡದೆಂಬೆ ಜೀವಿಪಂ,
ಕ್ಷಮೆಯುಳ್ಳ, ಭೂಮಿಪಂ, ದಾನಿ ಬಡವಂ ;
ರಣದೆ ಗತಜೀವಿತಂ, ಯೋಗರತಮಾನಸಂ
ದಾಂಟೆ ರವಿಮಂಡಲವ ಮೆರೆವನನಿಶಂ.

೯೨

ಗೃಹಪತಿಯು ತಾನೆನಿಸಿ ಧರ್ಮರತನಾಗದವ
ಸಂನ್ಯಾಸಿಯೆನಿಸಿಯುಂ ಸಪರಿಗ್ರಹಂ
ತಲೆಶೂಲೆಗುಡುವಿವರ ಕಳೆನು ಬಿಡು ತಡೆಯದೆಯೆ
ಉರಗ ಕಚ್ಚಿರ್ದ ಬೆರಳ ತರಿವ ತೆರದೆ.

೯೩

ಅಗಲಿದೊಡೆ ದುಗುಡಮಂ ಗೆಳೆಯನಮಗೀಯುವಂ
ಕೂಡಿದೊಡೆ ದುಗುಡಮಂ ಕೊಡುವ ರಿಪುವುಂ
ನಮಗೀರ್ವರುಂ ದುಗುಡ ನೀಡುವೊಡೆ ಸಮರೆನಲ್
ಶತ್ರು ಮಿತ್ರರೊಳಾವ ಭೇದ ಭಾವಂ?

೯೪

ನೀತಿಯಿಲ್ಲದ ಸತಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದ ಗೆಳೆಯ
ಮಾತಿಗುತ್ತರ ಕೊಡುವ ಭೃತ್ಯನಿದಿರೊಳ್,
ಪಾವಿರ್ಪ ಗೃಹವಾಸ ದುರ್ಜನರ ಸಹವಾಸ
ಮೃತ್ಯುದವಡೆಯ ವಾಸ ಮನುಜಗಿಳೆಯೊಳ್,

೯೫

ಧ್ಯಾನದಲಿ ಸಂಗರದೆ ದಾನದಲಿ ತೊಡಗಿರಲು
ನವಿರೇರಿ ತನ್ಮಯತೆ ತಾಳಲಕ್ಕುಂ ;
ತನಗೆಯುಂ ಪರರಿಗುಂ ಮುದವ ಮೂಡಿಸದಿರ್ಪ
ಧ್ಯಾನ-ಪೌರುಷ-ಧಾನಕೇನು ಲೆಕ್ಕಂ ?

೯೭

ಪ್ರಸ್ತಾರವೇ ಮಿಗಿಲು, ನಿಸ್ಸಾರ ವಸ್ತುವಿಗೆ
ಸಾರವಪ್ಪಸ್ತು ತಾಂ ಪಮೌನಮಿರ್ಕುಂ,
ಕಂಚುಮೊಳಗಿಪ ತೆರದೆ ಕನಕಮೇಂ ಮೊಳಸುವುವೆ
ರವಿಗೆ ಕೈದೀವಿಗೆಯ ಬೆಳಕು ಬೇಕೆ ?

೯೭

ಪ್ರತಿಮಾಸದೊಳಗುಭಯ ಪಕ್ಷದಿರುಳುಗಳಲ್ಲಿ
ತಿಂಗಳಿದು ಸಮನಾಗಿ ಬೆಳಗುತಿರಲು,
ಶುಕ್ಲ–ಕೃಷ್ಣಗಳೆಂದು ಪೆಸರಿಪುದು ಲೋಕಜನ
ಪುಣ್ಯವಶದಿಂ ಜಸವು ಲಭಿಪುದಿಳೆಯೊಳ್.

೯೮

ಮೀನು ಮೊಸಳೆಯುಮರಿಗು ಪಾಲು ನೀರಿನ ಬೆಡಗ
ಪಾನರಿವುದಾದರುಂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ,
ಪಾಲು-ನೀರಿನ ಬೆಸುಗೆ ಬಿಡಿಪುದರಸಂಚೆಯೆನೆ
ಪುಣ್ಯವಶದಿಂ ಜಸವು ಲಭಿಪುದಿಳೆಯೊಳ್.

೯೯

ಕಾಮಿಸಿದಳೈವರಿಂ ಕುಂತಿ ; ಸೂಸೆಯ್ಯೈವರಿಂ
ಕಾಮಿಸಿದಳಾದರುಂ ಸತಿಯರೆಂದು;
ಕೂಗಿದುದು ಲೋಕಜನ ರಾಗದಿಂ ವಂದಿಸಿತು
ಪುಣ್ಯವಶದಿಂ ಜಸವು ಲಭಿಪುದಿಳೆಯೊಳ್

೧೦೦

ಆಪತ್ತಿನೊಳು ಧೈರ್ಯಮಭ್ಯುದಯದೊಳು ಶಮಂ
ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಪಟುತೆ ವಿಕ್ರಮುಗಳುಂ
ಕೀರ್ತಿಯೊಳಗಾಸಕ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳಗಾಸೆಯುಂ
ಪ್ರಕೃತಿ ಸಿದ್ಧಮುಮಲ್ತೆ ಮಹಿತಾತ್ಮರೊಳ್.

ದ್ವಿತೀಯ ಶತಕಂ

೧

ತಿನಸ್ಸೈವು ಮುಖಗಳುರೆ ಕುಜಗಳಲಿ ಬಿಂಬಿಸಲು
ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು ದಶವದನ ಮತ್ತೆ ಬಂದು,
ಗಿರಿಯು ಕವಲಿಸನೆಂದು ಹೆದರಿ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡ
ಗಿರಿಜೆಯಪ್ಪಿದ ಹರನು ಪೊರೆಯಲೆಮ್ಮಂ.

೨

ಕೈಯಿಂದ ಕೊಡಬೇಡ ಮನೆಯಿಂದ ನೀಡದಿರು
ಅರಳುವುದು ಜೇನ್ನುಡಿಗೆ ಜನರ ಮನವು
ಪೆರರಿಗುಪಕರಿಸುವೀ ನಲ್ನುಡಿಯು ನುಡಿ ನಿರುತ
ಮಾತು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವೆಂಬರಲ್ತೆ !

೩

ಕಾಡುಗಳ ಸುಡುವಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯನಹ ಮಾರುತನೆ
ದೀಪಮಂ ನಂದಿಸಂ ತಡಮಾಡದೆ,
ಆಢ್ಯನಲಿ ಗೆಳೆತನಕೆ ಜನ ತವಕಪಡುವಂತೆ
ಬಡವನಲಿ ಗೆಳೆತನವ ಬೆಳೆಸರಾರು ?

೪

ಬಡವ ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ನಿತ್ಯಸೇವಕ ಮೂರ್ಖ
ದೇಶಾಂತರಂಗಳೊಳು ಚರಿಪ ಮನುಜಂ,
ಐವರಿವರಾವಗಂ ಬದುಕಿರ್ದರುಂ ಮೃತರು
ಬುವಿಗಿವರು ಹೊರೆಯೆಂದು ಬಗೆವರರಿದರ್

೫

ಹತ್ತಿರದೆ ಬಹುಕೊಡಕು ದೂರವಿರೆ ಫಲವಿಲ್ಲ
ಮಧ್ಯಭಾವದೊಳಿವರು ಸೇವ್ಯರೆನಿಸರ್,
ರಾಜ-ವಹ್ನಿಯು ಗುರುವು-ಮಹಿಳೆಯರವೆಚ್ಚರದೆ
ಬಳಸುವನೆ ಮತಿವಂತಂ ಮಾನ್ಯನೆನಿಪಂ,

೭

ಸುಧೆ ಮಾನವರಿಗಿಲ್ಲ, ಜಲವು ದೇವತೆಗಿಲ್ಲ,
ದುರ್ಲಭಂ ಸತ್ಪುತ್ರ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ,
ಕಡಲಿಯಿರೆ ಹಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹಲ್ಲಿರಲು ಹುಲ್ಲಿಲ್ಲ
ತಕ್ರಪತಿದುರ್ಲಭಂ ಶಕ್ರಗೆಂದಂ.

೭

ನೊಣ-ಸೊಳ್ಳಿ-ಸೂಳೆಯರು ಮೂಷಕಂ ಯಾಚಕರು
ಗಣಕನುಂ ಗ್ರಾಮಣಿಯರೇಳು ಜಗದೊಳ್
ಪರಭಕ್ಷಕರುಮಿವರ ನೆರೆಯಿಂದ ದೂರಮಿರು
ಸೋಂಕಿದೊಡೆ ಸುಂಕಮುಂ ಸೆಳೆವರಿರವೆ.

೮

ಅಳವಡದು ಗೌರವಂ ಹಿರಿಯನಾದವನೆಂದು
ಹೆರರಿಗೆಡರಂ ಕೊಡದೆ ಬರದು ಹಿರಿಮೆ,
ನಾಗನಂ ಪೂಜಿಪೊಲು ನವಿಲನೇಂ ಪೂಜಿಪರೆ!
ಗಜರಾಜನಂ ಕರೆದು ಭಜಿಪರೇನು ?

೯

ವಿದ್ಯೆಯಿಂ ವಿಪ್ರವರ ಶೌರ್ಯದಿಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಂ
ದಾನದಿಂ ವೈಶ್ಯರ್ಯ ಶೋಭಿಸಂತೆ,
ಲಜ್ಜೆಯಿಂದಂಗನೆಯು ವಿನಯದಿಂ ತನಯನುಂ
ಶಾಂತಿಯಿಂ ಸಾಧುಜನ ಶೋಭಿಸುವುದು.

೧೦

ಗೃಹಿಣಿಯಿಲ್ಲದ ಮನೆಗೆ ಧಿಕ್ಕೃತಿ
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಗೃಹಿಣಿಗೆ,
ವಿನಯಮಿಲ್ಲದ ಮಗಗೆ ಧಿಃಕ್ಕೃತಿ
ಧಾನಮಿಲ್ಲದ ಧನಿಕಗೆ,

೧೧

ಅಶ್ವವಿಲ್ಲವೆ ಆನೆಯಿಲ್ಲವೆ
ವ್ಯಾಘ್ರವಿಲ್ಲವೆ ಲೋಕದೊಳ್
ಆಡುಮರಿಯಂ ಬಲಿಯ ಕೊಡುವರು
ದ್ದೈವ ದುರ್ಬಲ ಘಾತುಕಂ.

೧೨

ಉದ್ಯೋಗವೊಳ ಜಗಳ ವ್ಯೈತೀಂಟಿ ಮದ್ಯಭಟ
ಪರಸತಿಯು ಮೈಥುನಂ ಜೂಜಿನೊಲವು,
ಆಹಾರ ಬೆಸನಗಳು ಸೇವಿಸಲು ವರ್ಧಿಸವು
ಮೆಟ್ಟಿತುಳಿದೊಡಮದುವೆ ಮನುಜ ನಿಲವು

೧೩

ಸ್ವಾಮಿಯಂ ದೂರುವಂ ಕೃತಕಾರ್ಯಸೇವಕಂ
ಸತಿ ಬರಲು ತಾಯಿಯುಂ ಮಗ ನಿಂದಿಪಂ,
ಪುತ್ರವತಿ ಕಾಣುವಳು ಪತಿಯನತಿ ಲಾಘವದೆ
ಗತರೋಗಿ ನಿಂದಿಪಂ ವೈದ್ಯವರನಂ.

೧೪

ಜಲದಿ ತೈಲವು ಖಲನೊಳಾಪ್ತತೆ
ದಾನಪಾತ್ರದೊಳಾವಗಂ,
ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಸಾರ್ದು ವಿಸ್ತೃತಿ
ಯಾಂಪುದಾತ್ಮನ ಶಕ್ತಿಯಿಂ.

೧೫

ಅಡಿಯನಿಡು ನಡೆನೋಡಿ ಸೋಧಿಸಿದ ನೀರು ಕುಡಿ
ನುಡಿ ಸತ್ಯವಚನಮುಂ ಕಡೆಯತನಕಂ,
ಮಡಿಯಿಂದ ನಡೆ ನೀನು ಮನಮೆಚ್ಚಿದರ್ಥವಲಿ
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವನೇ ಪ್ರೌಢ ನಿಶ್ಚಯಂ.

೧೬

ಯೌವನದೆ ಶಾಂತನಂ ಶಾಂತನೆಂದೆನಲಕ್ಕು
ಕ್ಷೀಣಿಸಲು ಧಾತುಬಲ ಶಾಂತರೆಲ್ಲರ್,
ಸಂಪದದೆ ಸಂಯಮಂ ಶೌರ್ಯದೊಳು ಗಾಂಭೀರ್ಯ
ಧೀರರೌದಾರ್ಯಮೆಂದೆಂಬರರಿದರ್.

೧೭

ಯಜ್ಞ-ಯಾಗವು ಬೇಡ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು ಬೇಡ
ವ್ರತ-ದಾನ-ಪೂಜೆಗಳ ಹಂಗೆ ಬೇಡ,
ಹಗಲಿರುಳು ನೆರಳಿನೊಲು ಪತಿಮಾರ್ಗದಲಿ ನಡೆವ
ಸತಿಗೆ ಪತಿ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಸಗ್ಗಮೆನಿಕುಂ.

೧೮

ನೆಲಸಾರ್ದ ನೀರು ಶುಚಿ, ಸತಿನಿಷ್ಠಪತಿಯು ಶುಚಿ
ಜನಹಿತವ ಬಯಸುವಾ ಜನಪ ಶುಚಿಯು,
ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಂತೆಸೆವ ಬಹುಜನ ಪ್ರಿಯನೆನಿಪ
ಬ್ರಹ್ಮವಿದ ವೈದಿಕಂ ನಿರುತ ಶುಚಿಯು.

೧೯

ಶುಚಿ ನಾರಿಯರ ಮುಖಂ, ಹಣ್ಕುಡಿದ ಪಕ್ಕಿಮುಖ
ಮೊಲೆ ಕುಡಿವ ವತ್ಸನಾಮುಖವು ಶುಚಿಯು,
ಬೇಂಟೆಯಲಿ ಮೊಲವಿಡಿದ ನಾಯಿಮುಖ ಪತಿಶುಚಿಯು
ಜೇನೀಂಟುತಿಹ ಮಧುಪ ಮುಖವು ಶುಚಿಯು.

೨೦

ಪತಿದೈವ ಪತಿ ಗುರುವು ಪತಿಧರ್ಮ ತೀರ್ಥಗಳು
ಪತಿಯೆ ಜಪತಪವೆಲ್ಲ ಸತಿಗೆ ಸತತಂ,
ಸತಿನಿಷ್ಠಪತಿಯುಳಿದು ಸತಿಗಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ಗತಿ
ಪತಿಸೇವೆಯೊಳೆ ಸತಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ನಿರುತಂ.

೨೧

ತುಂಬವಿಪ್ಪ ಲೋಕದಲಿ ದಿನ ದಿನಂ ತುಂಬಿದರು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣನುಮಗ್ನಿಯುಂ ಯಮರಾಜನು,
ನರಪ ನೀರಧಿಯುದರ ಗೃಹ್ಯಕೃತ್ಯಮದರಿಂದ
ಮಿವ ತಣಿಸೆ ಪಡೆಯದವ ಜಾಣನೆನಿಕುಂ

೨೨

ಮುಗಿಲತೆರೆ ಖಲದೊಲವು ನವಸಸ್ಯ ನಾರಿಯರು
ಯವ್ವನಂ ಧನಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಮೆನಿಸಿತುಂ,
ಕ್ಷಣಕಾಲಮುಪಭೋಗ್ಯಮದರಿಂದೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನವಂ
ನಿಜವರಿತು ತನ್ನಿರವನರಿವುದೊಳಿತು.

೨೩

ಹನಿಗೂಡಿದರೆ ಹಳ್ಳ ತೆನೆಗೂಡಿದರೆ ಭತ್ತ
ನೆನೆ ಯದನೆ ವಿದ್ಯೆಯಲಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ,
ದಿನ–ದಿನಂ ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಕಣಕಣಂ ಗಣಿಯಾಗಿ
ಲಕುಮಿಪತಿಯೆನಿಸುವಂ ನರನು ಜಗದಿ.

೨೪

ಜಿಪುಣನಿಗೆ ಯಾಚಕಂ ಚೋರನಿಗೆ ಚಂದ್ರನುಂ
ಜಾರಿಣಿಗೆ ಪತಿಯೆ ರಿಪು ಭಾವಿಸಲ್ಲಿ,
ಹಿತಬೋಧೆಯೆಸಗುವನೆ ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ಪರಮರಿಪು
ಘೂರ್ಖನಿಗೆ ನಿರಿಚರರ್ ರಿಪುಗಳೆನಿಸರ್.

೨೫

ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದ ವರ್ಣವಿಲ್ಲವು
ಮದ್ದುಯೆನಿಸದ ಬೇರುಗಳ್,
ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲದ ಪುರುಷನಿಲ್ಲವು
ಯೋಜಕಂ ಬಹುದುರ್ಲಭಂ.

೨೬

ಪೆರಂಗುಪದೇಶಿಪೊಡೆ ಪರಿಣತರ್ ಬಹುಮಂದಿ
ಧರ್ಮಿಷ್ಠರೆನಿಸುವರ್ ಸಾಧು ಚರಿತರ್,
ಒರೆದುದನೆ ಮರೆಯುವರ್ ತಾನದನೆಗೈವಲ್ಲಿ
ವಾಗ್ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳ್ ಬೋಧಚತುರರ್

೨೭

ಗಳಿಸಿದರ್ಥಕೆ ಧರ್ಮವಗ್ನಿಯು
ರಾಜ ತಸ್ಕರ ಬಂಧುಗಳ್,
ಪಿರಿಯಸಾಧನ ಹಳಿದೆಯೊಡದೆ
ಮುನಿವರುಳಿದವರೆಲ್ಲರುಂ.

೨೮

ಶೀಲಭಾರದಿಂದ ವನಿತೆ
ಲತೆಯು ಕುಸುಮ ಭಾರದಿಂ,
ಶೋಭಿಸುವುದು ಲೋಕದಲಿ
ಮಾತು ಭಾವ ಭಾರದಿಂ.

೨೯

ಜಿಪುಣ, ಲಕುಮಿ ಕೃಪೆಯ ಪಡೆದು
ಸುಖವನರಿಯ ಲೋಭದಿಂ,
ನೀರಿಗಿಳಿದ ನಾಯಿ ನೀರ
ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ನೆಕ್ಕುವೋಲ್,

೩೦

ಸಂಕಟದೆ ವೇಂಕಟಾರಮಣನಂ ನೆನೆಯುವರು
ರೋಗಬರೆ ಬಹುನೇಮ ಜಪತಪಗಳು,
ಧನವಿಲ್ಲದಿರೆ ದಾನಧರ್ಮದೊಳಗಭಿಮಾನ
ಪತಿಭಕ್ತೆಯೆನಿಸುವರ್ ಮುದುಕತನದೆ.

೩೧

ಮದವ ಪುಟ್ಟಿಸದಿರ್ಪ ಸಂಪದವೆ ಸಂಪದಂ
ಆಸೆಯಂ ತೊರೆದವನೇ ಈಶನೆನಿಸಂ,
ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವಂ ನಿಜಗೆಳೆಯನೆನಿಸುವಂ
ಕರಣಗಳ ಗೆದ್ದವಂ ಶರಣನೆನಿಸಂ.

೩೨

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೋಪಿಷ್ಠ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂತುಷ್ಟ
ಕೋಪಿಷ್ಠ ಸಂತುಷ್ಟ ಚಣ ಚಣದೊಳು,
ಲೋಕದೊಳಗಸ್ಥಿರ ಸ್ಥಿತಚಿತ್ತಮಾನವಂ
ಸಂಪ್ರೀತನಾದರುಂ ಕಷ್ಟಮೆನಿಕುಂ.

೩೩

ಅಲಸನಿಗೆ ಸದ್ವಿದ್ಯೆ ವ್ಯಸನಿಯೊಳಗೈಶ್ವರ್ಯ
ಪರಹಸ್ತಗತಳಾದ ಸತಿಯ ಶೀಲಂ,
ಕಳೆ ಪೆರ್ಚಿಪೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಗುಂಟೆ ಗುರುಬಲಂ
ಒಡೆಯನಿಲ್ಲದ ಸೈನ್ಯಗೆಲುವುದುಂಟೆ ?

೩೪

ವಿಷದ ಪಲ್ ಕಳಚಿದರು ಸರ್ಪ ಹೆಡೆ ಬಿಚ್ಚುವುದು
ಕರ್ತವ್ಯಮಲ್ಲದೊಡೆ ಕಷ್ಟ ಬರ್ಕುಂ
ವಿಷವಿರಲಿ-ಕಳೆದಿರಲಿ ಆರ್ಭಟವ ತೋರದೊಡೆ
ತಲೆಗೊಂದು ಕಲ್ಲೆಸೆದು ಕೊಲ್ವರಲ್ತೆ !

೩೫

ಒಂದೆ ವಸ್ತುವು ಮೂರು ತೆರನಾಗಿ ತೋರುವುದು
ಕಾಣುವರ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಾಣ್ಕೆಯಿಂದ,
ಯೋಗಿವರ ಶವವೆಂದು, ಭೋಗಿ ರಮಣಿಯುವೆಂದು
ಶುನಕ ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಯೆಂದು ಬಗೆವರ

೩೬

ಪರಪುರುಷರನವರತ ವೀಕ್ಷಿಸುವ ನಾರಿಯರ
ವ್ಯವಹಾರಮರಿಯದಾ ಕವಿಯ ಬಗೆಯು,
ಪಥ್ಯಮಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ರೋಗಿ ತಥ್ಯವ ಕುರಿತು
ಪರಿಹಾಸವೆಸಗವವರಾರು ಜಗದೊಳ್.

೩೭

ಬ್ರಹ್ಮವಿದ ತಾನೆಂದು ವಂಚಿಸುತೆ ಜನತೆಯನು
ವಿಷಯಸುಖ ಸಂಸಕ್ತ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಂ,
ಉಭಯ ಪದ ಪತಿತನಿವ ವಿಷಬೀಜವೆಂದರಿದು
ಹೊರನೂಂಕು ನೀಚನಂತ್ಯಜನ ತೆರದಿ

೩೮

ಇಲ್ಲ ನವ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಶೈಲ ಶೈಲಗಳಲ್ಲಿ
ಇಲ್ಲ ಮೌಕ್ತಿಕಮೆಲ್ಲ ಗಜಗಳಲ್ಲಿ,
ಸಾಧುಗಳು ಬಹಳಿಲ್ಲ ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆಗಳಲಿ
ಇಲ್ಲ ಚಂದನವೆಲ್ಲ ವನಗಳಲ್ಲಿ.

೩೯

ಸುಖಮಾಗಿ ಜೀವಿಪುದು ಜೀವವಿರುವನ್ನೆಗಂ
ಸೇವಿಪುದು ಸವಿದುಪ್ಪ ಸಾಲಮೆಸಗಿ,
ಬೆಂಕಿಯಿಂ ಬೆಂದೊಡಲು ಬದುಕಿ ಬರಲುಂಟೇನು?
ಚಾರ್ವಾಕ ಮತವೆ ಚಿರ ಚಾರುತರವೊ ?

೪೦

ಲಕುಮಿ ಸತ್ಯವನರಸಿ ಬರುವಳು
ಜಸವು ಚಾಗವ ಬಯಪುದು,
ಬುದ್ಧಿ ಕರ್ಮದ ತೆರದೆ ಬರುವುದು
ಓದು ಸತತಾಭ್ಯಾಸದಿಂ

೪೧

ಯಾರು ಮಕ್ಕಳ ಪಡೆಯೆ ಜೀವನವ ಪುದುವಿಟ್ಟು
ಪಗಲಿರುಳು ಪರಿತಪಿಸಿ ಪೋಷಿಸಿದಳೊ,
ಆ ತಾಯ ಪಾಪಿಗಳು ಪೆಂಡಿರ್ಕೈತರೆ ಮನೆಗೆ
ತೃಣದಂತೆ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಕಾಡುತಿಹರು.

೪೨

ದಯೆಯು ಹೃದಯದಿ, ನಿಜವ ನುಡಿಯಲಿ,
ಕಾಯ ಪರಹಿತವೆನಿಸಿರಲ್,
ನ್ಯಾಯ ನಿಷ್ಠುರನಾದರವನಂ
ಕಲಿಯು ಕಾಡನು ಖಂಡಿತಂ.

೪೩

ಯಮರಾಜ ಪೀಡಿತರು, ದೈವಹತಮಾನಸರು,
ಮಹಿತರೆನಿಸಿರ್ದರುಂ ಮಂದಮತಿಗಳ್,
ನಿಮ್ನತೆಯ ನರಸುವಾ ನೀರಿನೊಲು ಬುದ್ಧಿ ಜಲ
ಹರಿಯುವುದು ನೀಚತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಗೆಯೊಳ್.

೪೪

ಆಯುಸ್ಸು ಐಶ್ವರ್ಯ ಮನೆಯಳುಕು ಹುಳುಕುಗಳ
ಮಂತ್ರಮೌಷಧ ದಾನ ಮೈಯ ಸೋಂಕು,
ಮಾನಾಪಮಾನಗಳ ನೊಂಬತ್ತ ಮಾನವಂ
ಮರೆಮಾಚಿ ಲೌಕಿಕವ ನೀಸಬೇಕು.

೪೫

ಚೆಂಕಿಯಲಿ ಬೆಂದದ್ದು ನೀರಿನಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದು
ಕಳ್ಳರಿಂದರಸರಿಂ ಕದ್ದ ಧನಮುಂ,
ಕೆಡು ನುಡಿಯದಿರೆ ಮನುಜ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಶುದ್ಧ
ದಾನಮೆಂದೊರೆಯುವರ್ ಬಲ್ಲಮನುಜರ್.

ವಿದ್ಯೆಯಿಂದೇನಕ್ಕು ತಪಸಿಸಿಂದೇನಕ್ಕು
ಯೋಗದಿಂದೇನಕ್ಕು ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ,
ಏಕಾಂತದಿಂದೇನು ಮೌನದಿಂದೇನಕ್ಕು
ಪಶವಾಗೆ ಮಾನಸಂ ವನಿತೆಯರಿಗೆ.

೪೭

ಲೇಖನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದೊಡೆ ಫಲವೇನು ?
ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಗೈದೊಡೇನು ?
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ತೆರೆದೇನು ಫಲಮಕ್ಕು
ವಶವಾಗೆ ಮಾನಸಂ ವನಿತೆಯರಿಗೆ

೪೮

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಳು ಕುಳಿತು ಮೆರೆದೇನು ಫಲಮಕ್ಕು ?
ಜಡೆ ಗಡ್ಡಮೀಸೆಗಳ ಬೆಳೆಸಿಯೇನು ?
ಕಾಷಾಯದಿಂಪೇನು ವೇಷದಿಂದೇನಕ್ಕು ?
ಚೇತಃ ಕಷಾಯಮುಂ ತೊರೆಯುವನಕ !

೪೯

ಸ್ನೇಹಮುಂ ಸಂಭ್ರಮವು, ಒಡಲ ವನಭೋಜನವು,
ವಿನಯಶೀಲತೆ ಕುಲವ ಪಾಚಿಸುವುದು,
ಮಾತು ದೇಶವಿಭೇದ, ಕೇತು ಪಕ್ಷದ ಪರಿಯ
ನೀತಿ ಜಾತಿಯ ಗುಣವ ಸೂಚಿಸುವುದು.

೫೦

ಸತ್ಪಾತ್ರಕನಿಗಿತ್ತ ವಸ್ತು ಸತ್ಫಲವಾಗು
ಪುಲ್ಸವಿದ ಪಶು ಸುಧೆಯ ಕರೆವ ತೆರದೆ,
ದುಷ್ಪಾತ್ರಕೊಲಿದಿತ್ತ ಸದ್ವಸ್ತುವುಂ ದೂಷ್ಯ
ಪಾಲ್ಸವಿದ ಪಾವು ನಂಜನೊಗೆವ ತೆರದೆ

೫೧

ಅತಿಥಿಗಳು ಬಾಲಕರು ಪೆಂಡಿರುಂ ತಾಯ್ತಂದೆ
ಸಂಸಾರಿಗಿವರಿಷ್ಟೆ ಮುಖ್ಯ ಪೋಷ್ಯರ್,
ಉಳಿದವರುಮವರವರ ಶಕ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ
ಪೋಷ್ಯ ವರ್ಗವಸಾರ್ವರೆಂಬರರಿದರ್.

೫೨

ಜೂಜಿನೊಳಗಾಸಕ್ತಿ ಕುಗ್ರಂಥವಾಚನಂ
ಚಿತ್ರ-ನಾಟಕ-ವಾದ್ಯ ವ್ಯಸನಮನಿಶಂ,
ನಾರಿಯರ ಸಂಸರ್ಗಮಾಲಸ್ಯ ನಿದ್ರೆಗಳು
ವಿದ್ಯಾಂತರಾಯಗಳು ಮೆಂಬರರಿದರ್.

೫೩

ವಿನಯವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ವಿದ್ಯೆಯಿರ್ದೊಡಮೇನು
ವಿನಯವೇ ಮಾನವನ ಮನದ ಗುಡಿಯು,
ವಿನಯಭೂಷಿತನರಸು ಮೌನದಿಂದಿರ್ದೊಡಂ
ಜನತೆಯಲಿ ಗೌರವವ ಪಡೆವನಲ್ತೆ !

೫೪

ಪಕ್ಷಿ ಕುಲದೆ ಕಾಗೆ ನೀಚ
ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ಗಾರ್ದಭಂ,
ಗುಣವನುಳಿದು ಕುಹಕವೆಣಿಪ
ಮನುಜ ನೀಚನಾವಗುಂ.

೫೫

ದಾನ, ಜೇನುನುಡಿಯು, ಧೈರ್ಯ
ಮುಚಿತವರಿವುದರಿದರೊಳ್,
ಕಲಿಯೆ ಬರುವುವಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು
ಮನುಜ ಸಹಜ ಸುಗುಣಗಳ್.

೫೬

ಲೋಭದಿಂ ಪಾಪಗಳು ನೀರಿನಿಂ ರೋಗಗಳು
ಬಯಕೆಯಿಂ ಸಂತಾಪ ಬರ್ಪುದಿಳೆಯೊಳ್,
ಮೂರನಿವ ಗೆದ್ದವಂ ಮಾರಹರನೆನಿಸುವಂ
ಸೊಗದ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸೂರೆ ಗೊಂಬನನಿಶಂ.

೫೭

ಚಂದ್ರ ಸಂಜೆಗೆ ದೀಪ ಮುಂಜಾನೆ ರವಿ ದೀಪ
ಸುಜ್ಞಾನವೇ ದೀಪ ಮನುಜಗೆಂದುಂ,
ಸದ್ವಂಶ ದೀಪಕಂ ಸತ್ಪುತ್ರನಾವಗಂ
ಮನೆಗೆ ಮಂಗಳ ದೀಪ ಗೃಹಿಣಿಯಕ್ಕೆ !

೫೮

ದೂರದಿಂ ಬೆಟ್ಟಗಳು ರಮ್ಯತರಮೆನಿಸುವವು
ಮುಖಮುಂಡನದೆ ವೇಶ್ಯೆ ರಮ್ಯಳೆನಿಪಳ್,
ಸಮರವಾರ್ತೆಯು ರಮ್ಯ ಚಾರರಿಂದಾಲಿಸಲು
ದೂರದಿಂದಿವು ಮೂರು ರಮ್ಯವಿಳೆಯೊಳ್.

೫೯

ತಾಯಿ ಸುತಗೆ ವಿಷವನುಣಿಸೆ
ತಂದೆ ಮಗನ ಮಾರಲು,
ಅರಸ ಮುಳಿದು ಸಿರಿಯ ಸೆಳೆಯೆ
ಮೂರನೊಯ್ವುದೆಲ್ಲಿಗೆ ?

೬೦

ಸುಖವ ಬಯಸುವ ಮನುಜ ವಿದ್ಯೆಯಂ ಬಿಡಬೇಕು
ವಿದ್ಯೆ ಬಯಸುವನಗುಂಟೆ ಸೊಗದ ಸುಳಿವು ?
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಿಲ್ಲ ಸುಖ ಸೌಖ್ಯಾರ್ಥಿಗಿಲ್ಲರಿವು
ಅರಿವನ್ನಾರ್ಜಿಸಿ ಸುಖಿಸಲರಿದಿಳೆಯೊಳ್,

೬೧

ಅನ್ನದಾನವು ಮೇಲು ಎಲ್ಲದಾನಗಳೊಳಗೆ
ಜ್ಞಾನದಾನವುಮಧಿಕವೆಂಬರಪಕಿಂ,
ಅನ್ನದಿಂ ಕ್ಷಣಿಕ ಸುಖಮಾಜೀವ ವಿದ್ಯೆಯಿಂ
ದದರಿಂದಮಿವನೆಸಗಿ ಸುಖಿಪರರಿದರ್.

೬೨

ಮನವೆಂಬ ಮರ್ಕಟಂ ಪರಿವುದೆಲ್ಲೆಡೆಗಳಲಿ
ಮದ್ದಾನೆಯಂತದಂ ಪಿಡಿವರಾರು ?
ಅಂಕುಶದೆ ಮದ್ದಾನೆ ಪಳಗಿಸುವ ತೆರನಂತೆ
ಬುದ್ಧಿಯಿಂ ತಿರ್ದುವುದು ಮನವನಿರದೆ

೬೩

ತಿಳಿದವಗೆ ತಿಳಿಯದಗೆ ದುರ್ಬಲಗೆ ದುರ್ಜನಕೆ
ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ಭೇದವಳಿದು,
ಮರಣಮೊಲಿದೆರಗುವುದು ಸರ್ವರಿಗು ಸಮವಾಗಿ
ಸಮತೆಯಲಿ ಮರಣಮಂ ಮೀರ್ವರುಂಟೆ ?

೬೪

ದುರ್ಜನರ ಸಂಪದಕೆ ದುರ್ಗತಿಯೆ ತುದಿಯಕ್ಕು
ಸುಜನಕೊದಗಿದ ವಿಪದ ಸುಖದ ನಾಂದಿ,
ಚೌತಿಚಂದ್ರನ ತೆರದಿ ಪರಸತಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಡದ
ಸುವ್ರತಿಗೆ ಶಿವಸುಖಗಳೆಲ್ಲ ಬಂದಿ.

೬೫

ತಮವುಂಡ ದೀಪಶಿಖೆ ಕಾಡಿಗೆಯನುಗುಳುವುದು
ಅನ್ನಕನುಗುಣವೆನಿಪುದವನ ಮನವು,
ತಾಯಿಯಂದದಿ ಮಗಳು ನೂಲಿನಂದದಿ ಶಾಲೆ
ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಜಾಲ ಶಿವನ ಲೀಲೆ,

೬೬

ಅರಿವೆಯೊಡಂಬರಕೆ ಮರುಳಾಗ ಬೇಡೆಲವೊ
ಅರಿವಿನಾಳವ ತಿಳಿದು ಮಣಿಯೊ ಸದಕೆ,
ಬೈಲಬಟ್ಟೆಯನುಟ್ಟು ತಿರಿದುಂಬ ಶಂಭುವಂ
ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂದೆಲ್ಲ ಭಜಿಪುರದಕೆ.

೬೭

ದೋಷಮೋ ಗುಣಮಕ್ಕು ಒಡೆಯನೊಲುಮೆಯು ಬಡಲು
ಅರುಣ ರವಿಸಾರಥ್ಯಕೇರಿದಂತೆ,
ಒಲ್ಲದಿಹ ಗಂಡನಿಗೆ ಕೆನೆವೊಸರಿನಲಿ ಕಲ್ಲು
ಒಲಿದವಗೆ ಕಾಳಿಯುಂ ಕಮಲೆ ವಿಮಲೆ.

೬೮

ಸಾಮದಿಂದೊಲಿಯುವರ್ಲೋಕದೊಳಗುತ್ತಮರ್
ಭೇದದಿಂ ಶೂರರಂ ಗೆಲ್ಲಲಕ್ಕುಂ,
ಲಘುದಾನದಿಂದಧಮ ವಶವರ್ತಿಯೆನಿಸುವಂ
ಧರ್ಮದಿಂದಿಷ್ಟಜನವೊಲಿವುದನಿಶಂ

೬೯

ಏಳಿಗೆಯು ದುರ್ಜನಕೆ ಮೊದವೊದಲೆ ಮೊಳೆಯುವುದು
ಮುನ್ನುಂದೆ ಮಂಗಳಗಳೊಲಿದು ಬರ್ಕುಂ,
ಶತ್ರುಜಯ ಸಂಪದಂ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಮನಿಕುಂ
ಕಡೆಗೆಲ್ಲ ಬರಿದಕ್ಕು ಬೂದಿಯಕ್ಕುಂ

೭೦

ದಿಟವ ನುಡಿ ಹಿತವ ನುಡಿ
ಹಿತವಲ್ಲದಿಹ ದಿಟವ ನುಡಿಯ ಬೇಡ !
ಹಿತವೆಂದು ಸಟೆಯನುಂ
ನುಡಿಯದಿರ್ಪುದೆ ಧರ್ಮದಿರವ ನೋಡ !

೭೧

ಅಸ್ಪೃಶೆಯ ಮೀರುವುದು ಮಾನಧನ ನೃಪವರಗೆ
ಮಾನವಂ ಮುರಿಯುವುದು ವಿಪ್ರಗೆದುರೊಳ್,
ಪಾಸಿಗೆಯ ಬದಲಿಪುದು ಪತಿಸಿಷ್ಠ ಮಾನಿನಿಗೆ
ಶಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷೆಯೆನಿಪುದಿಳೆಯೊಳ್

೭೨

ಹಣವಿಲ್ಲದವ ದುಃಖಿ ಲೋಕದೊಳಗಾವಗಂ
ಬಹುದುಃಖಿಯೆನಿಸುಗುಂ ಸಾಲಗಾರಂ,
ಈರ್ವರಿಂದತಿದುಃಖಿ ಬೇನೆಯಲಿ ಬಳಲುವಂ
ಕುಮತಿಸತಿಯುತನಳಲನಳೆವನಾವಂ ?

೭೩

ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ನುಡಿ ಬಯಕೆಯರಿದುಪಕೃತಿಯು
ತನ್ನಳವನರಿದೆಸೆಪ ಕೋಪದೀಸಂ,
ಮನ್ನಣೆಯನಾಂತಪುದು ಮಾನ್ಯರೊಳಗನವರತ
ನನ್ನಿಯಿಂ ಬೆಳಗುವುದು ಗಳಿತತಾಪಂ

೭೪

ಪರಸತಿಯ ತಾಯಂತೆ
ಪರರೊಡವೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮುದ್ದೆಯಂತೆ,
ಎಲ್ಲರಂ ತನ್ನಂತೆ
ಬಲ್ಲವಂ ನಿಜಯೋಗ ಸಿದ್ಧನಂತೆ

೭೫

ಗೂಗೆ ಪಗಲಲಿ ಕುರುಡು ಕಾಗೆ ನಿಶೆಯಲಿ ಕುರುಡು
ಪಗಲಿರುಳು ಕಾಮುಕಂ ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡಂ,
ಯೋಗಿವರನಾದರುಂ ವಿಷಯಸಗಳಿಗಳುಕಿಜೊಡೆ
ಕಣ್ಣೆರ್ವರುಂ ಕುಮತಿಪುಜ್ಜ ಕುರುಡಂ

೭೬

ಸಂಗೀತ ಸತ್ಸಂಗ ಸಿರಿಗಂಧ ತಾಂಬೂಲ
ನಲ್ನೀರೆ ಗೆಳೆಯುರುಂ ಬಾಲವಚನಂ,
ದಿನದಿನಂ ಸೇವಿಸಲು ಪೊಸತೆನಿಸಿ ರುಚಿಸುಗುಂ
ನರಗಿವರ ಸಾಂಗತ್ಯ ಚಿರನೂತನಂ.

೭೭

ಎದುರಿನಲಿ ಹೊಗಳುವುದು ಗುರುಹಿರಿಯರಂ ಮುದದೆ
ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯರಂ ಬಂಧುಜನಮಂ,
ಹೊಗಳುವುದು ಸೇವಕರ ಕೆಲಸ ಕಡೆಯಾಂತೊಡನೆ
ಹೊಗಳದಿರು ಸತಿಸುತರ ಮರೆಯಿಂದಿಗುಂ

೭೮

ಸಾಲವೆಸಗಿದ ತಂದೆ ಶೀಲವಿಲ್ಲದ ತಾಯಿ
ಲೀಲೆಯಿಂ ವಂಚಿಸುವ ಮಡದಿ ನಿಜದಿಂ,
ಬಾಲ್ಯದಲಿ ವಿದ್ಯೆಯಂ ಗಳಿಸದವಿವೇಕದಿಂ
ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ ಪುತ್ರ ಶತ್ರುವನಿಶಂ.

೭೯

ವಿದ್ಯೆ ದಾರಿಯುಗೆಳೆಯ ಮಡದಿ ಮನೆಯಲಿ ಗೆಳತಿ
ಬೇನೆಯಿಂ ಬಳಲುವಗೆ ಮದ್ದುಗೆಳೆಯಂ,
ಸತ್ತವಗೆ ಧರ್ಮವೇ ಗೆಳೆಯ ಪರಲೋಕದಲಿ
ಧರ್ಮದಿಂ ತೆಗೆ ನಿತ್ಯಸುಖದ ಬೆಳೆಯಂ.

೮೦

ಬುವಿ ಸತ್ಯದಿಂದಿಹುದು ರವಿ ಸತ್ಯದಿಂದುರಿವ
ಸತ್ಯದಿಂ ಗಾಳಿಯಿದು ಸುಳಿವುದನಿಶಂ,
ಸತ್ಯದಿಂ ಗ್ರಹಚಕ್ರ ತಿರುಗುತಿದೆ ಗಗನದಲಿ
ಸತ್ಯದೊಳಗೆಲ್ಲವುಂ ಬೆಸೆದುದನಿಶಂ,

೬೧

ಕೈಗೆ ಸಿಂಗರ ದಾನ ಮುಖಕೆ ಸಿಂಗರ ಸತ್ಯೆ
ಕಿವಿಗೆ ಸಿಂಗರ ಶಾಸ್ತ್ರಮವನೀತಲದೊಳ್
ಸತಿಗೆ ಸಿಂಗರ ಶೀಲ ಸುತಗೆ ಸಿಂಗರ ವಿನಯ
ಯತಿಗೆ ಸಿಂಗರ ವಿರತಿ ವಿಬುಧವರರೊಳ್

೬೨

ಅಪಮಾನಮಾದೊಡಂ ಮಾನಮಂ ಬದಿಗಿಟ್ಟು
ಕಾರ್ಯಸಾಧಿಪ ಮನುಜ ಜಾಣನೆನಿಪಂ ;
ಅಪಮಾನಮೆಂದಳುಕಿ ಮಾನಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು
ಕಾರ್ಯಹಾನಿಯಗೈವನಧಮನೆನಿಪಂ

೬೩

ಕಾಲವು ಬರೆದಿರೆ ನೂರಾರ್ ಶರಗಳು
ಕವಿದರು ನರಗಿಲ್ಲ ಸಾವು,
ಒದಗಿರೆ ಕಾಲವು ಪುಲ್ಲೆಳೆ ಸಾಲದೆ
ಕೊಲ್ಲಲು ವಿಧಿಗಿಲ್ಲ ನೋವು.

೬೪

ಮುನ್ನೀರ ಮುಳುಗಿದರು ಮೇರುವಿಂದುರುಳಿದರು
ತಕ್ಷಕಂ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಕಚ್ಚುತಿರಲು,
ತೀರದಿರಲಾಯುಷ್ಯಮೊದಗುವುದು ರಕ್ಷೆ ತಾಂ
ವಿಧಿವಿಲಾಸಸೊಳಿರುವುದಿದುವೆ ತಿರುಳು.

೬೫

ಋಷಿಯಲ್ಲದವನೆಂತು ಕಬ್ಬಮಂ ಕಟ್ಟುವನು ?
ರುದ್ರಗಲ್ಲದೆ ವೇದ ವೊಲಿವುದುಂಟೆ ?
ದೇವಾಂಶವಿಲ್ಲದವನೆಂತನ್ನ ನೀಡುವನು ?
ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲದೆ ಪೊಡವಿಯಾಳ್ವುದೆಂತು ?

೮೬

ಕವಿಯು ಕಾಣದುದೇನು, ಕಾಗೆ ತಿನ್ನದುದೇನು ?
ಕುಡುಕನಾಡದುದೇನು, ಮಾನವೇನು ?
ನೀರೆಯೆಸಗದ ಕಜ್ಜವೇನುಂಟು ಲೋಕದಲಿ ?
ನಾಕ-ನರಕದ ದಾರಿ ನಾರಿಯಲ್ತೆ !

೮೭

ವಹ್ನಿಯೊಲು ವನಿತೆಯಂ ರಕ್ಷಿಪುದು ಮಾನವಂ
ವನಿತೆ ಗೃಹಸೌಭಾಗ್ಯ ಕನಕಕಲಶಂ,
ನಶಿಸಿದೊಡೆ ಕುಲವೃದ್ಧಿಸಂಕ್ಷಯವನೆಯ್ದುವುದು
ಪೆರ್ಚಿದೊಡೆ ಕಿರ್ಚಿನೊಲು ಸುಡುವುದನಿಶಂ

೮೮

ಸ್ಥಿರಮಲ್ಲ ಜೀವನಂ ಸ್ಥಿರಮಲ್ಲ ಯೌವನಂ
ಸ್ಥಿರಮಲ್ಲ ಧನಧಾನ್ಯ ಸಂಪದಂಗಳ್,
ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳುಮೊಂದು ಸ್ಥಿರಮಲ್ಲ ಲೋಕದಲಿ
ಧರ್ಮಕೀರ್ತಿಗಳೆರಡೆ ಸುಸ್ಥಿರಂಗಳ್.

೮೯

ಬೆನಕನಾದರು ಭಜಿಪ ಮಾರ್ಜಾಲದೇವನಂ
ತನ್ನ ವಾಹನ ರಕ್ಷೆ ದೊರೆಯಲೆಂದು,
ಸಂದರ್ಭವೊದಗಿ ಬರೆ ದೊರೆ ಸಿಂಹಪೀಠದಿಂ
ನೀಚಸೇವೆಯ ನೆಸಪ ನಿಳಿದು ಬಂದು.

೯೦

ಕೋಪ ಕೇಡಿನ ತವರು ಕೋಪ ಸೇಡಿನ ಶಿಬಿರು
ಕೋಪದಿಂ ಸಂಸಾರ ಬಂಧಮನಿಶಂ,
ಧರ್ಮನಾಶಕನೆನಿಪ ಕೋಪಮಂ ಕಿತ್ತೆಸೆದು
ಶಾಂತಿಸುಧೆ ಸೇವಿಪಂ ದೇವಸದೃಶಂ

೯೧

ಬೇವುಸಸಿ ಪಾತಿಯಲಿ ಜೇನೆರೆಯೆ ಸಿಹಿಯಹುದೆ
ಹುಟ್ಟುಗುಣ ವಳಿಯುವುದೆ ನಿಷ್ಠೆಬಲಿಯೆ ?
ಹಸಿವೆಂದು ಪುಲಿ ಪುಲ್ಲಮೇಯುವುದೆ ಲೋಕದಲಿ
ನಿಷ್ಠೆಗೆಡನುತ್ತಮಂ ಕಷ್ಟ ಬೆಳೆಯೆ.

೯೨

ಬರಿಗೈಯಲ್ಕೈದದಿರು ಗುರುದೇವತಾಲಯವ
ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು-ಮಿತ್ರ ಬಂಧುಜನಮಂ,
ರಾಜಗೃಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಶಿವಯೋಗಮುಂಟಪವ
ನಿಜಯೋಗವೃದ್ಧಿಯಂ ಬಯಸಿ ಮನುಜಂ

೯೩

ಧನವ ನೀಂ ರಕ್ಷಿಪುದುವಾಪದಕೆ ನೆರವಾಗೆ
ಧನದಿಂದ ಕುಲವಧುವ ಪೊರೆವುದನಿಶಂ
ವಧು-ಧನಗಳೆರಡರಿಂದಾತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯೆಸಗು
ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಧಿಕ ವಿಲ್ಲವದರಿಂ.

೯೪

ಪೆಣ್ಣು ತುಪ್ಪದ ಗಡಿಗೆ, ಗಂಡು ಬೆಂಕಿಯ ಕೆಂಡ,
ಬಣ್ಣ ಗೆಡುವುದು ಸಹಜ ಬಳಿಯೊಳಿರಲು,
ಮಣ್ಣು ಗೂಡುವ ಮೊದಲೆ ಮನುಧರ್ಮನೀತಿಗಳು
ಕಣ್ಣ ತಪ್ಪಿಸಿ ದೂರವಿರಿಸೊ ಮೂಢ !

೯೫

ತರುಗಳಿಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿ, ತಾವರೆಗೆ ಹೇಮಂತ
ಗಿರಿಕುಲಕೆ ವಜ್ರಭಯವನವರತವು,
ಕಲಿವೃಂದ ಕೇಸರಿಗೆ, ಸಜ್ಜನರ್ ದುರ್ಜನಕೆ,
ಧರೆಯೊಳುರಿಯೆ ಬೆದರುವುದು ಸಹಜಮಲೆ !

೯೬

ಇಂದ್ರಿಯಗಳಡಿಯಪ್ಪುವಾಪದಗಳಾಗರಂ
ಸಂಯಮಕೆ ಸಂಪದಗಳೊಲಿವುವಿಳೆಯೊಳ್,
ಇಂದ್ರಿಯಗಳಡಿಯಾಳೊ, ಸಂಯಮದ ಕಡುಗಲಿಯೊ
ಮನವೊಲಿದ ಮಾರ್ಗದಲಿ ನಡೆಯೊ ಮನುಜ!

೯೭

ಕಳ್ಳಗೆಲ್ಲಿಯ ಧರ್ಮ, ದುರ್ಜನಕೆ ಕ್ಷಮೆಯುಂಟೆ ?
ಗಣಿಕೆಯಲಿ ಗೆಳೆತನವ ಪುಡುಕಲೇಕೆ ?
ಕಳ್ಗುಡುಕ-ಕಾಮಿಯೊಳು ಸದ್ಗುಣವ ಬಯಸುವುದು
ವಳ್ಳುರಿಯ ಬಳಿ ತಣ್ಪ ಬಯಸಿದಂತೆ.

೯೮

ಭಾರಮೇಂ ಶಕ್ತನಿಗೆ ದೂರಮೇಂ ನಡೆಯುವಗೆ
ಜೇರೆ ದೇಶದ ಹಂಗು ವಿಬುಧಗುಂಟೆ ?
ಚಾರುಭಾಷಿಗೆ ಹಿತವ ಬಯಸದವರಾರುಂಟು
ಮಾರನುಸಟಳಕುಂಟೆ ಮರ್ದು ಜಗದಿ ?

೯೯

ಸಾರಜ್ಞ ಮಾನಸದೆ ಯೋಚಿಸಿದ ಕಜ್ಜಮಂ
ತೋರ ನೆಂದಿಗು ನುಡಿದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ;
ಜೇರೆಯರು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳು ಲೋಕದಲಿ
ದಾರಿಗೆಡುವವು ಮನುಜನೀತಿಯಲ್ಲಿ.

೧೦೦

ಕಳಿದುದಕೆ ಕರುಬದೆಯೆ ಬಪ್ಪುರ್ದದಂ ಬಗೆಯದೆಯೆ
ಮುಪ್ಪಿನೊಳು ನವಮಧುವ ಬಯಸದೆಂದುಂ
ವರ್ತಮಾನವನರಿದು ಸಮಯೋಚಿತಂ ಚರಿಪ
ಮಾನವಂ ಕಡು ಜಾಣನೆನಿಸುನಿಂದುಂ.

ತೃತೀಯ ಶತಕಂ

೧

ಪರಿಣಯದ ಸಮಯದಲಿ ಗಿರಿಜೆ ಪದ ಪಂಕಜವ
ಕರಕಮಲದಿಂ ಕಲ್ಲನೇರಿಸಲ್ಲಿ,
ಪರಿಹಾಸಮೆನಲೆಸೆಪ ಪುರಹರನ ಪುಸಿನಗೆಯು
ದುರಿತಮಂ ಪರಿಹರಿಸಿ ಹರಸಲೆಮ್ಮಂ.

೨

ಬರಪುಂಟೆ ಕೃತನಿಗೆ ಜೆವರಿಟ್ಟು ದುಡಿವಲ್ಲಿ
ನೀರೋಗಿ ನರಗುಂಟೆ ದುಗುಡವಿನಿಸುಂ ?
ಸತಿಪತಿಗಳೊಂಡಾಗಿ ನಲ್ಮೆಯಿಂ ಫಲಿವಲ್ಲಿ
ಮರ್ತ್ಯಮೇ ನಂದನೋದ್ಯಾನಮೆನಿಕುಂ !

೩

ನಶಿಸುವುವು ಕಷ್ಟಗಳು ಲೀಲೆಯಿಂ ನಲಿವಲ್ಲಿ
ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಡುವುದೆಂದುಂ,
ಸಲಿಸುವುದು ಹಿರಿಯತನ ಯಾಚನೆಗೆ ಕೈಚಾಚೆ
ಕುಲಗೌರವಂ ಕೆಡುವುದನ್ನದಿಂದಂ.

೪

ಕಷ್ಟದಿಂದೆಳೆತನದೆ ವಿದ್ಯೆಯಂ ಗಳಿಸದಿರೆ
ಯೌವನದೆ ವಿತ್ತಮಂ ಗಳಿಸದಿಳೆಯೊಳ್,
ಕೌಮಾರದೊಳು ಪುಣ್ಯಸಂಚಯವ ನೆಸಗದಿರೆ
ಮುಪ್ಪಿನೊಳಗೇಂ ಗೈವ ಮನುಜನಿಳೆಯೊಳ್,

೫

ಎಗ್ಗನಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯು ವಿದ್ವಾಂಸರಿರದಲ್ಲಿ
ಮರವಿಲ್ಲದೆಡೆಯೌಡ್ಲ ಗಿಡವೆ ಮರವು,
ಕೆಣಕಿದಡೆ ಕೆಡುವುದೇ ಸಾಧುಜನಮಾನಸಂ
ಪುಲ್‌ಬೆಂಕಿ ಕಾಯ್ಸುವುದೆ ಕಡಲ ಜಲವಂ ?

೬

ಕುಡಿಯದುದ ಕುಡಿಯುವುದು ತಿನ್ನದುದ ತಿನ್ನುವುದು
ಮಾಡದುದ ಮಾಡುವುದ ತೊರೆದ ನರನು,
ಮೂಲೋಕ ಪೂಜಿತಂ ಮನುವಂಶದೀಪಕಂ
ಶರಣಜನ ಮಾನಸನ ಮರೆವರಾರು ?

೭

ಮುಪ್ಪುಸಾವುಗಳಿಲ್ಲವೆನಗೆಂದು ದಿನ ದಿನಂ
ಗಳಿಸುವುದು ವಿದ್ಯೆಯಂ ಧನಮನನಿಶಂ,
ಮೃತ್ಯು ಜೆನ್ನಟ್ಟುತಿದೆಯೆಂದರಿದು ಮರೆಯದೆಯೆ
ದಾನ-ಧರ್ಮದೆ ಸವೆಸಿ ಧನ್ಯನೆನಿಸು.

೮

ವಿಧಿ ಜನ್ಮಕೊಡುವಂದೆ ನಿಯಮಿಪಂ ನರಗಿನಿತು
ವಿದ್ಯೆ-ವಿತ್ತವು-ಕರ್ಮ-ನಿಧನವಾಯು,
ವೆಂದು ವಿಧಿಯನು ನಂಬಿ ಕೂಡದಿರು ಮೂಢಾತ್ಮ !
ಪೌರುಷವ ಮರೆದು ಸವಿ ಸಗ್ಗ ಸೊದೆಯ.

೯

ದುಷ್ಟ ಸಂಸರ್ಗದಿಂ ಸುಜನ ದುರ್ಜನ ನಪ್ಪ
ವಿಷಸಂಗದಿಂದಮೃತ ಕೊಲ್ವುದಿರದೆ,
ವಿಫಲಮದ್ರವ್ಯದೊಳಗೆಸೆಸೆಲ್ಲವುಜ್ಜುಗಂ
ಬಕಕೋದ ಕಲಿಸುವರೆ ಶುಕದ ತೆರದೆ !

೧೦

ಎಡರುಗಳು ಹಲವಾರು ತೊಡರುಗಳು ನೂರಾರು
ಕಾಡಿಸುವುವನವರತ ಮೂಢಾತ್ಮರಂ,
ತಿಳವುಳ್ಳ ಜಾಣರಂ ಕಂಡೆಲ್ಲ ಕರಗುವುವು
ಬೆಳಕಿನೆದುರೊಳು ತಮವು ಕರಗುವಂತೆ.

೧೧

ಪ್ರಾಣದೊಳು ತನಗೆನಿತು ಮಮಕಾರಮುಂತಂತೆ
ಪ್ರಾಣಿಕೋಟಿಗೆ ಮಮತೆಯೆಂದು ವಿಬುಧರ್,
ಮಾಣದೆಯೆ ತಮ್ಮಂತೆ ದಯೆತೋರಿ ಮುದದಿಂದೆ
ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಲಹುವರು ಸಾಧುಚರಿತರ್.

೧೨

ಕ್ರೋಧ-ಭಯವತಿನಿದ್ರೆ-ಶೋಕಡಿಕೆಯಾಲಸ್ಯ
ಮಂದಗತಿ ಕೆಲಸದೊಳಗೆಂಬುವಾರು,
ದೋಷಗಳ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಪಾದರಸದಂದದಲಿ
ನುಗ್ಗಿ ನಿನ್ನೆಸಕದಲಿ ಸೊಗವ ಬೀರು.

೧೩

ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದರು ಶಸ್ತ್ರದಲಿ ಪರಿಣತರು
ಸಂಶಯಾದ್ರಿಗೆ ವಜ್ರ ಕೈದೆನಿಸಿಯುಂ,
ಗೌರವವನಾಂತವರು ದುಃಖಾಬ್ಧಿಯೊಳು ಮುಳುಗಿ
ದಣಿಯುವರು ದಡಗಾಣದತ್ಯಾಸೆಯಿಂ.

೧೪

ತಾಯ್ತಂದೆ ಗೆಳೆಯರೆಂಬೀ ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳೆ
ಮಾನವಗೆ ನಿಜವಾದ ಹಿತಚಿಂತಕರ್,
ಉಳಿದವರು ವೊಂದೊಂದು ನೆವದಿಂದೆ ಮಾನವನ
ಜೀವನದೊಳೆನಿಸುವರ್ ಹಿತಚಿಂತಕರ್

೧೫

ಬಗೆಯದಿರು ಕೀಲವಂ ಜಾತಿಯೇ ಮಾನವನ
ಹಗೆತನಕೆ-ಗೆಳೆತನಕೆ ಹಾದಿಯೆಂದು,
ಬಿದಿರಿನಿಂದೊಗೆದಗ್ನಿ ಕಾಡೆಲ್ಲ ಸುಡುತಿರಲು
ನಂದಿಸುವುದದ ಮೇಘ ವೃಂದ ಬಂದು.

೧೬

ಬಂದವರ ನುಪಚರಿಸೆ ಸತ್ಪುರುಷರಾಲಯದೆ
ಸೊಳ್ಳುಡಿಯೆ ಹುಲ್ಲುನೀರ್ನೆಲವೆ ಚೆಲುವು,
ಪುಷ್ಕಳಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುವೊಲವಿಂದ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ
ಮಿಕ್ಕವುಗಳಲಿ ಲೋಪ ಬರಲು ಕೆಲವು.

೧೭

ನನ್ನೊಳಗೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆನ್ನನಾರ್ ಪೀಡಿಸರು
ಎಂದು ನಂಬುವೆಯೇಕೆ ಮೂಢ ಮನುಜ !
ಎಳೆಹುಲ್ಲ ಮೇವುಂಡು ಕಾಡಿನಲಿ ಹುದುಗಿರುವ
ಹುಲ್ಲೆಗಳ ಕೊಲ್ಲನೇಂ ಹೀನ ಮನುಜಂ !

೧೮

ಕರಗಿಸಲು ಲೋಹಗಳು, ಭಯದಿಂದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿ
ಲೋಭದಿಂ ಮೂಢಜನ ಬೆರೆವರಿಳೆಯೊಳ್,
ದರ್ಶನದೆ ಕೇಲವಂ ಸಜ್ಜನರ ಕೆಳೆಬೆಳೆದು
ಕಷ್ಟದೊಳಗನಿಮಿತ್ತ ಬಂಧುವೆನಿಸರ್.

೧೯

ನೀರೊ ಬೆಂಕಿಯೊ ವಿಷಮೊ ಶಸ್ತ್ರ ಕ್ಷುತ್ ವ್ಯಾಧಿಯೊ
ಕಾರು-ಲಾರಿಯೊ ಹರಿದು ಕಾಲುಜಾರಿ,
ಕಾರಣಮದಾವುದೊ ಸಾಯ್ವುದಕೆ ಜೀವನದೆ
ನೆಪಬೇಕು ಸಾವಿಗಿದು ಕಾಲುದಾರಿ !

೨೦

ಎಡರಡಸೆ ಪಂಡಿತಂ ಕಾರಣವ ಕಂಡರಿದು
ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಜಡಿಯದಿರಲು,
ಜಡಸರ್ಪಮಂ ಪಿಡಿದು ನಾಡಜನ ಬಡಿಯುವೊಲು
[illegible]

೨೧

ಕಳೆದುದಕೆ ಚಿಂತಿಸರು, ದೊರೆಯದುದಕಾಶಿಸರು,
ತಿಳಿವುಳ್ಳ ವಿಬುಧರಾಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ,
ಕಳೆಗುಂದರೆಂದಿಗುಂ ಮೂಢಜನರಂದದಲಿ
ತಳೆವರುರು ಧೈರ್ಯಮಂ ಶೈಲದಂತೆ.

೨೨

ಬಂದ ಸುಖಮೆಂತಂತು ದುಃಖಮಂ ಸೇವಿಸುವು
ದೆಂದಿಗುಂ ಸ್ಥಿರಮಲ್ತು ಜೀವಿಗಿವುಗಳ್,
ಸಂಧಿಸುವುವನವರತ ಬೆಳಕು ಕತ್ತಲೆಯಂತೆ
ಒಂದಾದ ಮೇಲೊಂದು ಕವಿವುವಲ್ತೆ !

೨೩

ಬದುಕಲೇಂ ಬೆದರುವೆಯೊ ಬಡಜೀವ ! ಬಿದಿ ಮೊದಲೆ
ಬದುಕ ಬೆದಕಿಯೆ ನಿನ್ನ ಬುವಿಗಟ್ಟಿದಂ ;
ಪಾಲ ತಾಯ್ಮೊಲೆಯೊಳಗೆ ಪುದುವಿಟ್ಟ ವಿಧಿ ; ನಿನಗೆ
ಬದುಕನೇನೊದಗಿಸನೆ ದುಡಿಮೆ ಗಲಿಯೆ ?

೨೪

ಅರಸಂಚೆಯೊಳು ಬಿಳುಪು, ಗಿಳಿಯ ಮೈಯೊಳು ಪಸುರು
ಪರಿಪರಿಯ ಬಣ್ಣಗಳ ನವಿಲ ಗರಿಯೊಳ್,
ವಿರಚಿಸಿದ ನಾವಸವನೀಯನೇಂ ಜೀವನವ ?
ಪರಿತಪಿಸದಿರು ; ದುಡಿಮೆಯೆಸಗಲಿಳೆಯೊಳ್,

೨೫

ದೀನಯಾಚನೆ ಗೈದು ದಾನಮಾಳ್ಪುದಕಿಂತ
ಮೌನದಿಂದಿರುವುದೇ ಮಾನಿಗೊಳಿತು,
ಹಾಳು ಕೆಸರೊಳಗಿಳಿದು ಕಾಲು ತೊಳೆವುದಕಿಂತ
ಹಾನಿಯೇಂ, ದೂರಮಿರೆ ಮನುಜಗಿನಿತು.

೨೬

ನಿಜವಲ್ಲವೀವೊಡಲು ರೋಗರುಜಿನದ ತವರು
ನಿಜವೆ ಸಂಪದಮೆನಿತು ಎಡರು ತೊಡರು ?
ಗಜಿಬಿಜಿಯ ಸಂಸಾರ ನೆಚ್ಚಲೇತಕೆ ಮನುಜ !
ನಿಜದ ನೆಲೆ ತೋರುವನ ಪದವನಡರು.

೨೭

ದೊರೆಯದುದ ಯತ್ನದಿಂದಾರ್ಜಿಸುವುದನವರತ
ದೊರೆತುದಂ ರಕ್ಷಿಸುವುದೆಚ್ಚರಿಂದಂ,
ತಿರೆಯೊಳಗೆ ರಕ್ಷಿತವ ವರ್ಧಿಸಿದ ಜಾಣ ನೀಂ
ಮರೆಯದೆಯೆ ಧರ್ಮಕದ ನೀಡು ಮುದದಿಂ.

೨೮

ನೋಡುವೊಡೆ ಕಿರಿಯರಂ ತಾನೆ ಹಿರಿಯನುಮೆನಿಪ
ನೋಡಿದೊಡೆ ಪಿರಿಯರಂ ತಾನೆ ಕಿರಿಯಂ,
ಕಾಡು ಗಿಡಗಳ ನೋಡಿ ಬೀಗ ಬೇಡೆಲೆ ತಾಳೆ !
ನೋಡಿಯಡಕೆಯ ಮರವ ತಾಳಿ ಬಾಳು.

೨೯

ನಾಡೆ ನೀಂ ಧನಿಕನೈ ಹೀನಧನರೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ನೋಡಿದೊಡೆ ಧನಿಕರಂ ನೀನೆ ಬಡವಂ ;
ನೋಡಿಯಡಕೆಯ ಮರವ ಮರುಗ ಬೇಡೆಲೆ ಬಾಳೆ,
ಕಾಡುಗಿಡಗಳ ನೋಡಿ ತಾಳಿ ಬಾಳು !

೩೦

ಉರುಳಿಸುವುದತಿ ಸುಲಭ ಶಿಲೆಯ ಗಿರಿಶಿರದಿಂದ
ಕಿರಿದೆ ? ಅದ ನಿಲಿಸೆ ಗಿರಿತುದಿಯ ನೇರಿ,
ನಿರುತ ದುಡಿಯಲು ಬೇಕು ನರನೇರೆ ಗುಣಗಿರಿಯ-
ನುರುಳೆ ಚಣಮೇ ಸಾಕು ಕಾಲುಜಾರಿ.

೩೧

ಕರೆಯದೊಳನುಗ್ಗುವುದು, ಕೇಳದೆಯೆ ನುಡಿಯುವುದು
ಬರಿದೆ ತಾನತಿಯಾಪ್ತನೆಂದು ಬಗೆದು,
ನಿರುತವೊಡೆಯನ ಬಳಿಯೆ ಸುಳಿಯುವನ ಲೋಕದಲಿ
ಕರೆದು ಹೊಡೆ, ಪುರ್ಮತಿಯ ಕಾಲು ಬಿಗಿದು.

೩೨

ಇರುವುದೇಂ ಸೌಂದರ್ಯ ವಸ್ತು ಸ್ವಭಾವದಿಂ ?
ದಿರದಾವುದುಂ ನಷ್ಟ ಸೌಂದರ್ಯಮುಂ !
ಇಷ್ಟಮೇ ವಸ್ತುವಿನ ಸೌಂದರ್ಯದೊರೆಗಲ್ಲು
ಇಷ್ಟವಾಗದುದೆಮಗನಿಷ್ಟಮಲ್ತೆ !

೩೩

ಆವನಾವನ ಭಾವಮೆಂತಂತು ಪರಿದಪುದೊ
ಭಾವಮುದಮಂತಂತು ಪಿಡಿದು ಜಾಣಂ,
ಆವನಾಳಮಂ ಪೊಕ್ಕು ನಡೆಸಿಯವನಿಂಗಿತವ
ಗಾಳದಿಂ ಮೀನಿನೊಲು ಪಿಡಿವ ಗುಣದಿಂ,

೩೪

ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಪರಿಗಣಿಸಿಯವರವರ ನೆಲೆಗಳಲಿ
ಇಡಬೇಕು ಸೇವಕರ ಒಡವೆಯಂತು ;
ಮುಡಿಯೊಡವೆ ಚರಣದಲಿ ನೂಪುರವ ಮುಂಡೆಯಲಿ
ಧರಿಸುವರ್ ಲೋಕದಲಿ ಜಾಣರೆಂತು ?

೩೫

ಅಜ್ಞರಂ ಗೌರವಿಸಿ ತಜ್ಞರಂ ಕಡೆಗಣಿಸೆ
ಪ್ರಾಜ್ಞಕೊರಗುವುದೇಕೆ ಮನದೊಳಳುಕಿ ?
ಗಾಜು ಮಕುಟದೆ, ಮಣಿಯ ನೂಪುರದೆ ಕುಂದಣಿಸೆ
ಮಣಿದೋಷಮಲ್ಲಮದು ಧರಿಪನಳುಕು,

೩೭

ಎಡರುಗಳ ಭಯದಿಂದೆ ಮನವಳುಕಿ ಮೈಮರೆದು
ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕನಧಮ ಪುರುಷಂ,
ಜಠರ ಜೀರ್ಣಿಸದೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದನುದಿನಂ
ಕಡೆಗಾಣಿಸುವನೇನು ಮನುಜನುಣಿಸಂ ?

೩೭

ಬಾಲಭಾಷಿತವೆಂದು ಕಡೆಗಣಿಸನೆಂದಿಗುಂ
ಯುಕ್ತಿಯುಕ್ತಮುಮೆನಿಪ ನುಡಿಯ ನಿಪುಣಂ,
ಕವಿದ ಕತ್ತಲು ಕಳೆಯೆ ದೀಪಶಿಖೆಯಂದದಲಿ
ಪುಗುವುದೇಂ ಕೋಣೆಯಲಿ ರವಿಯ ಕಿರಣಂ ?

೩೮

ಸತಿಸುತರ ಬಾಂಧವರ ಸೇವಕರ ಗುಣಗಣವ .
ತನ್ನಳವಿನೊಳಕೋಟಲೆಯಳೆಯಲಿಳೆಯೊಳ್,
ಆಪತ್ತಿನೊರೆಗಲ್ಲು ನರಗುಂಟು ಪರಿಕಿಸಲು
ಸ್ವರ್ಣಗುಣದೋಷಗಳ ನರಿವ ಪರಿಯೊಳ್

೩೯

ಆಪದದೆ ವಿಪಿನದಲಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ವೇಳೆ
ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾಲ ಮೀರಿದಲ್ಲಿ,
ಕೇಳದಿರ್ದರು ನುಡಿವ್ರುದೊಳಿತ ನೀಂ ತಡೆಯದೆಯೆ
ಬಲ್ಲರಾರ್ಕೈ ಮುಂದೆ ಬರ್ಪ್ಪುದೆಲ್ಲಂ ?

೪೦

ಅಪ್ರಿಯವನೆಸಗಿದರುಮುಪಕಾರಿಯಾದವಂ
ಹಿತಕಾರಿಯವನ ಪರಿಹರಿಸಲಳವೆ ?
ಮನೆಯ ಸುಟ್ಟಪ್ಪರುಹಿದರು ಭುವನಮಂ ಬೆಳಗಿಸುವ
ಜ್ಯೋತಿಯುಂ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಬಾಳಲಳವೆ ?

೪೧

ಪೊಲ್ಲದುದನೆಸಗಿದರುಮುಪಕಾರಿಯೆಂದಿಗುಂ
ಹಿತಕಾರಿ ತಾನಕ್ಕುಮಾತ್ಮ ಬಂಧು,
ಬೇನೆಗಾಕರ ದೋಷದೂಷಿತಂ ಕಾಯಮಿದ
ಕಡೆಗಾಣಲಕ್ಕುಮೇಂ ತ್ಯಾಜ್ಯಮೆಂದು ?

೪೨

ಅಧರ ಕಹಿಯಾದರುಂ ಪರಿಣಾಮ ಹಿತಮೆನಿಪ
ಮದ್ದಿನೊಲು ಹಿತವಚನ ಪಥ್ಯಮೆನಿಕುಂ,
ಪಥ್ಯ ತಥ್ಯವ ನುಡಿವ ನಡೆವರಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಸರ್ವಸಂಪದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನೆಲೆಸಲಕ್ಕುಂ.

೪೩

ಓರ್ವನೆಸಗಿದ ದೋಷಕೋರ್ವನಂ ಗುರಿಪಡಿಸಿ
ದಂಡಿಸುವುದನುಚಿತಂ ದರ್ಪದಿಂದ ;
ದಂಡನವೊ ಮಂಡನವೊ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆಸಗು
ದಂಡಧರನುಳಿದಿಹಂ ಧರ್ಮದಿಂದ.

೪೪

ಗುಣ ದೋಷವೆಣಿಸದೆಯೆ ಸುಗುಣಿಯಂ ಕಡೆಗಣಿಸಿ
ದುರ್ಗುಣಿಯ ಗೌರವಿಪುದುಚಿತಮೆಂತು ?
ತನ್ನಳಿವಿಗೆಡೆಗುಡುವ ದುಷ್ಕೃತಿಯ ನೆಸಗುವುದು
ಫಣಿ ಮುಖದೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಬದುಕುವಂತು !

೪೫

ಕಲೆವಂತನಾದರುಂ ಕಾಲಕಸವೆನಿಸುವಂ
ಜನಬಲದ ತೇಜದಿಂ ಬೆಳಗದಿರಲು ;
ಒಲೆ ಬೂದಿಯಂ ಬಗೆದು ಕಾಲಿನಿಂ ಕೆದಕುವರು
ಭಿಸಿಯಳಿಯೆ ನಿಶ್ಶಂಕೆಯಿಂದ ನರರ್‌ಘು

೪೬

ಯಾಚಕಂ ಪೀಡಿಸಲು ಕೋಪಗೊಳ್ಳದನಾರು !
ದುಷ್ಟಜನಕಾರಿಲ್ಲಿ ನೆಂಟರಿಲ್ಲ !
ತಾನಾಗಿ ಧನವ್ಯೈದೆ ತಣಿಯದವರಾರಯ್ಯ!
ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸದೊಳಾರು ನಿಪುಣರಲ್ಲ ?

೪೭

ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮುಗಳ ಸಾರಜ್ಞನಾವಗಂ
ಕೇವಲಂ ಕಾರುಣ್ಯ ತೋರನೆಂದುಂ !
ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಶಾಂತಿಯಂ ಕಾರುಣ್ಯ ಕರೆಯುವೊಡೆ
ಕೈಲಿರುವ ಕವಳಮುಂ ಸವಿಯನೆಂದುಂ.

೪೮

ಪಣ್ಣಿಡಿದ ಮರನೆರಳ ಸಾರಿ ಸುಖಿಸಲು ಬೇಕು
ಪಣ್ಣಿಲ್ಲದೊಡೆ ನೆರಳಿಗುಂಟೆ ಕೊರತೆ ?
ಘನವಂತನೆನಿಸಿರ್ಪ ಧನಿಕನಾಶ್ರಯ ಸೇರು
ಧನವಿಲ್ಲದಿರಲುಂಟು ಘನತೆಯೊರತೆ !

೪೯

ಹೀನರಾಶ್ರಯ ಹೊಲ್ಲ ಮಹಿತರಾಶ್ರಯ ಬೆಲ್ಲ,
ದಾನವಿಲ್ಲದ ಧನಿಯು ನೆರೆಯ ಸಲ್ಲ ;
ಈಡಗಿತ್ತಿಯ ಕೈಲಿ ಪಾಲಿರ್ದು ಫಲವಿಲ್ಲ
ಹೆಂಡವೆಂದದ ಕಂಡು ಪಳಿವರೆಲ್ಲ !

೫೦

ಕಷ್ಟ ಕಾಲಿಡುವನಕ ಶಾಂತಿ ಸತಿ ಕೈಹಿಡಿದು
ನಿಷ್ಟೆಯಿಂದಲಿ ಬಾಳು ಕಷ್ಟಕಂಜಿ,
ಕಷ್ಟ ಬಂದೆರಗಿದೊಡೆ ಕನಲಿ ನಿಂದೊಡೆ ಕಷ್ಟ
ಕರಗುವುದು ಮಂಜಿನೊಲು ರವಿಗೆ ಅಂಜಿ,

೫೧

ಸುಧೆಯಕ್ಕು ಪರದೇಶದಲಿ ಬಂಧುದರ್ಶನಂ
ಹಿಮಪೀಡಿತಗೆ ಬೆಂಕಿ ಸುಧೆಯೆನಿಸುಗುಂ,
ಕಾರ್ಪಣ್ಯಪೀಡಿತಗೆ ಸುಧೆ.ರಾಜ್ಯಸನ್ಮಾನ
ಪಸಿದವಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಮಮೃತಮೆನಿಕುಂ.

೫೨

ಪಂಡಿತನುಮಲ್ಲದಂ ಪ್ರಿಯಮೆಂದಿಗುಂ ನುಡಿಯ
ಖಂಡಿತವ ನುಡಿಯನ್ಕೆ ಕಪಟೆಯಿನಿಸುಂ,
ನಿಸ್ಪೃಹನುಮಧಿಕಾರಿಯೆಂತಕ್ಕು ಲೋಕದಲಿ
ನಿಷ್ಕಾಮಿ ಗುಂಟೇನು ಸೊಗಸಿನಾಸೆ ?

೫೩

ಮಂದಮತಿಯಿಂದ್ರಿಯಕೆ ಮನಸೋತು ಮತಿಗೆಟ್ಟು
ಕಾಲನಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಕೆಡುವನಲ್ತೆ !
ನಾಲಗೆಯ ರುಚಿ ಗೆಳಿಸಿ ನೀರಿನಲಿ ನಿವಸಿಸುವ
ಮೀನುಗಳು ಗಾಳದಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ !

೫೪

ಗೆಳೆಯರೊಳು ಭಿನ್ನತೆಯ ಪಗೆವರೊಳಗೈಕ್ಯತೆಯ
ವಿಷಮ ಶೀತಜ್ವರದೊಳೆಸಗೆ ವೈದ್ಯಂ
ಮರೆಯ ಬೇಕ್ಕೆ ಜಾಣ್ಮೆ ಸಂಧಾನ ಚಾತುರ್ಯ
ಸ್ವಸ್ಥಗುಂಟೇಂ ಕೂಟನೀತಿ ವೈದ್ಯಂ,

೫೫

ಹೆರರೊಡವೆ-ಹರಣಗಳನಪಹರಿಸಿ ಹಿಂಸಿಸುವ
ದುಷ್ಟ–ನಾಗಗಳಿಷ್ಟ ಫಲಿಸುವಲ್ಲಿ,
ಚಿರಕಾಲದಿಂ ಪೊರೆವ ಜಗದೊಡೆಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದ
ವೈರವರ್ಗದ ಸೃಷ್ಟಿ ವ್ಯರ್ಥಮಲ್ತೆ !

೫೭

ಸುವಿವೇಕ, ಹಿತಬೋಧೆ, ಧನ-ವಮೌಷಧಗಳಿಂದ
ದುಸ್ಸಾಧ್ಯಮೇನುಂಟು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ,
ದುಡಿ ! ನಿರುತಮಿಾನಾಲ್ಕು ಸಾಧಿಸಲು ಜೀವನದೆ
ಪಡೆವೆ, ಸುಖ ಸಂಪದವ ಭುವನದಲ್ಲಿ.

೫೭

ನಿಜಶಕ್ತಿಯಿಂದೆಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸುಖಸಂಪದವ
ಗಳಿಸಿ ತೇಜದೆ ಬೆಳಗಿ ಬಾಳ್ದ ಜೀವಂ,
ವಿಧಿವಿಲಾಸದೊಳಲ್ಲಿ ಹೀನಸಂಪದವೆನಿಸಿ
ದೈನ್ಯದಿಂ ಜೀವಿಸುವುದೀಗೆ ನೋವಂ

೫೮

ಅಧಿಕಾರ ನಡೆವಂದು ಬಹುದರ್ಪ ವೈಭವದೆ
ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮುಗಳಿಂದ ಬಾಳ್ದನಾವಂ,
ಅಧಿಕಾರ ಕೈತಪ್ಪಿ ಬಡತನಂ ಬಳಿಗೈದೆ
ದೀನ ಯಾಚನೆ ಗೈಯೆ ತಾಳ್ವ ನೋವಂ.

೫೯

ದುಗುಡಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲುರುಳಿ ಕವಿದು ಬರೆ
ಧೃತಿಗೆಡದ ಮತಿಯುತಂ ಸುಖಿಯೆ ಸಹಜಂ,
ಸುಖ ಬಪ್ಪುದೆಂದಾದರೊಂದುದಿನ ಜೀವನಧೆ
ಎಂದು ದುಗುಡವ ನುಂಗಿ ಬಾಳ್ಗೆ ಮನುಜಂ,

೬೦

ಸನ್ಮಿತ್ರರಂ ಪಡೆದ ಮಾನವಗೆ ಲೋಕದಲಿ
ದುಸ್ಸಾಧ್ಯಮೆನಿಸಿರ್ಪುದುಂಟೆ ನಿಜದಿಂ ?
ಗುಣಶೀಲ ಸಂಪದದೆ ತನಗೆಣೆಯ ಗೆಳೆಯರಂ
ಪಡೆವುದೇ ಜೀವನಧ್ಯೇಯ ಸಹಜಂ,

೬೧

ಸಕಲ ಸಂಪದದಿಂದೆ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದರುಂ
ಮಿತ್ರರುದಯದೆ ಹರ್ಷವಾಂಪ ಸುಜನಂ,
ನದಿಗಳಿಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮಾದರುಂ ಮುನ್ನೀರು
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರನಿಂದುಕ್ಕಿ ಪರಿಗುಂ

೬೨

ಗಳಿಸುವೊಡೆ ಗೆಳೆಯರಂ ತನಗೆಣೆಯರಾದವರ
ಗಳಿಸುವನೆ ಜಾಣನೆಂದೆನಿಪ ಮನುಜಂ,
ಮೇಲು ಕೀಳಾದವರು ಗೆಳೆಯರಾದೊಡೆ ನಿನಗೆ
ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಕೆಡೆಯಾಗಿ ಕೆಡುವೆ ಸಹಜಂ.

೬೩

ಗುಣಗರಿಮೆಯಿಂ ನಿರುತ ಭುವನಮಂ ಬೆಳಗಿಸುವ
ಸುಜನರುಪದೇಶದಿಂ ಪಾಪಿ ಪುರುಷಂ,
ಬಿಡನೆಂದಿಗುಂ ತನ್ನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಂ
ತೊಳೆದರುಂ ಕರೆ ಬಿಡದ ಇದ್ದಿಲಂತೆ.

೬೪

ಮರೆಯ ಬೇಡೈವರಂ ಜೀವವಿರುವನ್ನೆಗಂ
ಜನಕನುಪದೇಶಕನನೋಜೆವರನಂ,
ಕರೆದನ್ನವಿಕ್ಕಿದನ ಪೊರೆದನಂ ಭಯದಿಂದೆ
ನರಗೈವರುಂ ಪಿತರುಮೆಂಬರವರಿಂ,

೬೫

ಕನ್ನೆ ವರರೂಪಮಂ ತಾಯಿ ವರನೈಸಿರಿಯ
ಮನ್ನಿಸುವನ್ನೈ ತಂದೆ ಬಿಜ್ಜೆ ಜಸಮಂ,
ನನ್ನಿ ಕುಲಗೌರವವ ಬಯಸುವರ್ ಬಾಂಧವರು
ಅನ್ನಮಿನ್ನುಳಿದವರ್ ನೆನೆವರನಿಶಂ,

೬೭

ಆಳದಿಂದಾಣ್ಮೆದು ಗುರುಹಿರಿಯರೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಕೇಳಿ ಹಿತವರ ತಾಳು ಎಸಗಿದೆಸಕಂ,
ಬಾಳ್ವುದೈ ಕಡೆತನಕಮೆಡರಳಿದು ಕೊನೆಮುಟ್ಟೆ
ಬೀಳು ಗೆಡೆವೃಧು ದುಡುಕಿ ಗೈದ ಕಜ್ಜಂ,

೬೭

ಉಪಕಾರಿಗುಪಕೃತಿಯ ಹಿಂಸಕಗೆ ಹಿಂಸೆಯಂ
ಅಪಕಾರಿಗಪಕೃತಿಯ ನೆಸಗಲಿಳೆಯೊಳ್,
ನೆಸಮಾತ್ರಮಿಲ್ಲೆಮಗೆ ಪಾಪಮಿನಿತಾದರುಂ
ನೃಪನೀತಿ ದುಷ್ಟನೊಳು ದೌಷ್ಟ್ಯಮೆಸಗಲ್,

೬೮

ನಡುಗಾಡಿನೊಳು ಬೆಳೆದ ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸಂ ಕಡಿದು
ನಿಡುಗಾಲ ತೊರೆನೀರ ಕುಡಿದಾದದರುಂ,
ಸುಡುಗಾಡಿಗೆಡೆಯಪ್ಪ ಘಟ ಹೊರೆದು ಜೀವಿಸಿರು
ಕೊಡಬೇಡ ಕಡುಪಾಪಕೆಡೆಯನೆಂದುಂ.

೬೯

ತಾಯ ಗರ್ಭದೊಳಂದೆ ವಿಧಿ ಬರೆದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ
ಆಯು-ವಿತ್ತವು-ವಿದ್ಯೆ-ಕರ್ಮ-ನಿಧನಂ,
ಮಾಯೆ ಕೈವಾಡವಿದು ನಟ ನೀನು ಕೇವಲಂ
ರಾಯನೋರ್ವಂ ನಿನ್ನ ಕುಣಿಸುತಿರ್ಪಂ

೭೦

ಕಾಳು ಕಾಳಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ನಾಮಾಕ್ಷರವ
ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದೋದು ಬಾ ಖೂಳಮನುಜ!
ಬಾಳ ಬೆಳಗಿಸಿ ಬದುಕು ಬಂದುದಂ ಕೈಕೊಂಡು
ಕೇಳಿ ಕರುಬುವೆ ಏಕೆ ಹೆರರ ಕಣಜ ?

೭೧

ಶರಣಾದನಂ ಪೊರೆಯೆ ಪೆಣ್-ಗೋವು-ಬುಧವರರ
ಸ್ವಾಮಿ ಕಾರ್ಯಕೆ ತನುವ ತೆರುವ ಮನುಜಂ,
ಕಾಮಿತಾರ್ಥವ ಪಡೆದು ಪುಣ್ಯ ಲೋಕದಿ ಮೆರೆವ
ಜೀವನಾದರ್ಶಮಂ ಮೆರೆದ ಕತದಿಂ.

೭೨

ನಂಬಿದರ ವಂಚಿಪೊಡೆಯೇನುಂಟು ಜಾಣತನ ?
ತುಂಬಿದರವಿಯ ಪೊಡೆಯೆ ಕಲ್ಲು ಬೇಕೆ ?
ತೊಡೆದಿಂಬಿನಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವ ಕಂದನನು
ಕೊಲ್ಲುವೊಡೆ ಕೈದುವಿನ ನೆರವು ಬೇಕೆ ?

೭೩

ಬೇಡ ಬಹುಜನವೈರ ಕೇಡುಂಟು ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ
ಸ್ವಜನದುರ್ಜನರಾದರೇನು ನಮಗೆ ?
ಕಟ್ಟಿರುವೆ ಗೂಡಿನಲಿ ಕಾಳೋರಗಂ ಸಿಕ್ಕಿ
ಕಡಿಯುತಿರೆ ಮಡಿಯದೇಂ ಕೊರಗಿ ಕಡೆಗೆ !

೭೪

ತಿಳಿಗೇಡಿಯೆಸಗಿದಪರಾಧಮಂ ಮನ್ನಿಪುದೆ
ತಿಳಿದರಿಗೆ ಭೂಷಣಂ ಧರೆಯೊಳೆಲ್ಲಂ,
ತಿಳಿವೆಲ್ಲರೊಳಗೊಂದೆ ತರವಲ್ಲ ಭಾವಿಸಲು
ಬೆಳೆವುದೇಂ ಸಿರಿಗಂಧ ಪಳುವೊಳೆಲ್ಲಂ.

೭೫

ಕೊಟ್ಟು ಪುಟ್ಟಿದಗೆಲ್ಲ ಸಂಪದಂ ಸಮನಿಕುಂ
ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದೈಸಿರಿಯು ತಾನೆ ಬರ್ಕುಂ,
ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ನೀರೊಸರಿ ಪರಿದರುಂ
ಚಾದಗೆಯು ಬಾಯಾರಿ ಕೊರಗುತಿರ್ಕುಂ.

೭೬

ಪಥ್ಯಮಿಲ್ಲದನಾಯು ನೀತಿರಹಿತನ ಸಿರಿಯು
ಕಾಕತಾಳೀಯದೊಲು ಕಳೆವುದೊರ್ವೆ
ಪುಳು ಮರವ ಕೊರೆಯುತಿರಲಕ್ಷರಂ ಕಾಂಬವೊಲು
ಸಿರಿ ತಾನೆ ಬೆಳೆದರುಂ ಬೆಳೆವುದೊರ್ವೆ!

೭೭

ಜಯವು ಅವರಿಗೆ ಲಾಭವವರಿಗೆ
ಯಾರ ಹೃದಯದೆ ಶಂಕರಂ
ಯಾರ ಮಾನಸ ಶಿವನ ತವರೊ
ಅವರ ಮನವೇ ನಂದನಂ !

೭೮

ಕೊಂಬೆಯಿಂ ಕೊಂಬೆಗಂ ಲಂಘಿಪುದೆ ಮಂಗನಿಗೆ
ಸಂಗತಂ ನೋಡುವೊಡೆ ಸಾರ ಶೌರ್ಯಂ,
ಮಂಗನಂಬೋಧಿಯುಂ ಲಂಘಿಸಿದನೆನಲವಕೆ
ಸಂಗನೊಲುಮೆಯನುಳಿದು ಉಂಟೆ ಧೈರ್ಯಂ ?

೭೯

ಮರದಾನೆ ಚತುರಂಗ ಬಲದೊಳಗೆ ಬಳಸುವರೆ ?
ಚರ್ಮಮೃಗ ಕಂಜುವವೆ ಜೀವಕೋಟಿ ?
ವೇದವರಿಯದ ವಿಪ್ರ ವೈದಿಕವ ನಡೆಸುವನೆ
ನಾಮಮಾತ್ರದ ನರರು ನೂರು ಕೋಟಿ !

೮೦

ನಿಜ ನನ್ನಿಕಾರಂಜಿ ಮಾನಸದೊಳುಕ್ಕುತಿರೆ
ದೂರದೊಳಗಿರ್ದರುಂ ನೆರೆಯೊಳಿರ್ಕುಂ ;
ವೈರಕಿಡಿ ಕಾರುತಿರೆ ನೆರೆಯೊಳಗೆ ಸುಳಿದರುಂ
ದೂರ ಸರಿದವನಂತೆ ತೋರುತಿರ್ಕುಂ,

೮೧

ಕಲ್ಲಿನಲಿ ಕಾಷ್ಟದಲಿ ಮಣ್ಣು ಮೊರಡಿಗಳಲ್ಲಿ
ಮಲ್ಲಯ್ಯನಂ ಪುಡುಕಿ ಬಳಲಲೇಕೆ ?
ಬಲ್ಲವರ ಭಾವದೊಳಗೆಲ್ಲವಂ ತುಂಬಿರುವ
ಮಲ್ಲಯ್ಯನಿಲ್ಲವೇನಲ್ಲಿಗೇಕೆ ?

೮೨

ಕಲ್ಲಿನಲಿ ಕಂಭದಲಿ ತೃಣರೇಣು ಕಾಷ್ಟದಲಿ
ಕೊಡಲಿಯಲಿ ಕುಡುಗೋಲು ಮೊನೆಯೊಳಡಗಿ
ಶಿವನಿರ್ಪದುಡುಮೆಯಲಿ ; ಕೂಡುವನೆ ಕೇವಲಂ
ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಡೆದಿರ್ಪ ಕಲ್ಲೊಳಡಗಿ

೮೩

ಕೋಪೋರಗನ ಮೆಟ್ಟಿ ಪಲ್ಗಳಂ ಕಳಚದೊಡೆ
ಲೋಕದೊಳು ಬೆಳ್ಜಸವ ಗಳಿಸಲಳವೆ ?
ಕೋಪ ತಾಪಕೆ ಸಿರ್ಕಿ ಪೀರ್ದನುಜರಕುತಮಂ
ಪಳಿಪೊರ್ದಿದನಿಲಜನ ಮರೆಯಲಳವೆ.

೮೪

ದಯೆಯಿಂದೆ ದೀರ್ಘಾಯು ದಾನದಿಂ ಭೋಗಮುಂ
ವೃದ್ಧ ಸೇವೆಯನೆಸಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಲವುಂ,
ಭಯದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯುಂ ನಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯುಂ
ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೀ ಜಗದೆ ಸಿದ್ಧರೊಲವಿಂ.

೮೫

ನೀರೆಳಸಿ ಗುದ್ದಲಿಯಲಗಿದಗಿದು ನೆಲದೊಳಗೆ
ತಿಳಿನೀರ ತಳದಲ್ಲಿ ಪಡೆವ ತೆರದೊಳ್,
ತಿಳಿವೆಳಸಿ ದಿನದಿನಂ ಗುರುವಿನಲಿ ಶುಶ್ರೂಷೆ
ಗೈದೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯುಂ ಗಳಿಪುದಿಳೆಯೊಳ್.

೮೬

ಕಿರಿಯನಿಂದಾವರುಂ ಸಂಗ್ರಹಿಸು ವಿದ್ಯೆಯಂ
ಪತಿತನಿಂದಾದರುಂ ಧರ್ಮಪಥಮಂ.
ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಮಂ ನೀಚಕುಲದಿಂದಲಾದರುಂ
ಕಸದೊಳಿಹ ಕಸವರವ ನೆಸೆವರೇನು ?

೮೭

ಕೊಡುವನೆಂದಾವಗುಂ ಜೇಡದಿರು ದಾನಿಯಂ
ಕೋಪಗೊಂಡವ ಕಡೆಗೆ ಕೇಡನೆಣಿಪಂ,
ಕುದುರೆ-ಕಮಲೆಯ ಕಾಮಧೇನುಗಳ ನಿತ್ತರುಂ
ಕಡೆಯುತಿರೆ ಕಾರಿದುದು ಕಡಲು ವಿಷಮಂ

೮೮

ಸಗ್ಗ ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಸಮವು ಜೊಮ್ಮವನು ಬಲ್ಲವಗೆ
ಸಲ್ಲಲಿತ ಜೀವನಂ ಶೂರಗಿಳೆಯೊಳ್,
ಹೇಯನಾರೀರೂಪ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂಗೆನಲು
ಪುಲ್ಲಿಗೆಣೆ ನಿಸ್ಪೃಹಗೆ ವಿಶ್ವಮೆಲ್ಲಂ

೮೯

ಅರ್ಥಶೌಚಮನುಳಿದು ಬೇರೆ ಶೌಚಮದುಂಟೆ ?
ಮಣ್ಣು ನೀರಿನ ಶೌಚಮೆಂತು ಶೌಚಂ !
ದ್ರವ್ಯಮಾರ್ಜಿಸುವಲ್ಲಿ, ವೆಚ್ಚದೌಚಿತಿಯಲ್ಲಿ
ಹೃದಯ ಶುದ್ಧಿಯೆ ನರಗೆ ನಿತ್ಯಶೌಚಂ.

೯೦

ದುರ್ವೃತ್ತನವಿವೇಕಿ ಕರ್ತವ್ಯಗೇಡಿಯಂ
ಮದಮತ್ತಮಾನಸಂ ನೀತಿದೂರಂ
ದಾರಿ ಮೀರಿದ ನರಂ ಗುರುವಾದರೇನಂತೆ
ಬುದ್ಧಿ ಗಲಿಪುದೆ ಜನಕೆ ನೀತಿಮಾರ್ಗಂ

೯೧

ದೇಶಾಂತರವನ್ನೈದಿ ಸದ್ಯಶವನಾಂತಪರ್
ಗಜ-ಸಿಂಹ-ವಿಬುಧರುರು ಸಾಧುಚರಿತರ್
ನಿಂದ್ಯ ಜೀವನವೆಳಿದು ಪುಟ್ಟಿದೆಡೆ ಮಡಿಯುವರ್
ಕಾಗೆ-ಮೃಗ-ಕಾಪುರುಷ ದುರ್ಭಗಾಂಕರ್

೯೨

ಗುಣಮ ನೀಂ ಪರಿಗಣಿಸು ರೂಪಮಾತ್ರದಿನೇನು ?
ಶೀಲ ಸಾಲದೆ ಕುಲಕೆ ಬಳಲಲೇಕೆ?
ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದರಿಯದಿಹುದೇನುಂಟು ವಿದ್ಯೆಯಲಿ
ಭೋಗದಿಂ ಬಗೆಯರಿಯೊ ಧನದಿನೇನು ?

೯೩

ಆದಾಯ ಕಿಂಮಿಗಿಲು ವೆಚ್ಚಮೆಸಗುವ ನರನು
ಅಸಹಾಯ ನೆನಿಸಿಯುಂ ಸಮರಕಿಳಿವಂ,
ಪಥ್ಯಮಂ ಪರಿಕಿಸದೆ ಭಕ್ಷಿಸುವ ರೋಗಿಯುಂ
ನಾಶಮೈದುವ ಬೇಗ ಪೊರ್ದಿಪಳಿವಂ.

೯೪

ಸಂದೇಹ ಕೆಡೆಯಿತ್ತು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಮೂಟಮಂ
ಸಡಲಿ ವಸಡಿಂ ಚಲಿಪ ದಂತಚಯಮಂ,
ವಂಚನೆಯ ಸಂಚಿನೊಳು ತೊಡಗಿರುವ ಸಚಿವನಂ
ಬುಡಮಟ್ಟ ಕಿತ್ತೆಸೆದು ದೂಡು ಭಯಮಂ.

೯೫

ಕಮಲದಿಂ ಕಾಸಾರ, ನಿಶೆ ಶಶಿಯ ಕಲೆಯಿಂದೆ
ವಿಮಲ ಯೌವನದಿಂದ ವನಿತೆಯಂತೆ,
ರಮಣನಿಂದಂಗನೆಯು ವಿನಯದಿಂಪೈಸಿರಿಯು,
ಸುಮವು ಸೌರಭದಿಂದಮೆಸೆವ್ವುವಲ್ತೆ !

೯೬

ಉದ್ಯೋಗಿಯಂ ಬಿಡದೆ ಲಕುಮಿತಾನೊಲಿಯುವಳು
ಬಗೆಯುವಂ ಕಾಪುರುಷ ದೈವವೆಂದು;
ದೈವಮಂ ತುಳಿದೆಸಗು ಪೌರುಷವ ಮೆರೆ ಮುದದೆ
ಮಾಡಿಯುಂ ಮುಗಿಯದಿರೆ ದೋಷವೇನು ?

೯೭

ಮಾನಸದೆ ಚಿಂತಿಸಿದ ವಿಷಯವಂ ಮಾತಿನಲಿ
ಆಡಿದುದನೇ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವರು,
ಮನಸು ನಡೆ ನುಡಿಗಳಲಿ ಬಿರುಕುಂಟೆ ಸಂತರಿಗೆ
ಏಕರೂಪತೆ ಮೂರು ಕರಣವಲ್ಲಿ

೯೮

ಸೋಂಬೇರಿ ಗುಂಟೇನು ಸುಖಭೋಗ ಸಂಪದವು
ಸೋಂಬೇರಿತನ ನರನ ನಿಜ ಶತ್ರುವು;
ಮಾಡುವುದಕಂ ಮಿಗಿಲು ಬಾಂಧವ್ಯತಾನಿಲ್ಲ
ಮಾಡುವವನೆಂದಿಗುಂ ಕೆಡನು ಜಗದೊಳ್,

೯೯

ಮಾಡುವನ ಲಕುಮಿತಾಂ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುವಳು
ಮಾಡದನ ದಾರಿದ್ರ್ಯಲಕುಮಿ ನೆರೆವಳ್,
ಮಾಡುವಗೆ ಮೂಲೋಕದೊಡೆತನಂ ತಾನಕ್ಕು
ಮಾಟಮಾನವನತುಳ ಭಾಗ್ಯಮಲ್ತೆ !

೧೦೦

ಕಾಣ್ಬರ್ರೈ ಸಜ್ಜನರು ನಾರಿಕೇಳದ ತೆರೆದೆ
ದುರ್ಜನರು ಬದರಿಯೊಲ್ ಹೊರಗೆಸೆಯುವರ್
ಮುರಿಯೆ ತಾವರೆದಂಟನೆಳೆಗಳೇಂ ಹರಿಯುವವೆ
ಗುಣವ ಬದಲಿಸ ಸಾಧು ಚಿನ್ನದಂತೆ

೧

ತ್ರಿಪುರದಾಹದೆ ಹರಿಯು ಶರಮಾಗೆ, ಬಳಿಗೆಯ್ದ
ಗರುಡ, ಕಿಡಿಗಣ್ಣರಿಗೆ ಹೆಪರಿ ಸರಿಯೆ ;
ಕುಗ್ಗಿ ಹಿಗ್ಗಿದ ಶೇಷ ಹೆದೆಯಿಂದೆ ಗುರಿಕೆಡೆಯೆ
ಕೆಮ್ಮನಿಹ ಶಿವನೆಮ್ಮನಿರದೆ ಪೊರೆಗೆ.

೨

ಆರ್ಜಿಪುದು ಪುಣ್ಯಮನೆ ಗಳಿಪ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ,
ಸಹಜ ಸಜ್ಜನಸಂಗ ಮಾಳ್ಪುದೆಂದುಂ ;
ಭಜಿಸುವುದು ಪರಶಿವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದನವರತ
ಬಯಸು ಪರಪದವಿಯಂ ಮರೆಯದೆಂತುಂ !

೩

ಬದುಕಿರಲು ನರನ ಗುಣವರಿಯದ್ಧೈ ಧರೆಯ ಜನ !
ತನುವಳಿಯೆ ಬೆಳಗುವುದು ಸಹಜಮಿಳೆಯೊಳ್ ;
ಸೌದೆಯಲಿ ಬೆರೆದಿರ್ಪ ಚಂದನದ ಸೌರಭಂ
ಉರಿಯುತಿರೆ ಹರಡುವುದನರಿಯರೊಳರೆ !

೪

ತಿಳದವರ ಸಂಗದಿಂ ತಿಳಿಯುವವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ್
ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂ ವಿನಯಗುಣ ಬರ್ಪುದಿರದೆ ;
ವಿನಯದಿಂ ಜನದೊಲವು ಲಭಿಸುವುದು ಲೋಕದಲಿ
ಜನರೊಲಿಯೆ ಸಿದ್ಧಿಸದ ಕಜ್ಜಮುಂಟೆ ?

೫

ದಾನದಿಂ ದೈಶ್ವರ್ಯ ಧರ್ಮದಿಂದಾಯುಷ್ಯ
ನುಡಿಯು ನಡೆಯಿಂ ಕಾರ್ಯ ಪುಣ್ಯಕೃತಿಯೊಳ್ ;
ವಿನಿಯೋಗಮಾಗದಿರೆ ನಿಸ್ಸಾರಮೆನಿಸವೇಂ
ಸ್ಥಿರಮಾವುದಿವುಗಳೊಳ್ ಮನುಜಗಿಳೆಯೊಳ್,

೭

ಲೋಕೋಪಕಾರವಿಧಿ ಬಡವರಿಂ ನಡೆವಂತೆ
ಧನಿಕರಿಂದೆಂದಿಗುಂ ನಡೆಯದಲ್ತೆ !
ಬಾಯಾರಿ ಬಂದವರ ಭಾವಿ ತಾಂ ಪಣಿಪಂತೆ
ಕಡಲು ತಣಿಪುದ ನಾರುಮರಿಯರಲ್ತೆ !

೭

ಸುಗುಣಮೆಲ್ಲರೊಳಿಹುದು ಗೆಳೆತನಂ ಬೆಳೆಸುವೊಡೆ
ಗೆಳಮೆ ಕೆಲರೊಳಗಷ್ಟೆ ಬೆಳೆವುದಿಳೆಯೊಳ್,
ಕಮಲವರಳಿಪ ರವಿಯೆ ಕಂದಿಪಂ ಕುಮುದಗಳ
ಕುಮುದದಪಕೃತಿಯೇನೊ ತಿಳಿಯದೆಮಗೆ!

೮

ಎರಡು ನಾಲಗೆ ನಾಗಮಾವಗುಂ ನಿಧಿಯ ಬಳಿ
ನೆಲೆಸಿ, ಕಾಯ್ದಿರ್ಪುದೆನೆ ಕುಳಿತು ಬರಿದೆ ;
ನಿಧಿಗೊಡೆಯರೆನಿಸಿರ್ಪ ಧನಿಕರೆಡಬಲದಲ್ಲಿ
ದುರ್ಜನರ್ ನೆಲೆಸಿರ್ಪುದೇನು ಅರಿದು ?

೯

ಹೆರರನಾಶ್ರಯಿಸುವರ್ ಸಂಪದದೊಳಾವಗುಂ
ಸ್ವಜನರಂ ವಿಪದದೊಳು ಮೂಢಮತಿಗಳ್ ;
ಕ್ರೀಡಿಪುವು ಕಮಲದಲಿ ಮಕರಂದದೊಳು ಮಿಂದು
ದೊರೆಯದಿರೆ ಪಾಚಿಯೊಳೆ ರಮಿಪುವಳಿಗಳ್,

೧೦

ಹೀನತನದಿಂ ಗಳಿಸಿ ನಿಂದ್ಯಮೆನಿಸಿದ ಸಿರಿಯ
ಭುಂಜಿಸುವ ನರನಿಂದ್ಯನೆನಿಪ ಜನರೊಳ್ ;
ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ರಸಬೆರೆದ ಕರ್ಪೂರ ಪರಿಮಳವ
ಲೇಪಿಸಿದ ನರನಂತೆ ನಿಂದ್ಯನಿಳೆಯೊಳ್

೧೧

ತಿಳಿದವರೆ ಕೇವಲಂ ಗುಣಗಳೊಳಗಂತರವ
ತಿಳಿಯುವರ್ ಬೇರೆಯವರರಿಯಲಳಮೇಂ ?
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ-ಮಾಲತಿಯ ಕುಸುಮ ಸೌರಭಭೇದ
ಮೂಗರಿವ ತೆರನಂತೆ ಕಣ್ಣರಿಗುಮೇಂ ?

೧೨

ತಿಳಿವು ಮುದುಪರೊಳೆಂತು ಮಾಗಿವ್ಯೆತಳೆಯುವ್ರದೊ
ಎಳೆತನದೆ ತಿಳಿವ್ರದಿಸಿ ಬೆಳೆಯಲಳವೇಂ ?
ಬಲಿತ ಚಂದನದಲ್ಲಿ ಸೌರಭಂ ಬೀರುವ್ರೊಲು
ಎಳೆಯ ತರು ಚಕ್ಕೆಯಲಿ ದೊರೆಯಲಳವೆ ?

೧೩

ಸುಜನರಂ ನಿಂದಿಸಿದ ನಿಂದೆ ಸುಜನರಿಗಲ್ತು
ನಿಂದಿಸಿದನಂ ಸಾರ್ವುದಲ್ತೆ ಮತ್ತೆ !
ಮುಗಿಲಿಗೆರಚಿದ ಬೂದಿ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟದೆ ಮತ್ತೆ
ಎರಚಿದನ ಮುಖಮನೇ ಮುಸುಕುವಂತೆ

೧೪

ನರನ ಯೋಗ್ಯತೆಯಳೆವ ಮಾನದಂಡವೆ ಬಟ್ಟೆ
ಬರುವ್ರದೈ ಗೌರವಂ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ;
ಶರಧಿಯಿತ್ತುದು ವಧುವ ಪೀತಾಂಬರಾಂಬರಗೆ
ಗರಳಮಂ ಚರ್ಮಾಂಬರಂಗೆ ಕನಲಿ !

೧೫

ಗುಣವಂತನಾವಗಂ ಸುಗುಣಿಯೆಂದೆನ್ನದಿರು !
ಸಹವಾಸದೋಷದಿಂ ಕೆಡುಗು ಸುಗುಣಂ ;
ಅನಲಗಾಹುತಿಯಾದ ಚಂದನದ ಬೂದಿಯಲಿ
ಪುಡುಕಲಳಮೇಂ ಮೊದಲ ಸುರಭಿಗುಣಮಂ ?

೧೬

ದೊರೆವುದತಿ ದುರ್ಲಭಂ ಸುಜನಮಿಾ ಲೋಕದಲಿ
ಇರೆಯುವನನುತ್ತಮಂ ಸೆಳೆವನಿರದೆ ;
ಕಿವಿಯ ಕುಳಿಯಂ ಸಾರ್ದ ಜಲವನಾಕರ್ಷಿಪೊಡೆ
ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಜಲಮನೇ ಸುರಿವ ತೆರದೆ !

೧೭

ಬಲ್ಲವಂ ಬಲ್ಲಿದನ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ಲದೆಯೆ
ಗೆಲ್ಲ ಬಯಸನು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ;
ಬುಡವ ಬಿಗಿದಿಹ ನೆಲವನಗಿದು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿರಲು
ಪೊಡವಿ ಗುರುಳದೆ ತರುವು ಬೇರು ಸಡಲಿ ?

೧೮

ಸಹಜ ಸುಂದರವಸ್ತು ನಿಜದೀಪ್ತಿ ಬೆಳಗಿಸಲು
ಬಯಸುವುದೆ ಸಂಸ್ಕಾರಮಿನಿತಾದರುಂ ?
ಗಣಿಯ ರತ್ನದ ತೆರದೊಳೆಣಿಸುವುದೆ ಲೋಕದಲಿ
ಸಾಣೆಯಲಿ ಘರ್ಷಿಪುದನಾಣಿಮುತ್ತು.

೧೯

ತನ್ನವರ ನಿಂದೆಯಿಂ ಮನ್ನಣೆಯ ಬಯಸುವಂ
ಮನೆಮಾರಿ ಪರರಿಗುಪಕಾರಿಯೆನಿಪಂ ;
ಹಕ್ಕಿಬಳಗವ ಕುಕ್ಕಿ ಪೀಡಿಸುವ ಹೆಗ್ಗಿಡುಗ
ಚಿಕ್ಕನಾಗವ ಪಿಡಿದು ಮುಕ್ಕದೆಂಮುಂ

೨೦

ನೆರೆಯಲಿಹ ಹಿರಿಯರಂ ನೆನೆಯರ್ಗೆ ನಾಡಜನ
ಕೊರೆಯುವರ್ ದೂರದಿಂ ಗಿರಿಯ ಬಿರುದಂ !
ಪರಿಯುತಿಹ ಪರಿಪೂತ ಗಂಗೆಕೆಲದೊಳಗಿರ್ದು
ಮರೆತಾದರುಂ ನರರು ನಮಿಸರೆಂದು

೨೧

ಶ್ರವಣ ಕಟುವಾಗಿರಲಿ ಮನಕೆ ಮಧುವಾಗಿರಲಿ
ಸಮಯೋಚಿತಂ ನುಡಿವ ಮಾತು ಮಧುರಂ,
ಶುಭಶಕುನ ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಪಯಣಿಗಗೆ ವಾಮದಲಿ
ಕಿರುಚುವೀ ಗಾರ್ದಭನ ಕೂಗೆ ಮಧುರಂ

೨೨

ಸದ್ವಿದ್ಯೆಯಲಸನಂ, ಭಯವು ನಿಷ್ಪಾಪನಂ
ಸನ್ಮಿತ್ರನಂ ಪಳಿವು ಪೊರ್ದದೆಂದುಂ,
ನಾಣು ಕಾಮುಕಗಿಲ್ಲಮಲಸನಿಗೆ ಸಿರಿಸಲ್ಲ
ದುರ್ಜನಕೆ ಲೋಕವೇ ಇಲ್ಲವಿಂದುಂ.

೨೩

ಅನುಚಿತವ ನೆಸಗುವುದು, ತನ್ನವರ ನಿಂದಿಪುದು
ವನಿತೆಯರ ವಿಶ್ವಾಸ, ಸಬಲವೈರಂ
ಅನುದಿನಂ ಮನೆ ಜನರ ಗೋಳಾಟವೀಯೈದು
ಜನುಮ ಕಡೆಗಾಣಿಸುವ ಜಾಡ್ಯಮೆನಿಕುಂ

೨೪

ತನ್ನವರೆ ಆದರೂ ಬಹುಮಂದಿ ದುರ್ಜನರ
ವೈರವಾರಿಗು ಸಲ್ಲ ಲೋಕದಲ್ಲಿ,
ಕ್ಷುದ್ರ ಜೀವಿಗಳೆನಿಪ ಇರುವೆಗಳು ಒಗ್ಗೂಡಿ
ಉಗ್ರನಾಗವ ಪಿಡಿದು ಕೊಲ್ಲುವಲ್ತೆ !

೨೫

ಮನ್ನಿಪುದು ಮೇಧಾವಿ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯು ಗೈವ
ತಪ್ಪುಗಳ ನಾರೈದು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ,
ಸುಲಭಮೇನೆಲ್ಲರೊಳು ಸುವಿವೇಕಮಂಕುರಿಸೆ
ಪುರುಷರೊಳು ಪಾಂಡಿತ್ಯ ವಿರಳವಲ್ತೆ !

೨೭

ಪೊರೆವ ಪಿತನೆಳೆತನದೆ ಯೌವನದೆ ಸತಿ ಪೊರೆವ
ಪೊರೆವ ಸುತ ಮುದಿತನದೆ ಮಾತೆಯರನು,
ಶೀಲವತಿ ಸತಿ ಬಯಸಳೆಂದಿಗುಂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ಮಾನವೇ ಮಾತೆಯರ ಜೀವಮಲ್ತೆ !

೨೭

ನಾರಿಯರು ನಲಿವಲ್ಲಿ ಸುರಲೋಕಮೊಲಿಯುವುದು
ನಾರಿ ಕಾರಣ ನಾಕ ನರಕಗಳಿಗೆ,
ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವ ದಾಂಟಿಸುವ ನಾವೆಯದು
ನಾರಿಯೊಲಿವುದು ನರನ ಪುಣ್ಯಮಲ್ತೆ !

೨೮

ಆಟೋಪದಿಂದ್ನೆದಿ ಸೋತು ಬರ್ಪುದು ಟಗರು
ಸಂಕುಚಿಸಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಸಿಂಹ ಗೆಲ್ಗುಂ,
ಆಡಂಬರವ ತೊರೆದು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವ ಬಿಡದೆ
ಸಾಧಿಪಂ ಸುವಿವೇಕಿ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಂ

೨೯

ಕೈಹಾಕದಿರು ಕಂಡ್ಯ ತನಗೆ ಸಲ್ಲದ ಕೃತಿಗೆ
ಹಾಕಿದೊಡೆ ಕಾಯ್ದಿಹುದು ಮಿಳ್ತು ಬಳಿಯೊಳ್,
ಬಡಗಿ ಕೊಯ್ದಿಟ್ಟಿರ್ದ ಬೆಣೆ ಕಿತ್ತ ಚಪಲ ಕಪಿ
ವೃಷಣ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಮಡಿದುದಲ್ತೆ !

೩೦

ಕೊಟ್ಟು ಹುಟ್ಟದ ನರಗೆ ಗಿಟ್ಟುವುದೆ ಸಂಪದಂ
ಎಂಬ ಹಿರಿಯರ ನುಡಿಯದೆಷ್ಟು ತಥ್ಯಂ,
ನೆಲವೆಲ್ಲ ಜಲತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದರು ಚಾತಕಕೆ
ಮರುಭೂಮಿಯೆನಿಸಿಪ್ಪುದಷ್ಟೆ ಸತ್ಯಂ !

೩೧

ತಂದೆಯಂ ನಿಂದಿಪನೆ ಜಾರಜನುಮಲ್ಲದೊಡೆ
ದೂಷಿಪಳೆ ಗಂಡನಂ ದೋಷರಹಿತಳ್
ವ್ಯಾಮೋಹಮಿಲ್ಲದವನಧಿಕಾರಕಾಶಿಪನೆ
ಗೈವನೇಂ ಸೊಗಸನಿಷ್ಕಾಮಿ ಮಹಿಯೊಳ್.

೩೨

ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗೆ ನೆಗೆವ ಕಪಿ ಕಡಲ ದಾಂಟದುದು
ಹಿರಿಯ ಹರಕೆಯ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ತು,
ಮಹಿತರಾಶಿಷಗೊಂಡ ತೃಣಪುರುಷನಾದರುಂ
ಮೇರುಗಿರಿಶಿಖರಮಂ ತರುವನಲ್ತೆ!

೩೩

ತೃಣಕೆ ಸಮ ಸಗ್ಗಮಿದು ಬೊಮ್ಮನಂ ಬಲ್ಲವಗೆ
ಜೀವನಂ ತೃಣಕೆ ಸಮ ಧೀರ ನರಗೆ,
ತೃಣಕೆ ಸಮ ನಾರಿಯರ್ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂಗೆಲ್ಲ
ವಿಶ್ವಮುಂ ತೃಣಕೆ ಸಮ ನಿಸ್ಪೃಹಂಗೆ.

೩೪

ತನ್ನಳವನರಿಯದಲೆ ಬಲವಂತನೆದುರಿಸಿದ
ಮತಿಹೀನ ಮಹಿಯೊಳಗೆ ಮಣ್ಣುಮುಕ್ಕುವಂ,
ತ್ರಿಪುರಹರ ನೆದುರಿನಲಿ ಬೀರಮಂ ಬೀರಿದಾ
ಕುಸುಮಶರ ವಿಲಯಮಂ ಪಡೆದ ತೆರದೆ.

೩೫

ದೇಶಕಾಲದ ಪರಿಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಣದಿರವ
ನಳೆದು ನಡೆವನೆ ಜಾಣನಿಳೆಯೊಳೆಂದುಂ,
ಕೇಳಿಯುಂ ಕಿವುಡನೊಲು ಕಂಡರುಂ ಕುರುಡನೊಲ್ಲು
ತಿಳಿದರುಂ ಜಡನಂತೆ ನಡೆವುದೆನಿತ್ತುಂ.

೩೭

ತನಗೆ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲು ಪೀಠಕೆ ಬಕ್ಕು
ನವರತ್ನ ಶಿಲೆಯಕ್ಕು ಬೇಡವಾಗೆ,
ದಿನದಿನಕೆ ಬದಲಿಸುವ ಸರಕಾರ ನೀತಿಯಲಿ
ಬೇಲೆಯುಂಟೆ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ.

೩೭

ದುಡಿಯುವರ ಕೆಳ ತುಳಿದು ಸೇವೆಯಂ ಕಡೆಗಣಿಸಿ
ಕಿರುಕುಳುವ ಕೊಡುವುದೇ ನೀತಿಯೆಂದು,
ಮೆರೆಯುವಧಿಕಾರಿಗಳ ದರ್ಪರಂಗದ ಮೇಲೆ
ಕುಣಿಯುತಿದೆ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ ಜಗಪೊಳಿಂದು,

೩೮

ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಕೂಡಿ ಮುಳ್ಳಂದಿ ಜೈಯೆನಲು
ಘೋಷಣೆಯನಾಲಿಸಿದ ಸರ್ವಕಾರ,
ಕರೆದವನ ಗೌರವಿಸಿ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಯಿತ್ತು
ಘೋಷಿಪುದು ಗುಣಕಲ್ಲಿ ಸಂಚಕಾರ.

೬೯

ಹೊಳೆಯ ತಡಿಯೊಳು ನಿದ್ದೆ, ಪೆಂಡಿರನ್ಯರ ವಶದೆ
ಮಾತು ಮೀರುವ ಮಗಂ ಮನೆಯೊಳಿರಲು
ಬಡಪಾಯಿ ಬದುಕಿಗಿಂ ಮರಣವೇ ಮಾನವಮಿ
ಕಡೆಹಾಯಿಸವನ ಮೃಡ ಕರುಣೆಯಿರದ

೪೦

ಶ್ರೋತೃವಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ವಕ್ತೃವೇಂ ಗೈದಪಂ
ಚಿತ್ತಲಿಯು ನಾಡಿನೊಳಗಗಸನುಂಟೆ ?
ಕಗ್ಗಲ್ಲ ನೆಲದೊಳಗೆ ರಸನ ಪೊಳೆ ಹರಿದೇನು
ನೆಗ್ಗಲೊಳ್ ಜ್ಞಾನಗಜ ನಡೆವುದುಂಟೆ ?

೪೧

ಕಲ್ಲು ಜಿಗಿವುದು ನೀರ ಹುಲ್ಲು ಕೆಯ್ ಮೇಯುವುದು
ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಿ ಹೆಳವ ಗೆದ್ದನೆಂದು,
ಸಲ್ಲದುದ ನುಡಿಯದಿರು ಬಲ್ಲವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ
ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜನನೊಲ್ಲನಲ್ಲದುದನು.

೪೨

ಮಿಸುನಿ ಮುಚ್ಚಳದಿಂದ ಮರೆಯಾದ ನಿಜವನ್ನು
ದಿನಪ ತೆರೆದದ ಜಗಕೆ ತೋರುವಂತೆ,
ಜನದೆದೆಯ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಮಸಕಾದ ಚೇತನವ
ದೀಪಗಳ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಬೆಳಗಬಾರ !

೪೩

ರೂಪ ನರನಿಗೆ ಭೂಷಣಂ
ಗುಣವು ರೂಪಕೆ ಭೂಷಣಂ,
ಗುಣಕೆ ತಿಳಿವೇ ಭೂಷಣಂ
ಕ್ಷಮೆಯು ತಿಳಿವಿಗೆ ಭೂಷಣಂ

೪೪

ತಿಳಿವಿಲ್ಲದೆಯೆ ಬಾಲ್ಯ ಕಳೆಯುವುದು ಮಾನವಗೆ
ಬೆಳೆವಾಗ ಬೇಕುಗಳು ಕಾಡುತಿಹವು,
ಹರಯದಲಿ ಕಾಮದುನ್ಮಾದ ಕಡಲಿನ ಸೆಳೆತ
ಮತಿವಿಕಲ ಮುದಿತನದೆ ಸುಖಿಪುದೆಂದು ?

೪೫

ಹೊಸವಸ್ತ್ರ ಹೊಸಶಸ್ತ್ರ ಹೊಸ ವನಿತೆ ಹಿತಕರವು
ಸುಖವು ಹೊಸಮನೆ ವಾಸ ಮಾನವರಿಗೆ,
ಹೊಸೆದೆಲ್ಲವಾದರುಂ ಮನೆಹಿತವ ಬಯಸುವೊಡೆ
ಸುವಿವೇಕಿ ಸೇವಕಂ ಹಳಬ ಲೇಸು.

೪೬

ಬಾಲರವಿ ಮೆಟ್ಟುವನು ಪಾದದಿಂ ಗಿರಿಶಿಖರ
ಶಿವಕುವರ ತಾರಕನ ಮೆಟ್ಟಿದಂತೆ,
ವಯಸಿನಂತರವೇನು ಪದವಿಗಳ ಹಂಗೇನು
ತೇಜಸ್ವಿಗಿದಿರುಂಟೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ?

೪೭

ಕಂಗೊಳಿಪ ಕೂಪಗಳು ಕೊಳ-ಹೊಳೆಯು-ಕಡಲುಗಳು
ತುಂಬಿರ್ದರುಂ ಜಗದಿ ಚಾದಗೆಗಳ
ನೀರಡಿಕೆ ನಂದಿಸುವ ನವಜಲಪಬಿಂದುವ್ರತ
ಫಲಿಸುವುದೆ ನವ ಜಲದವುದಿಸದಿರಲು

೪೮

ರತ್ನರಾಶಿಗಳಿಂದ ಮುತ್ತುಮಾಣಿಕದಿಂದ
ತುಂಬಿರ್ದರುಂ ಕಡಲಿಗಿಲ್ಲ ಮದವು,
ಹಲ ಕೆಲವು ಮುತ್ತುಗಳ ಪೊಂದಿದಾನೆಗಳಿಂದು
ಮದ್ದಾನೆ ತಾವೆಂದು ಬೀಗುತಿಹವು.

೪೯

ನೂರಾರು ಬಕಪಕ್ಷಿ ತೀರದಲಿ ಕುಳಿತರುಂ
ಕೊಳವ ಬೆಳಗಿಸೆ ಹಂಸವೊಂದೆ ಸಾಕು,
ಸರಸೋಕ್ತಿಗಳನಾಡಿ ರಸಿಕಸಭೆ ಬೆಳಗಿಸಲು
ಸರಸಕವಿಯುಚಿತಜ್ಞನೊಬ್ಬ ಬೇಕು.

೫೦

ಬಹುಸಹಾಯವ ಪಡೆದ ನರನಲ್ಪನಾದರುಂ
ಸುಲಭದಿಂ ಕಾರ್ಯಮಂ ಸಾಧಿಸುವನು,
ಹಳ್ಳಕಿರಿದಾದರುಂ ಹಿರಿಯ ಹೊಳೆಯಂ ಸೇರಿ
ಸಹಜದಿ ಕಡಲನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ

೫೧

ಅರಸಂಚೆ ಬೆಳಗುವುದು ಕಮಲವನ ಮಧ್ಯದಲಿ
ಗಿರಿಗುಹೆಗಳೊಳು ಸಿಂಹ ಶೋಭಿಸುವುದು,
ಬೆಳಗುವುದು ಜಾತ್ಯಶ್ವ ರಣಬುವಿಯ ಕಣದಲ್ಲಿ
ಬುಧವರಂ ಸುವಿವೇಕಿ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ.

೫೨

ಅರಸಂಚೆ ಶೋಭಿಪುದೆ ಕಾಗೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲಿ
ಕೇಸರಿಯು ಬೆಳಗುವುದೆ ನರಿಗಳಲ್ಲಿ,
ಜಾತ್ಯಶ್ವ ಶೋಭಿಪುದೆ ಕತ್ತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲಿ,
ಗಾವಿಲರ ಸನಿಹದಲಿ ವಿಬುಧವರನು

೫೩

ಋತು ವಸಂತವು ಕಳೆಯೆ ಕೋಗಿಲೆಯು ರುತವೇಕೆ ?
ಭೀರುವಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗೊಡವೆ ಏಕೆ ?
ದುರ್ವ್ಯಸನಿಗೇತಕ್ಕೆ ಸನ್ಮಿತ್ರರುಪದೇಶ
ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದ ನರನ ಬಾಳ್ವೆಯೇಕೆ ?

೫೪

ನೀಚನಾಢ್ಯನಾಗೆ ಯವನ ನೀಚ ಸೇವಿಸನ್
ಮಹಿತನವನ ನೆರೆಯ ತೊರೆದು ದೂರ ಸರಿಯುವನ್,
ಬೇವು ಫಲಿಸೆ ಕಾಗೆಯಂತೆ ಅಂಚೆ ಸರಿವುದೇಂ ;
ಸಾವು ಬರಲು ಸನಿಹಕ್ಕೈದಿ ಸೇವೆ ಗೈವರಾರ್ ?

೫೫

ಆದರಿಸುವವರಾರು ದಿನದಿನಂ ಬರುವವರ
ಅತಿಯಾಗೆ ಪರಿಚಯಂ ಕಡೆಗಣಿಕೆಯು,
ಮಲೆಸೀಮೆ ಬೇಡತಿಯು ಗಂಧಸೌದೆಯನೊಲೆಗೆ
ಅಟ್ಟುವಳು ಮುದದಿಟ್ಟು ಯೋಚಿಸದೆಯೆ.

೫೭

ಬಹುದಿನದ ಬಯಕೆಗಳು ಬಹುದೂರ ಸರಿಯುವವು,
ಬಯಸದಿರ್ಪವು ತಾವೆ ಮುಂದೆ ಬಹವು;
ಇಂತು ವಿಧಿವಿಲಸಿತವ ಮನಗಂಡು ಸಜ್ಜನರು
ಸುರಸರಿತ್ತಟಕೈದಿ ವಿರತರಹರು.

೫೮

ಮರು ಬುವಿಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ಬುಡಬೆಂದು ಪಣಗಿರುವ
ಚಂಪಕಕೆ ಚಿಗುರೊಡೆವ ಚಿಂತೆಯುಂಟೆ ?
ಅನುಚಿತದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಚಾಟ್ಲುಪಡುತಿರುವ
ಸುಜನರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನಾಶೆಯೇಕೆ ?

೫೯

ಉಚಿತವೊ ಅನುಚಿತವೊ ಕಾರ್ಯದಲಿ ತೊಡಗಿರುವ
ವಿಬುಧನಿಗೆ ಪರಿಣಾಮದರಿವು ಬೇಕು ?
ಅವಸರದೊಳೆಸಗಿರ್ಪ ಕೃತಿಯ ವಿಷವಗಳೆಲ್ಲ
ಮುಳ್ಳಿನೊಲು ಕಡೆತನಕ ನೋಯಿಸುವುವು.

೫೯

ದೈವಜ್ಞರಿರದೂರು ವಿಬುಧರಿಲ್ಲದ ಸಭೆಯು
ಶ್ರುತಿಯ ನರಿಯದ ಮುಖವು ಶೂನ್ಯಗೃಹವು,
ವಕ್ತೃವಲ್ಲದ ಗುರುವ ಗಯ್ಯಾಳಿ ಹೆಂಡತಿಯ
ತೊರೆಯದನ ಜಾಣನೆಂದೆನುವರಿಹರೆ ?

೬೦

ಸಾಣೆಸಿದ ಮಣಿಗಣವು ಸಣ್ಣಾದ ಶರದ ನದಿ
ಮದವಳಿದ ಗಜಪತಿಯು ಸಮರವಿಜಯಿ,
ಕಲೆಯುಳಿದ ಚಂದ್ರಮಂ ಸುಸಿಲ ಬಳಲಿದ ಬಾಲೆ
ಕೊಟ್ಟು ಬಡವಾದರಸ ಬೆಳಗದಿಹನೆ ?

೬೧

ಅನೃತ ನುಡಿವುದಕಿಂತ ಮೌನಮಿರ್ಪುದೆ ಲೇಸು
ಪರಸತಿಯ ಸಂಗಕಿಂ ಕ್ಲೈಬ್ಯ ಲೇಸು,
ಪಿಸುಣರೊಡನಾಟಕಿಂದಸು ತೊರೆವುದೇ ಲೇಸು
ತಿರಿದುಂಬುದೇ ಲೇಸು ಪರರೊಡವೆಗಿಂ.

೬೨

ಅಗಡುದನಗಳಿಗಿಂತ ಬರಿಮನೆಯ ನೆರೆ ಲೇಸು
ಅವಿನೀತೆ ಸತಿಗಿಂತ ವೇಶ್ಯೆ ಲೇಸು.
ದುಷ್ಟದೊರೆ ಪುರಕಿಂತ ಕಗ್ಗಾಡು ಕಡು ಲೇಸು
ಅಧಮರನುನಯಕಿಂತ ಸಾವು ಲೇಸು!

೬೩

ನಭಕೆ ನೇಸರ ದುಂಬಿ ಕಮಲಕೆ ಸತ್ಯವಾಕ್ಕಿಗೆ ಭೂಷಣಂ
ದಾನ ವಿಭವಕೆ ಮೈತ್ರಿ ಮನಸಿಗೆ ಮಧು ವಸಂತಕೆ, ಭೂಷಣಂ
ಸೂಕ್ತಿ ಸಾಧುಗೆ ವಿನಯ ಸದ್ಗುಣ ಜಾಲಕೆಲ್ಲಕೆ ಭೂಷಣಂ
ವಿದ್ಯೆ ಮನುಜಗೆ ಶುದ್ಧಭಾವಕೆ ದೈವ ಭಕ್ತಿಯೆ ಭೂಷಣಂ

೬೪

ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣ ಸೀಮೆ ವಿತರಣ ; ಕಲೆಯ ಸೀಮೆಯೆ ಕಾವ್ಯವು
ಭಯಕೆ ಮರಣವೆ ಸೀಮೆಯೈಹಿಕ ಸುಖಕೆ ಸುದತಿಯೆ ಸೀಮೆಯು
ತಪಕೆ ಮುಕುತಿಯು ಸೀಮೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಕೆ ಸೀಮೆ ಶ್ರುತಿತತಿಸಂಪದಂ
ಪ್ರಿಯಕೆ ಮೋದವು ಸೀಮೆ ಶ್ರವಣಕೆ ದೈವಭಜನೆಯೆ ಸೀಮೆಯು

೬೫

ಅಕ್ಷರವಿಲ್ಲದ ಮುಖವು ಕಮಲವಿಲ್ಲದ ಕೊಳವು
ಕಳೆದ ಯೌವನ ವನಿತೆ ಯಾಸೆಬುರುಕಂ,
ಹಗಲಿನಲ್ಲಿನ ಶಶಿಯು ರಾಜ ಸಂಗತ ಖಲನು
ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಹ ಸುಜನರಿಗುಂಟೆ ಕಳೆಯು.

೬೭

ಜಗದಿ ವಿಬುಧರು ವಿದ್ಯೆತೀರ್ಥದಿ, ಸತ್ಯ ತೀರ್ಥದಿ ಸಾಧುಗಳ್
ಮಲಿನಮಾನಸ ಗಂಗೆ ಜಲದಲಿ ಧ್ಯಾನತೀರ್ಥದಿ ಯೋಗಿಗಳ್,
ಶಸ್ತ್ರಧಾರೆಯ ಜಲದೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ದಾನ ಜಲದೊಳುದಾರಿಗಳ್
ಲಜ್ಜೆತೀರ್ಥದೆ ಕುಲಜ ಯುವತಿಯು ಪಾಪಪಂಕವ ತೊಳೆದಪರ್

೬೭

ಚಳಿಯು ಕಳೆಯೆ ವಸ್ತ್ರದಾಸೆ ಹಗಲು ಕಳೆಯೆ ಭೋಜನಂ
ನಿಶೆಯು ಕಳೆಯೆ ಯುವತಿಮೇಳ ಪ್ರಾಯ ಕಳೆಯೆ ಮದುವೆಯು,
ನೀರು ಹರಿಯೆ ಸೇತುಬಂಧ ಮುದುಪತನದೆ ಯಾತ್ರೆಯು
ವಿತ್ತವಳಿಯೆ ದಾನಬುದ್ಧಿ ಮೂಡುತಿಹವು ಮೂಢರೊಳ್.

೬೮

ತನು ದಾರ್ಢ್ಯಮಿರುವನ್ನ ವಾರ್ಧಕ್ಯ ಬರದನ್ನ
ಕರಣಶಕ್ತಿಯುಮಾಯು ಮುಗಿವ ಮುನ್ನ
ಆತ್ಮ ಶ್ರೇಯಕೆ ಯತ್ನಮಾಡುವನೆ ಮತಿಯುತಂ
ಮನೆ ಹತ್ತಿದೊಡೆ ಕೂಪ ಖನನವೇಕೆ ?

೬೯

ಮಿತ್ರನುಂ ಮೈತ್ರಿಯಿಂ ಶತ್ರುವುಂ ನಯದಿಂದೆ
ಧನದೆ ಲೋಭಿಯು ಪ್ರಭುವು ಸೇವೆಯಿಂದೆ,
ನುತಿ ನತಿಗಳಿಂ ಗುರುವು ನಲ್ಮೆಯಿಂ ನಾರಿಯರು.
ಶೀಲದಿಂ ಸಕಲರುಂ ವಶವರ್ತಿಗಳ್.

೭೦

ದುರ್ಮಂತ್ರದಿಂ ನೃಪನು ದುಸ್ಸಂಗದಿಂ ಯತಿಯು
ಸುತನು ಲಾಲನೆಯಿಂದೆ ಕೃಷಿಯುಪೇಕ್ಷೆ-
ಖಲಸಂಗದಿಂ ಶೀಲ ಕುಸುತನಿಂ ಸತ್ಕುಲವು
ಅವಿವೇಕದಿಂ ಧನವು ಕೆಡುಗುಮಿಳೆಯೊಳ್.

೭೧

ತ್ಯಜಿಸುವುವು ವೃಕ್ಷಗಳ ಪರ್ಣಮುಗಿಯೆ ಪಕ್ಕಿಗಳು
ಒಣಗಿರುವ ಕೊಳಗಳಂ ಸಾರಸಗಳು
ಧನರಹಿತ ಪುರುಷನಂ ತೊರೆಯುವರು ಗಣಿಕೆಯರು
ಹಳೆಯ ಹೂಗಳ ದುಂಬಿ ಬಳಗ ಬಿಡುಗುಂ.

೭೨

ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಿಂಬೆಂದ ಕಗ್ಗಾಡ ಮೃಗಕುಲವು
ಭ್ರಷ್ಟನರಪನ ಮಂತ್ರಿವರರು ಬಿಡುವರ್
ಕಾರ್ಯವಶದಿಂದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸರು ದಿನದಿನಂ
ಇಲ್ಲ ಒಲವಾರಿಗುಂ ಹೃದಯದಿಂದೆ,

೭೩

ತಿರುಕನಿರೆ. ತೃಣವೇಕೆ ಸಂತರಿರೆ ಸುಧೆಯೇಕೆ ?
ಖಲರ ನೆರೆಯೊಳು ಕಾಲಕೂಟವೇಕೆ ?
ಪ್ರಿಯೆ ಹಾದಿಯಲಿ ಬರಲು ಕಣ್ಗೆ ಕಪ್ಪುರವೇಕೆ ?
ಕಲ್ಪಕುಜವೇತಕ್ಕೆ ದಾತನಿರಲು?

೭೪ ೭೫

ಸಚ್ಚರಿತ ಸುತನಾಗೆ ಸತಿಯು ನಚ್ಚಿನಳಾಗೆ
ಸುಪ್ರಸನ್ನರುಮಾಗೆ ಒಡೆಯರುಗಳು
ಮನವು ನಿರ್ಮಲವಾಗೆ ಮಿತ್ರರುಂ ಹಿತರಾಗೆ
ವಂಚಕರುಮಲ್ಲದಿರೆ ಪರಿಜನಗಳು

+

ವಪುವು ಸುಂದರವಾಗೆ ವೈಭವಂ ಸ್ಥಿರಮಾಗೆ
ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿದ್ಯೆ ಚಿಮ್ಮುತಿರಲು,
ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೊಲಿದ ಹರ ನಿಷ್ಕಾರ್ಥ ನೀಡುತಿರೆ
ಸಗ್ಗಮಾಗುವುದೈಸೆ ಧರೆಯೆ ನರಗೆ.

೭೬

ಕುಲಜನಂ ದುಷ್ಕುಲರು ಶ್ರೀಯುತನ ದುರ್ಭಗರು
ದೂಷಿಪರು ದಾತೃವಂ ಕೃಪಣಜನರು,
ಧನದನಂ ನಿರ್ಧನರು ಧಾರ್ಮಿಕನ ಪಾಪಿಗಳು
ನಿಂದಿಪರು ಪಂಡಿತನ ಮೂಢಜನರು.

೭೭

ರಾವಣಂ ಪರಸತಿಯ ಹರಣ ಪಾಪಮಿದೆಂದು
ದಿಟಮೆಂದು ರಾಘವಂ ಸ್ವರ್ಣಮೃಗವ,
ಜೂಜು ದೋಷಮಿದೆಂದು ಬಗೆದನೇಂ ಧರ್ಮಜಂ
ವಿಪದವುಡಸಿದ ನರಗೆ ಮತಿಯುಮುಂಟೆ ?

೭೮

ರಾಜನೀತಿಯ ಕುಶಲ ನರನು ಧಾರ್ಮಿಕನಕ್ಕು
ವೇದವಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯಕ್ಕು,
ರೂಪಯೌವನಶೀಲೆ ಕಾಮಿನಿಯು ಸತಿಯಹಳೆ
ಸೋಜಿಗಂ ನಿರ್ಧನಂ ಪಾಪರಹಿತಂ

೭೯

ಚೋರ ಚಂದ್ರನ ಜರೆವ ಜಾರ ಗೃಹಪತಿ ಜರೆವ
ಸಭ್ಯನಂ ಖಲನ ಸತಿಪತಿಯ ಜರೆವಳ್
ಆಕುಲ ಕುಲಜನ ಜರೆವ ಯುವಕ ಮುದುಪನ ಜರೆವ
ಅಬುಧ ವಿಬುಧನ ಜರೆವ ಮರೆಯದಿಳೆಯೊಳ್,

೮೦

ಗಜವು ಮದದಿಂ ಜಲವು ಕಮಲದಿ ಚಂದ್ರನಿಂ ನಿಶಿ ರಂಜಿಕುಂ
ಪ್ರಮದೆ ಶೀಲದಿ ತುರಗ ವೇಗದಿ ಮನೆಯು ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯದಿಂ
ನದಿಯು ಹಂಸದೆ ಸಭೆಯು ವಿಬುಧರ ವಾಣಿಯಿಂ ಪರಿಶೋಭಿ
ಕುಲವು ಸುತನಿಂ ವಸುಧೆ ನೃಪನಿಂ ಲೋಕ ಧೈವದೆ ರಾಜಿಕುಂ

೬೧

ಸಸ್ಯಗಳ ನೆಲ ಮೆಲಲು ಮಾತೆ ಮಗನಂ ಕೊಲಲು
ಕಡಲೆಲ್ಲೆ ದಾಂಟಬರೆ ನೆಲವು ಸುಡಲು,
ನಭ ತಲೆಯ ಮೇಲೆರಗೆ ತಿನಿಸೆಲ್ಲವಿಷಮಾಗೆ
ಅನ್ಯಾಯಮೆಸಗೆ ನೃಪ ತಡೆವರಾರು ?

೬೨

ಸಂಪದಗಳೊದಗಿದವು ಕಾಮನೆಯು ಫಲಿಸಿಹದು
ಶತ್ರುಮಸ್ತಕ ಮೆಟ್ಟೆಯಾಯ್ತು ಮುಂದೆ,
ತಣಿದರ್ಪೆ ಪ್ರಿಯಜನರುಮಾಕಲ್ಪ ಬದುಕಾಯ್ತು
ಮುಂದೇನು ಮುಂದೇನು ಪೇಳು ಮರುಳ !

೬೩

ಸ್ತ್ರಹತ ರಿಪುವಿತತಿ ಹತವಲ್ಲ ಪರಿಕಿಸಲು
ನೀತಿಹತರಾದವರೆ ಹತರು' ಜಗದಿ,
ಶಸ್ತ್ರ ಪುರುಷನ ವಪುವನೊಂವನೇ ಕೊಲ್ಲುವುದು
ರ್ನೀತಿ, ಕುಲ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ ವಿಭವಮೆಲ್ಲಂ

೬೪

ಅರ್ಥ ತನ್ನದು ಎಂದು ಬೀಗುತಿಹ ಜಿಪುಣನಂ
ಭೂಮಿ ತನ್ನದು ಎನುವ ಭೂಪನನ್ನು
ತನಯರೆನ್ನವರೆಂಬ ಪತಿಯ ಜಾರಿಣಿಯಂತೆ
ನಗುತಿರ್ಪುಪ್ಪೆ ಮೃತ್ಯು ಭೀರು ನೃಪನಂ

೬೫

ಕೃತಿಯಾವುದಾಪರುಂ ದುಡುಕಿ ಮಾಳ್ಪುದು ಬೇಡ
ಅವಿವೇಕಕಾಸ್ಪದಂ ದೋಷಜನಕಂ;
ಹಿಂದು ಮುಂದುಗಳೆಲ್ಲ ಪರಿಕಿಸುತೆ ಮಾಳ್ಪನಂ
ಗುಣಲುಬ್ಧ ಸಂಪದಂ ತಾನೆ ಬರ್ಕುಂ

೮೬

ಪರರಿಗನುಕೂಲೆಯುಂ ಸ್ವಯಮರ್ಥಚೋರೆಯುಂ
ಜಗಳಗಂಟಿಯುನಧಿಕ ಪಚಿಸುವವಳಂ,
ನೆರೆಮನೆಯ ತಿರುಗುವಾ ಕೋಪಿಷ್ಠೆ ಪೆಂಡಿರಂ
ದಶಪುತ್ರವತಿಯುನುಂ ತೊರೆವುದೊಳಿತು.

೮೭

ಮಡದಿಯುಂ ಧಿಃಕರಿಸಿ ಜಾರಿಣಿಯ ಕಾಲ್ತೊಳೆವ
ಮಕ್ಕಳಂ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಹೋಟಲಲೆವ;
ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲಿ ಪಗಲಿರುಳು ಕಾಲಕಳೆವಧಮನಂ
ಕರೆದು ಹೊಡೆ ಕೆರಹರಿಂಪೆ ತಡಮಾಡದೆ.

೮೮

ಹಳತಾದುದೆಲ್ಲವಂ ಸರಿಯೆಂದು ಬಗೆಯದಿರು
ಯಾವುದಂ ಪೊಸತೆಂದು ಪಳಿಯಬೇಡ,
ಸಂತರವಲೋಕಿಸುತೆ ಸರಿಯ ನಿರ್ಣಯಿಸುವರು
ಪೆರರೆಂದುದಂ ನುಡಿವ ಮೂಢನೆನಿಕುಂ.

೮೯

ಪಕ್ಕಿಗಳು ತರುಗಳಂ ಹೊಳೆಗಳುರೆ ಸಾಗರವ
ತರುಣಿಯರು ಪತಿಗಳಂ ಪೊರ್ದಿ ಸುಖಿಪರ್,
ಎಲ್ಲವುಂ ಲೋಕದೊಳಗೊಂದೊಂದನಾಶ್ರಯಿಸೆ
ಕಾಂಚನವನಾಶ್ರಯಿಸುವೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳ್

೯೦

ಅರ್ಧಕೊಡ ತುಳುತುಳುಕಿ ಶಬ್ದಗುಡುವಂದದಲಿ
ತುಂಬುಕೊಡ ತುಳುಕುವುದೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ?
ಸಕುಲೀನವಿಬುಧವರ ಗರ್ವಪಡನೆಂದಿಗುಂ
[illegible]

೯೧

ಉಚಿತಮಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯ ತನ್ನವರ ವಿಪ್ಲೇಷ
ಬಲವಂತರೊಡನೆಸೆಪ ಪಂಥವಿನ್ನು
ಪ್ರಮಪೆಯರ ವಿಶ್ವಾಸನಿವು ನಾಲ್ಕು ಲೋಕದಲಿ
ಮೃತ್ಯುದ್ವಾರಗಳೆಂದು ಪೇಳ್ವರರಿದರ್

೯೨

ಸ್ವಜನರಿಂದಪವಾದ ಭಾರ್ಯಾವಿಯೋಗಮುಂ
ಕೃಪಣಗೆಸಗಿದ ಸೇವೆ ಕಪಯತನಕ,
ಬಡತನಪೆ ಬಾಂಧವರು ಬರುವರೆಂಬಿವು ನಾಲ್ಕು
ಮೃತ್ಯುದ್ವಾರಗಳೆಂದು ಬಗೆವರರಿದರ್.

೯೩

ಪ್ರಣವ ನೋಣಬಯಸುವುದು ಧನವ ನೃಪ ಬಯಸುವನು
ಕಲಹ ಬಯಸುವರ್ಸೆಸೆ ನೀಚ ಜನರು
ಭಕ್ತಿಯಂ ಬಯಸುವರು ಭಾವುಕರು ಮಾನಸಪೆ
ಶಾಂತಿ ಬಯಸುವರ್ಸೆಸೆ ಸಾಧುಜನರು,

೯೪

ಸ್ವಂತ ಗುಣಗರಿಮೆಯಿಂ ಸಂತರುರೆ ರಾಜಿಪರು
ಹಂಗಾಗರೆಂದಿಗುಂ ಪರರ ಸಿರಿಗೆ,
ಅದಿಮಿ ಮುಚ್ಚಿಡಲಳವೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಪರಿಮಳವ
ನಿಜತೇಜ ತಂತಾನೆ ಪುಟಿವುದಲ್ತೆ !

೯೫

ಅರಳಿಪಂ ದಿನಕರಂ ಕಮಲವನ ಬೃಂದಮಂ
ಕುಮುದಗಳನರಳಿಪಂ ಶೀತಕರನು,
ಕೇಳದೆಯೆ ಜಲಧರಂ ಮಳೆಗರೆದು ರಕ್ಷಿಪುದು
ಸಂತರುರೆ ಪರಹಿತವ ಬಯಸರಲ್ತೆ!

೧೦೧

ಪಾವು ಗಳ್ ಪವನಮಂ ಕುಡಿದು ದುರ್ಬಲಮಲ್ತು
ಬಲಹೀನಮಲ್ತು ಗಜ ಹುಲ್ಲು ತಿಂದು,
ಕಂದಮೂಲಗಳಿಂದೆ ಜೀವಿಸರು ಮುನಿವರರು
ಸಂತೋಷಮೇ ನರರ ಜೀವಮಲ್ತೆ !

೯೭

ತನುವು ಕುಗ್ಗಿತು ಹಲ್ಲು ಸಡಲಿತು ಕಿವಿಯು ಕೇಳದು
ನಡಗೆ ಕೋಲಿಗೆ ಮಣಿವುದು
ತಲೆಯು ಬಿಳಿಚಿತು ಕಣ್ಣು ಕಾಣದು ಮನವು ನಾಣಿಲಿ
ವಿಷಯಗಳ ಮಿಗೆ ಬಗೆವುದು.

೯೮

ತರುಣಿಯರ ನಲಿಸುವೀ ತಾರುಣ್ಯಮಳಿದಿಹುದು
ಪಲ್ ಸಡಲಿ ನಡೆಕೋಲ್ಗೆ ಶರಣಾಯಿತು,
ಜಡಮಾಯ್ತು ತನುಯಷ್ಟಿ ಕಿವಿಕೇಳದಂತಾಯ್ತು
ಮನವು ನಾಣಿಲಿ ವಿಷಯ ಕೆಳಸುತಿಹುದು.

೯೯

ಕಾಂತೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಬಾಣಕಳುಕದ ಮನವು
ಕೋಪಾಗ್ನಿದಹಿಸದೀ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ,
ವಿಷಯಲೋಭದ ಸೆಳೆತವಾರಮನ ಬಾಧಿಸದೊ
ಮೂಲೋಕ ವಿಜಯಿಯುಸನಲ್ತೆ ಜಗದಿ !

೧೦೦

ಇಂತು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ನಂದನೋದ್ಯಾನದಲಿ
ಸಂತ ಸಸಿಗಳೊಳರಳಿ ಗಮಗಮಿಸುವ,
ಬಗೆಬಗೆಯ ಸುಮಗಳಂತಿರಿತಂದು ಸರಸತಿಗೆ
ಬಾಗಿ ಪದತಲಕಿಟ್ಟನಮರವಾಣಿ

ಪಂಚಮ ಶತಕಂ

ಕಠಿಣ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಎಸಳು–೧

೧ ಸಲಿಲಾಂಜಲಿ–ನೀರು ತುಂಬಿದ ಬೊಗಸೆ
೨ ಸುಧೆ–ಅಮೃತ
೩ ರಸವಿಸರ–ರಸೋತ್ಕರ್ಷ
೩ ಆಸ್ವಾದ–ರುಚಿ
೪ ವಿಕೃತಿ–ವಿಕಾರ
೪ ವಿರಸ–ವಿರೋಧ
೪ ಜಾಡ್ಯಹರ–ಜಡತೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವ
೪ ರಸೆ–ಭೂಮಿ
೭ ಪಯಣ–ಪ್ರಯಾಣ
೬ ಬಿನ್ನಬಡು–ಕಷ್ಟಪಡು
೮ ಪರಿಕರ–ಸಾಮಗ್ರಿ
೮ ಪಡಿ–ಸಮ, ಹೋಲಿಕೆ
೧೦ ಶೇಷಶಾಯಿ–ನಾಗಶಯನ (ವಿಷ್ಣು)
೧೨ ಪರಿವೆ–ವ್ಯತ್ಯಾಸ
೧೪ ಬಲ್ಉಣಿಸು–ಹೆಚ್ಚು ಆಹಾರ
೧೪ ಸಮಯ ಶೌರ್ಯ–ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಸ
೧೪ ಶುನಕ–ನಾಯಿ
೧೬ ಕುಕ್ಕುಟ–ಕೋಳಿ
೧೭ ದುಸ್ತರ–ದಾಟಲು ಅಸಾಧ್ಯ
೧೮ ಅಳವು–ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
೨೧ ಧೃತಿ–ಧೈರ್ಯ
೨೦ ನೀರೋಗ–ರೋಗವಿಲ್ಲದ
೨೨ ಆಕರ್ಣಿಸು–ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳು
೨೬ ವಿಪದ–ವಿಪತ್ತು
೨೬ ಬಾಲಿಶ–ದಡ್ಡ
೨೮ ಈರಾರು–ಹನ್ನೆರಡು
೪೦ ಒರೆದ–ಹೇಳಿದ
೪೧ ಅಂಜನಗಿರಿ–ಕಪ್ಪುಬೆಟ್ಟ
೪೦ ಪೇರಿಸು–ಜೋಡಿಸು
೪೧ ಬಂಜೆಗೊಳಿಸು–ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡು
೪೬ ಕುಲಸೆರ್ಮೆ–ಕುಲದ ಹಿರಿತನ
೪೯ ಅಹಿತ–ಕೆಟ್ಟದ್ದು
೫೦ ಕೃಪಣ–ಜಿಪುಣ
೫೦ ನಿಶ್ಚವ–ನಿಶ್ಚಯ
೫೨ ಅಣು–ಸ್ವಲ್ಪ
೫೩ ಸಲಿಲ–ನೀರು
೫೪ ನಿರತರು–ಆಸಕ್ತರು
೫೪ ಸಾಜ–ಸಹಜ
೫೬ ಅಸು–ಪ್ರಾಣ
೬೦ ಚಾರುಕರ–ತಂಗದಿರ (ಚಂದ್ರ)
೬೬ ಕಾರ್ಮುಗಿಲು–ಮುಂಗಾರುಮೋಡ

೬೮ ಗಡಿ–ಎಲ್ಲೆ
೭೧ ಖಲ–ದುಷ್ಟ
೭೨ ಕರ್ವು–ಕಬ್ಬು
೭೫ ಗರಳ–ವಿಷ
೭೭ ವಿಪದ–ವಿಪತ್ತು
೭೭ ತವರು–ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆ
೮೨ ಶಾಲೀನ–ಸೌಜನ್ಯ ಮಾಡು
೮೬ ಸುಡಿಕೆಂಡ–ದಾರುಣವಾದ ಮಾತು
೮೬ ವಿಪ್ರಿಯ–ಅಹಿತ
೮೭ ಮೃತ್–ಮಣ್ಣು
೮೭ ಮೃತ್‌ಗಂಧ–ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆ
೯೨ ಎಸಕ–ಕೆಲಸ

ಎಸಳು–೨

೧ ದಿಗ್ವಸನ–ದಿಗಂಬರ
೧ ವಸನ–ಬಟ್ಟೆ
೧ ಬೆಸನ–ವ್ಯಸನ
೩ ಚಿನಿವಾರ–ಅಕ್ಕಸಾಲಿ
೪ ಚಂದ್ರಿಕೆ–ಬೆಳ್ದಿಂಗಳು
೬ ರಸವಿಸರ–ರಸವಿಸ್ತಾರ
೬ ಅಸ್ವಾದ–ರುಚಿ
೧೦ ಸೌರಭ–ವಾಸನೆ
೧೧ ಸುರತ–ಸಂಭೋಗ
೧೫ ಅನವರತ–ಯಾವಾಗಲೂ
೧೭ ಜಾಯೆ–ಹೆಂಡತಿ
೧೭ ವಿಧಿವಿಹಿತ–ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ
೧೮ ಅಬುಧ–ವಿದ್ವಾಂಸನಲ್ಲದವನ
೧೮ ವಿಬುಧ–ವಿದ್ವಾಂಸ
೧೮ ವರ್ಣ–ಅಕ್ಷರ
೧೭ ಕರಭ–ಒಂಟೆ
೧೮ ಕಲಭ–೩೦ವರ್ಷದ ಆನೆಮರಿ
೨೦ ಕವಿಕರ್ಮ–ಕಾವ್ಯ
೨೦ ಧೂಪ ವಾಸ–ಧೂಪ ಪ್ರಸಾರಣ
೨೩ ಅಸುರನೆದೆ–ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಎದೆ
೨೩ ದಯಿತೆ–ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
೨೫ ಸೇಕ–ಚಿಮುಕಿಸು
೨೫ ಭುಜವನತರು–ಭುಜವೆಂಬ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮರ
೨೬ ಆಗಸ–ಆಕಾಶ
೨೯ ಅಸಿಧಾರೆ ವ್ರತ–ಖಡ್ಗದ ಅಲುಗಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ವ್ರತ
೩೧ ಸೂಳ್ನುಡಿ–ಒಳ್ಳೆ ಮಾತು
೩೪ ಬಾಯಾಳಿ–ಮಾತುಗಾರ
೩೪ ಅಂಚೆ–ಹಂಸ
೩೭ ಕರಾಘಾತ–ಕೈಹೊಡೆತ
೩೭ ಎಳೆವೆರೆ–ಬಾಲಚಂದ್ರ
೩೮ ಲಕುಮಿ–ಲಕ್ಷ್ಮಿ
೪೦ ಅರಿಯಲರಿದು-ತಿಳಿವುದು ಕಷ್ಟ
೪೨ ಕುಪಿತ ಕಠಿಣ–ಕೋಪದಿಂದ ಕಠಿಣವಾದ
೪೩ ಶಮ-ಶಾಂತಿ
೪೪ ತಂಪಿಸುವುದು-ತಣ್ಣಗೆಮಾಡು

೪೫ ಪೇರಾಲ–ದೊಡ್ಡ ಆಲದ ಮರ
೪೯ ಪಳಿ–ನಿಂದೆ
೫೦ ಪಜ್ಜಳಿಸು–ಪ್ರಜ್ವಲಿಸು
೫೩ ಕವಲು ನುಡಿ–ಎರಡರ್ಥದ ಮಾತು
೫೪ ಒಳಲು–ಪ್ರದೇಶ
೫೫ ಪಗ್ಗ-ಹಗ್ಗ
೫೫ ಸಾಬಿ–ಸಾರಥಿ
೫೫ ಕಾಲಿಲಿ-ಕಾಲಿಲ್ಲದ (ಅರುಣ)
೫೭ ಬಿಜ್ಜೆ-ವಿದ್ಯೆ
೬೨ ಅಣಂ-ಸ್ವಲ್ಪ
೬೬ ಇನಿಸು–ಸ್ವಲ್ಪ
೭೨ ರಸೆ-ಭೂಮಿ
೮೨ ನನ್ನಿ-ಸ್ನೇಹ
೮೫ ಕಸವರ–ಚಿನ್ನ
೮೭ ಅನುನಯ–ವಿಶ್ವಾಸ
೯೫ ನವಿರೇರು–ರೋಮಾಂಚನವಾಗು
೪೯ ಗೆಳವೆ–ಗೆಳೆತನ
೪೯ ಮುಕುರ–ಕನ್ನಡಿ
೫೦ ಎಲರ್–ಗಾಳಿ
೫೪ ಬೊಮ್ಮನೊಮ್ಮಗ-ರಾವಣ
೫೬ ನೆಲವಿಲಿ-ನೆಲವಿಲ್ಲದ (ಗಗನ)
೫೬ ವಡಬ-ಬಡಬಾಗ್ನಿ
೬೦ ಆರೈದು–ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ
೬೮ ಇಸೆ–ಎಸೆ
೭೭ ದಾರುಣಾಗ್ರೇಸರ–ಅತಿಕ್ರೂರಿ
೮೭ ಅಳವು–ಶಕ್ತಿ
೯೨ ಸಪರಿಗ್ರಹ-ಸಪತ್ನೀಕ
೯೮ ಅರಸಂಚೆ-ರಾಜಹಂಸ

ಎಸಳು—೩

೬ ತಕ್ರ–ಮಜ್ಜಿಗೆ
೨೧ ನೀರಧಿ–ಸಮುದ್ರ
೨೬ ಒರೆದದ್ದು–ಹೇಳಿದ್ದು
೫೨ ಅಂತರಾಯ-ವಿಘ್ನ
೭೬ ನೀರೆ–ಹೆಂಗಸು
೮೯ ಬೆನಕ-ವಿನಾಯಕ
೯೭ ದಳ್ಳುರಿ–ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು
೧೩ ಕೃತಕಾರ್ಯ-ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿದವನು
೪೯ ಕೇತು–ಬಾವುಟ
೫೩ ಗುಡಿ-ಬಾವುಟ
೮೪ ಮುನ್ನೀರು–ಸಮುದ್ರ
೮೯ ಮಾರ್ಜಾಲ-ಬೆಕ್ಕು

ಎಸಳು—೪

೧ [illegible]

೧. ಕಲ್ಲನೇರಿಸು-ಮದುವೆ ಸಪ್ತಪದಿಯಲ್ಲಿ ವಧುವನ್ನು ಕಲ್ಲಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು

೨೦ ಎಡರು-ತೊಂದರೆ

೬೪ ಓಜೆವರ-ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ

೭೩ ಕೈದು-ಆಯುಧ

೮೦ ನನ್ನಿ ಕಾರಂಜಿ-ಸ್ನೇಹದ ಬುಗ್ಗೆ

೮೩ ಉರಗ-ಹಾವು

೯೫ ಕಾಸಾರ-ಕೊಳ

೯೮ ವಕ್ತೃ-ಮಾತನಾಡುವವ

೯೯ ಕೆಯ್-ಬೆಳೆ

೯ ಅದ್ರವ್ಯ-ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ

೬೩ ಗುಣಗರಿಮೆ-ಗುಣದ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ

೭೬ ಕಾಕತಾಳೀಯ-ಕಾಗೆ ಬರುವುದೂ ತಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಬೀಳುವುದೂ ಕಾಕತಾಳ; ಬಿದ್ದ ತಾಳೆ ಹಣ್ಣು ಒಡೆದು ಅದನ್ನು ಕಾಗೆ ತಿನ್ನುವುದು ಕಾಕತಾಳೀಯ (ಇದೊಂದು ನ್ಯಾಯ)

ಎಸಳು—೫

೧ ಶೇಷ-ಆದಿಶೇಷ (ಸರ್ಪ)

೯ ಆಳಿ-ದುಂಬಿ

೨೦ ಪರಿಪೂತ-ಪವಿತ್ರ

೨೨ ಪಳಿವು-ನಿಂದೆ

೪೦ ಶ್ರೋತೃ-ಆಲಿಸುವವನು

೪೧ ಜಿಗಿ-ಹಾರು

೪೪ ಬೇಕುಗಳು-ಆಸೆಗಳು

೪೮ ನವಜಲದ ಬಿಂದು ವ್ರತ-ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳದ ಮೇಘದ ಜಲವನ್ನೆ ಕುಡಿವ ವ್ರತ

೫೪ ಆಢ್ಯ-ಸಿರಿವಂತ

೫೬ ಸುರಸರಿತ್ತಟ-ದೇವಗಂಗೆಯ ದಡ

೫೭ ಅಗಚಾಟ್ಲು-ತೊಂದರೆ

೫೮ ಗಯ್ಯಾಳಿ-ವ್ಯಭಿಚಾರಿ

೪ ಕಜ್ಜ-ಕಾರ್ಯ

೧೫ ಅನಲ-ಬೆಂಕಿ

೩೧ ವಾಮದಲಿ-ಎಡಗಡೆ

೩೨ ನಾಣು-ನಾಚಿಕೆ

೪೦ ವಕ್ತೃ-ಮಾತನಾಡುವವನು

೪೮ ನವಜಲದ-ಹೊಸ ಮೇಘ

೫೨ ಗಾವಿಲ-ದಡ್ಡ

೫೩ ರುತ-ಶಬ್ದ

೫೪ ಮಹಿತ-ಮಹನೀಯ

೫೬ ವಿರತ-ವಿರಕ್ತ

೫೯ ದೈವಜ್ಞ-ಜೋಯಿಸ

೬೦ ಸಾಣೆಸಿದ-ಸಾಣೆಹಿಡಿದ
೬೦ ಸಮರ ವಿಜಯಿ-ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವ
೬೦ ಸುಸಿಲ್-ಸಂಭೋಗ
೬೦ ಪಿಸುಣ-ಜಿಪುಣ
೬೨ ಅಗಡುವನ-ಹದ್ದು ಮೀರಿದ ದನ
೬೨ ಅನುನಯ-ವಿಶ್ವಾಸ
೬೪ ವಿತರಣ-ಔದಾರ್ಯ
೬೬ ಮಲಿನ ಮಾನಸ-ಮನಸ್ಸು ಕದಡಿದ
೬೮ ಕರಣ ಶಕ್ತಿ-ಇಂದ್ರಿಯ ಪಟುತ್ವ
೭೦ ದುರ್ಮಂತ್ರ-ಕೆಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬೋಧೆ
೭೨ ಮೃಗಕುಲ-ಜಿಂಕೆ ಬಳಗ
೭೭ ಧನದ-ಶ್ರೀಮಂತ
೭೯ ಅಸತಿ-ಪತಿವ್ರತೆಯಲ್ಲದವಳು
೮೨ ಆಕಲ್ಪ-ಕಲ್ಪಾಂತದ ವರೆಗೆ
೮೫ ಗುಣಲುಬ್ಧ-ಗುಣಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡುವ
೮೬ ದಶಪುತ್ರವತಿ-ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದವಳು
೯೧ ಪ್ರಮದೆ-ನವ ಯುವತಿ
೯೬ ಕಂದಮೂಲ-ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು
೯೮ ತನುಯಷ್ಟಿ-ಕೋಲಿನಂತಿರುವ ಶರೀರ
೧೦೦ ತಿರಿತಂದು-ಬಿಡಿಸಿ ತಂದು
೧೦೦ ಸರಸತಿ-ಸರಸ್ವತಿ

೬೦ ಶರದ ನದಿ-ಶರತ್ ಕಾಲದ ನದಿ
೬೦ ಕಲಿಯುಳಿದ-ಒಂದು ಕಲೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುವ
೬೦ ಕ್ಲೈಬ್ಯ-ನಪುಂಸಕತನ
೬೦ ಅನೃತ-ಸುಳ್ಳು
ಅವಿನೀತೆ-ವಿನಯವಿಲ್ಲದವಳು
೬೩ ನೇಸರ-ಸೂರ್ಯ
೬೪ ಸುದತಿ-ಒಳ್ಳೆ ದಂತವುಳ್ಳವಳು
೬೬ ಪಾಪಪಂಕ-ಪಾಪವೆಂಬ ಕೆಸರು
೭೧ ಸಾರಸ-ಸಾರಸ ಪಕ್ಷಿ
೭೧ ಗಣಿಕೆ-ವೇಶ್ಯೆ
೭೬ ಕೃಪಣ-ಜಿಪುಣ
೭೭ ಹರಣ-ಅಪಹರಣ
೭೯ ಅಬುಧ-ಅವಿದ್ಯಾವಂತ
೮೩ ದುರ್ನೀತಿ-ಕೆಟ್ಟ ನೀತಿ
೮೬ ಪಚಿಸು-ಅಡಿಗೆ ಮಾಡು
೮೬ ಸಕುಲೀನ-ಸದ್ವಂಶದವ
೯೦ ವಿಬುಧವರ-ಒಳ್ಳೆ ವಿದ್ವಾಂಸ
೯೬ ಪವನ-ಗಾಳಿ
೯೭ ನಾಣಿಲಿ-ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ್ದು
೯೯ ದಹಿಸದ-ಸುಡದ
೯೯ ಸಂತ ಸಸಿಗಳು-ಸತ್ಪುರುಷರೆಂಬ ಗಿಡಗಳು

ಕೆಲವು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು

ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದಿ

ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೧೪	೯	ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ	ಮದ್ಯದಲಿ
೧೫	೪	ಪದೆಯದೆಂದೂ	ಪಡೆಯದೆಂದುಂ
೩೫	೩	ಕೊಡುವುದರ	ಕೊಡುವುದದರ
೩೬	೧	ಅರಕ	ಅರಸ
೩೯	೧	ಧೃತಿಗೆಡರ	ಧೃತಿಗೆಡರು
೪೬	೧೭	ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದ	ಮಂತ್ರವಲ್ಲದ
೪೭	೧೧	ಲೊಕೇದಲಿ	ಲೋಕದಲ್ಲಿ
೫೯	೧೭	ಶಿಬಿರು	ಶಿಬಿರ
೬೦	೧೪	ಗೆಡುವುದು	ಗೆಡುವುವು
೭೧	೧೭	ನೆರೆಯ	ನೆರೆಯು
೮೯	೪	ಬೇಲೆ	ಬೆಲೆ
೯೭	೧೯	ಪರಿಶೋಭಿ	ಪರಿಶೋಭಿಕುಂ
೯೭	೩೦	ರಾಜಿಕುಂಕಂ	ರಾಜಿಕುಂ
೯೮	೯	ಸ್ತ್ರಹತ	ಶಸ್ತ್ರಹತ